

N3

การศึกษา (Education)

การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์

THE USE OF GUIDANCE ACTIVITIES PACKAGE FOR ENCOURAGE THE LEARNING ACHIEVEMENT MOTIVATION OF NINTH GRADE STUDENTS ACCORDING TO MACCLELLAND THEORY

ดร.สุธีร์ คำแก้ว, นางจิตาพันธุ์ มุลผล

โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

*Corresponding author, E-mail: ajansuthee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ 2) แบบบันทึกพฤติกรรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบประเมินระหว่างเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 45 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลจากสังเกตพฤติกรรมการเรียนและสมุดจดบันทึกตลอดกิจกรรมที่นักเรียนได้เข้าร่วม ผลวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมแนะแนว ทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

The objective of the study was to study the effectiveness of a guidance activities package following Macclelland theory in order to support the encourage learning achievement motivation of ninth grade students. Sample group of this study was ninth grade students at Wat Prasimahadhat Secondary Demonstration School, Phranakhon Rajabhat Universtiy, academic year 2/2018. Research instruments were: 1) a guidance activities package 2) teacher's journals and 3) classroom observation checklists. Research samples were 45 students in the second semester of 2018 academic year, derived through simple

random sampling technique. The data concerning the learning achievement motivation was analyzed from the observation and teacher journal. The finding of this study revealed that the sample group's the encourage learning achievement motivation based on the guidance activities package increased before the study.

Keywords: A Guidance Activities Package, Maccllland theory, Encouraging Learning Achievement Motivation

บทนำ

การศึกษาช่วยพัฒนาคนให้มีความเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพ การพัฒนานักเรียนควรสร้างเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพที่เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบความต้องการและพัฒนาศักยภาพของตนเอง พร้อมทั้งมีทักษะในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดกระบวนการทางการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โรงเรียนและครูจึงมีหน้าที่สำคัญในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับปัญหาด้านการศึกษา ประกอบกับในปัจจุบันพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ และไม่ตั้งใจเรียน เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการเรียน เพราะแรงจูงใจมีบทบาทและมีความสำคัญต่อพฤติกรรม การเรียนและความสำเร็จของนักเรียนโดยเฉพาะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546: 229-231)

การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นมีกระบวนการและวิธีการหลากหลาย คณะผู้วิจัยเป็นอาจารย์ฝ่ายแนะแนวและฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้สังเกตพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขาดความสนใจในการเรียน ไม่ตั้งใจเรียน ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลงในภาคเรียนที่ 2 ของทุกปีการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนพิจารณาคุณสมบัติของนักเรียนเพื่อศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจากเกรดเฉลี่ยสะสม 5 ภาคเรียนเท่านั้น

ดังนั้นคณะผู้วิจัยได้นำวิธีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์มาปรับสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่ขาดความสนใจในการเรียน และจัดกิจกรรม เช่น กระบวนการกลุ่ม เกม สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง เพื่อให้ นักเรียนเห็นผลดีของการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยคาดหวังว่าจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ มุ่งมั่นพยายาม มีความรับผิดชอบต่อการเรียน เชื่อมมั่นในตนเองและมีการวางแผนชีวิตอย่างเป็นระบบ ฝึกการคิดแก้ปัญหา มีพฤติกรรมที่มุ่งความสำเร็จในการเรียนการทำงานในอนาคตต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

แมคเคลแลนด์ (Gary D. and Martin L., 1997: 249) กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นความต้องการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ เป็นความพยายามที่สนองความต้องการเป็นที่ยอมรับ ต้องการมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญของมนุษย์ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961) ได้กล่าวถึงบุคลิกของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 3 ประการ คือ 1) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน (Personal Responsibility for Performance) 2) ต้องการทราบข้อมูลย้อนกลับ (Need for Performance Feedback) และ 3) เป็นผู้เปลี่ยนแปลงพัฒนาอยู่เสมอ (Innovativeness)

นอกจากนั้นแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961: 207-256) ยังได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้ 1. กล้าเสี่ยงพอสมควร (Moderate Risk-taking) 2. ความกระตือรือร้น (Energetic) 3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) 4. ต้องการทราบผลการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision) 5. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) และ 6. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organizational Skill)

จะเห็นได้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่สำคัญของการเรียนรู้เพราะทำให้บุคคลมีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จ โดยบุคคลจะมีเป้าหมายและแผนการทำงานของตนเองอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และแม้ว่าบุคคลจะพบปัญหาอุปสรรคจะไม่ย่อท้อ แต่กลับมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ จึงพอจะสรุปลักษณะสำคัญของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วยลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) มีการตั้งเป้าหมายในการทำงาน 2) มีความตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ 3) มีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และ 4) มีความทะเยอทะยานให้ผลงานเป็นที่ยอมรับและเกิดความก้าวหน้าในงาน

วิธีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ (McClelland 1961, อ้างถึงใน ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ 2533: 29) ครูสามารถนำแนวทางมาใช้ โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนเห็นผลดีของการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยมีครูให้กำลังใจและให้การเสริมแรง ซึ่งครูสามารถใช้หลักในการอบรมเพื่อสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในโรงเรียนมีดังนี้ 1) สอนให้นักเรียนพิจารณาหรือศึกษาตนเองว่ามีจุดเด่นหรือความสามารถพิเศษอะไรบ้าง 2) ตั้งวัตถุประสงค์ในการทำงานโดยคำนึงถึงความสามารถตน 3) รู้จักใช้การเสี่ยงในความสำเร็จปานกลาง 4) รู้จักวางแผนงานเพื่อจะทำงานให้ประสบความสำเร็จ และ 5) รู้จักประเมินผลงานที่ทำและใช้ข้อมูลผลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

คณะผู้วิจัยมีความสนใจทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์จึงได้นำมาเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยจัดเป็นโปรแกรมการเรียนรู้ และสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว 14 กิจกรรม สอดคล้องกับระยะเวลาและหลักสูตรสถานศึกษา (กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน มีความกระตือรือร้น ความอดทน คำนึงถึงอนาคต และตั้งใจทำในสิ่งที่มุ่งหวังให้สำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประจำปีการศึกษา 2/2561 จำนวน 4 ห้อง จำนวน 180 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนมัธยมสาธิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 45 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการทดลองและเครื่องมือเก็บข้อมูลดังนี้

2.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์

2.2 แบบบันทึกพฤติกรรมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.3 แบบประเมินระหว่างเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว จำนวน 14 คาบ คาบละ 50 นาที โดยใช้เวลาปกติ ในกิจกรรมแนะแนว ระหว่างทำกิจกรรมแต่ละครั้งมีการทำแบบฝึกหัดและปฏิบัติกิจกรรม คณะผู้วิจัยจัดบันทึกสังเกต ตลอดกิจกรรมที่นักเรียนได้เข้าร่วม ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้นำเสนอโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

ตารางที่ 1: รายละเอียดโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้าน						เทคนิค การจัดกิจกรรม
		กล้าเสี่ยง	ความกระตือรือร้น	ความรับผิดชอบ	แก้ไขปรับปรุงตนเอง	รู้จักวางแผนชีวิต	การจัดระบบงานอย่างมีระบบ	
1	ปฐมนิเทศ	เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการ เรียนรู้สร้างความคุ้นเคย						-บรรยาย -เกม

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	จุดประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะ ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้าน						เทคนิค การจัดกิจกรรม
		กล้าเสี่ยง	ความกระตือรือร้น	ความรับผิดชอบ	แก้ไขปรับปรุงตนเอง	รู้จักวางแผนชีวิต	การจัดระบบงานอย่างมีระบบ	
2	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน	เข้าใจความหมายและเล็งเห็น ประโยชน์ของแรงจูงใจ						-บรรยาย -กระบวนการกลุ่ม
3	ท่องทะเลทราย	*						เกม
4	วัดดวง	*						กรณีตัวอย่าง
5	ไม่ไกลเกินเอื้อม		*					กรณีตัวอย่าง
6	อุปสรรค...ไม่สำคัญ		*					สถานการณ์จำลอง
7	ทางสู่ความสำเร็จ			*				สถานการณ์จำลอง
8	ดินพอกหางหมู			*				สถานการณ์จำลอง
9	ผลการเรียนของฉันทodayหรือเด่นเป็นไหน				*			กระบวนการกลุ่ม
10	กระจกส่องพฤติกรรมการเรียน				*			กระบวนการกลุ่ม
11	เป้าหมายชีวิต					*		กระบวนการกลุ่ม
12	เคล็ดลับการเรียนดี					*		กรณีตัวอย่าง
13	เตรียมตัวสอบ						*	กระบวนการกลุ่ม
14	ปัจฉิมนิเทศ	สรุปผลการทำกิจกรรม						กระบวนการกลุ่ม

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนตามทฤษฎีแมคเคลแลนด์ คณะผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนรู้และการแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนมัธยมสาธิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่มีต่อการทำกิจกรรมตามชุดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 14 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

1. ปฐมนิเทศ เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ สร้างความคุ้นเคย

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

เริ่มดำเนินกิจกรรมโดยการใช้บัตรคำในการจับคู่ นักเรียนตื่นตัวและให้ความสนใจ มีการพูดคุยกับคู่ของตนเอง และสามารถแนะนำคู่ของตนเองได้ เช่น ชื่อ ลักษณะภายนอก อาหารที่รับประทาน เป็นการสร้างบรรยากาศที่ดี และสร้างความคุ้นเคยระหว่างคณะผู้วิจัยและนักเรียน จากนั้นคณะผู้วิจัยชี้แจงจุดมุ่งหมายวิธีการและหน้าที่ของนักเรียนตลอดการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนให้ความสนใจรับฟังข้อมูล มี

นักเรียนบางส่วนซักถามข้อสงสัยถึงเหตุผลและประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรม นักเรียนส่วนใหญ่สนใจเกี่ยวกับชื่อกิจกรรมต่าง ๆ ว่าเป็นลักษณะกิจกรรมอย่างไร

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เข้าใจความหมายและเล็งเห็นประโยชน์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

เริ่มกิจกรรมโดยการซักถามถึงการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เกิดจากเหตุผลใด นักเรียนให้ความสนใจร่วมมือด้วยการตอบเหตุผลพร้อมกัน เหตุผลในการกระทำของนักเรียนส่วนใหญ่เกิดจากสิ่งที่ตนต้องการและมุ่งหวัง จากนั้นคณะผู้วิจัยอธิบายความหมายและลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับว่าตัวเองยังขาดคุณลักษณะในหลายข้อ เช่น ความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้นในการเรียน จากนั้นเมื่อนักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อวิเคราะห์เหตุการณ์ตามกรณีศึกษา (ตัวอย่างของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน) จากการสังเกตพฤติกรรมของแต่ละกลุ่ม จะมีการแบ่งหน้าที่ คือ มีผู้อ่านกรณีตัวอย่าง ผู้เขียนตอบคำถาม จะมีคุยเรื่องอื่นบ้าง บางคนอาจมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย แต่มีการแสดงความคิดเห็นกันพอสมควร และจากการอภิปรายสรุป นักเรียนสามารถสรุปการปฏิบัติตนให้ประสบความสำเร็จดังกรณีตัวอย่างได้ เช่น การปฏิบัติตนด้วยความตั้งใจ มุ่งมั่น มีความขยันจึงจะประสบความสำเร็จในชีวิต แสดงถึงการเริ่มพฤติกรรมและจิตสำนึกในการเล็งเห็นประโยชน์และความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

3. ท่องทะเลทราย ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านกล้าคิด กล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

แบ่งกลุ่มโดยการให้นักเรียนตัดสินใจเลือกของใช้และใครเลือกเหมือนกันเป็นกลุ่มเดียวกัน นักเรียนทุกคนจะให้ความสนใจมาก พยายามมองหาหาคู่ของตนตลอดเวลา จากนั้นแจกใบกิจกรรมท่องทะเลทรายให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันตัดสินใจเลือกสิ่งของ 8 ชนิด หากต้องติดอยู่ในทะเลทราย สมาชิกแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจและให้เหตุผลในการเลือก ความเห็นอาจไม่ตรงกันบ้าง จากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มกรณีมีสิ่งของเลือกเกิน 8 ชนิด บางกลุ่มให้ยกมือเลือกแบบประชาธิปไตย บางกลุ่มให้ผู้นำตัดสินใจเลือกตามความจำเป็น นักเรียนเกิดภาวะในการกล้าคิด กล้าตัดสินใจ แต่สุดท้ายก็ได้บทสรุปคือ สามารถตัดสินใจพร้อมให้เหตุผลในการเลือกสิ่งของ เช่น เลือกกระบอกน้ำเล็ก เหตุผลไว้สะท้อนขอความช่วยเหลือ เลือกล้อ 1 ห่อเล็ก เหตุผลไว้ผสมน้ำรับประทาน

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

4. วัดดวง ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านกล้าคิด กล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

สัปดาห์ เดือน ปีเกิดของนักเรียนพร้อมอ่านคำทำนายโชคชะตาจากนิตยสารที่เตรียมมา นักเรียนให้ความสนใจและมีการพูดคุยซักถามเสนอความคิดเห็นของตนต่อคำทำนาย บางคนบอกความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ น่าเชื่อถือ บางคนบอกว่าขึ้นอยู่กับการทำงานของตนเองมากกว่า จากนั้นแจกเอกสารเรื่อง “วัดดวง” พร้อมทั้งให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ตามเรื่อง “วัดดวง” นักเรียนสามารถเสนอแนวคิดได้ดี เช่น การตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ตัวเองถนัดและชอบจะได้ไม่รู้สึกอึดอัดภายหลัง เชื่อในการตัดสินใจของตนเองโดยไม่ต้องรอโชคชะตา และจากการเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองถึงความสำเร็จจากการคิดและตัดสินใจของตนเอง ตัวอย่างประสบการณ์ของนักเรียน คือกล้าตัดสินใจเข้าสู่วิชาการในระยะเวลาใกล้เคียงกับ 3 คะแนน แสดงถึงภาวะกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าเสี่ยงของนักเรียนเพื่อมุ่งให้ประสบความสำเร็จตามที่ตั้งหวัง

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

5. ไม่ไกลเกินเอื้อม ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความกระตือรือร้น

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

ศึกษากรณีตัวอย่างเกี่ยวกับความกระตือรือร้น พร้อมทั้งสำรวจปัญหาด้านการเรียนของตนเองและบอกแนวทางแก้ไข การตอบปัญหาการเรียนและแนวทางแก้ไขของนักเรียน เช่น อุปสรรคด้านการเรียนของตนเอง คือ คุยกับเพื่อน ไม่กล้าแสดงออก แนวทางแก้ไขคือ ตั้งใจเรียนมากขึ้น คุยในเวลาเรียน น้อยลงและต้องกล้าแสดงออกให้มากขึ้น จากการยอมรับข้อบกพร่องของตนเองและพยายามหาวิธีการแก้ไขตนเองนั้นแสดงถึงนักเรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นด้านการเรียน

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

6. อุปสรรค...ไม่สำคัญ ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความกระตือรือร้น

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

อ่านบทกลอน “อุปสรรค...ไม่สำคัญ” นักเรียนร่วมกันอภิปรายความหมายของบทกลอนด้วยความสนใจ แสดงถึงการเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของผลที่ได้จากความกระตือรือร้นจากการที่นักเรียนได้วิเคราะห์กรณีตัวอย่าง “เรื่องของคณิง” โดยภาพรวมนักเรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ของกรณีตัวอย่างได้ดี คือ คณิงมีความอดทน กระตือรือร้นและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เขาจึงประสบความสำเร็จที่มุ่งหวังไว้และโยงถึงการวิเคราะห์ปัญหาของตนเองได้ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นการกระทำของตนที่แสดงถึงความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคของตนเองได้ เช่น ตั้งใจเรียนให้มากขึ้นและขยันทำการบ้าน

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

7. ทางสู่ความสำเร็จ ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรับผิดชอบ

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

นักเรียนคุณภาพวันรับปริญญาจากนิตยสาร นักเรียนแสดงความรู้สึกที่ตื่นเต้นและต่างจินตนาการว่าเป็นรูปของตนเองพร้อมบอกว่ารูปภาพคือตนเองที่จบจากสถาบันต่าง ๆ ที่ตนมุ่งหวัง แสดงถึงการมีจุดมุ่งหมายด้านการเรียนของนักเรียน นักเรียนเห็นผลของความแตกต่างระหว่างความรับผิดชอบต่อตนเองในการตั้งใจเรียนกับผลของการไม่ตั้งใจเรียน ด้วยแนวคิดที่ว่าถ้ามีความรับผิดชอบ ตั้งใจเรียน ส่งงานครบ จะเข้าใจบทเรียนมากขึ้นจะสอบผ่าน จากนั้นนักเรียนทำแบบสำรวจพฤติกรรมการเรียนรู้โดยมีข้อคำถาม 20 ข้อ โดยมีความแสดงค่าพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้งทางบวกและทางลบ จากการแปลผลพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบการเรียนรู้ในระดับปานกลาง เป็นแรงกระตุ้นให้นักเรียนกลับไปดูข้อที่ตอบในทางลบ เช่น มักจะมาโรงเรียนไม่ทัน ไม่ส่งการบ้าน นักเรียนรับปากว่าจะปรับปรุงตนเองให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น คือ ตื่นเช้าขึ้น ทำการบ้านให้เสร็จตรงตามเวลา

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

8. ดินพอกหางหมู ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรับผิดชอบ

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

นักเรียน 4 คน แสดงบทบาทสมมติที่มีพฤติกรรมแบบดินพอกหางหมู อาสาสมัครทั้ง 4 คน แสดงบทบาทสมมติได้ดีพอสมควร มีการเขินอายและติดขัดอยู่บ้างสืบเนื่องจากระยะเวลาและมีผู้ชมทั้งชั้น ผู้ชมให้ความสนใจและมีพูดคุยแซวเพื่อนบ้าง หลังจากนั้นให้วิเคราะห์จากพฤติกรรมของตัวละครและบอกวิธีปฏิบัติตนในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดินพอกหางหมู นักเรียนวิเคราะห์ได้ว่าพฤติกรรมของตัวละครที่มีพฤติกรรมดินพอกหางหมู คือการเก็บงานไว้อย่างไม่ทำเวลาใกล้ส่งแล้วค่อยทำ และสามารถบอกแนวปฏิบัติตนเองได้เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ดินพอกหางหมูคือ ทำงานให้เสร็จตามเวลาก่อนกำหนดส่ง ชยันไม่ขี้เกียจ การแยกแยะได้ว่าพฤติกรรมใดแสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะมีความรับผิดชอบด้านการเรียน

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

9. ผลการเรียนรู้ของฉันท้อยหรือเด่นเป็นฉันทอ ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านแก้ไขปรับปรุงตนเอง

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

นักเรียนบอกถึงผลการเรียนในปีการศึกษา 1/2561 ที่ผ่านมา โดยคำตอบส่วนใหญ่คือไม่พอใจในระดับคะแนนของตนเองเพราะได้เกรดเฉลี่ยน้อย มีบางรายวิชาที่ติด 0 และ ร เพื่อเป็นการสำรวจผลการเรียนของนักเรียนให้เด่นชัดขึ้นจึงให้นักเรียนทำใบงาน “วิเคราะห์ผลการเรียน” พร้อมทั้งมีบทกลอนอ่านให้นักเรียนฟังคือ “ต้องขยันให้ทันโลก” เพื่อเป็นแรงจูงใจในการตั้งใจเรียนของนักเรียน นักเรียนยอมรับข้อบกพร่องตนเองว่า มีผลการเรียนอยู่ในระดับที่ไม่ดี และมีวิชาใดบ้างที่ตนเองยังได้ผลการเรียนต่ำ มีข้อบกพร่องพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านใดบ้าง พร้อมบอกแนวทางแก้ไขและพร้อมที่จะปรับปรุงตนเองตาม

ศักยภาพของตน เช่น วิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษมีผลการเรียนต่ำ สาเหตุเพราะมีพฤติกรรมไม่ได้ทำงานส่ง เรียนไม่เข้าใจ แนวทางแก้ไขของตนเองคือ ส่งงานให้ตรงเวลาและตั้งใจเรียนมากขึ้น

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

10. กระจุกส่องพฤติกรรม ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านแก้ไขปรับปรุงตนเอง

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

จากการซักถามปัญหาด้านการเรียนของนักเรียน คำตอบส่วนใหญ่คือ ไม่ตั้งใจเรียน ไม่เข้าใจที่ครูสอนและไม่ชอบเรียนในบางรายวิชา คณะผู้วิจัยจึงแจกแบบสำรวจนิสัยและปัญหาทางการเรียนเพื่อให้ นักเรียนได้มองตนเองมากขึ้นถึงข้อบกพร่องด้านพฤติกรรมการเรียน นักเรียนสามารถบอกข้อบกพร่องและปัญหาของตนเองได้ เช่น บ้านอยู่ไกลโรงเรียน ไม่กล้าถามครูเมื่อสงสัย ไม่ทราบว่าเรียนไปทำไม เป็นต้น นักเรียนสามารถอภิปรายและบอกวิธีปรับปรุงตนเองตามสภาพปัญหา คือ ตื่นให้เร็วขึ้นเพื่อไปเรียนให้ทันพยายามปรึกษาครูเพื่อขอคำแนะนำด้านการเรียนและข้อมูลที่ไม่เข้าใจ แสดงถึงความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

11. เป้าหมายชีวิต ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านรู้จักวางแผนชีวิต

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

นักเรียนอภิปรายถึงเป้าหมายในอนาคตว่า มีการวางแผนการเรียนอย่างไรบ้าง คำตอบส่วนใหญ่คือ อาชีพที่ตนเองอยากเป็น เช่น นักบินแต่ไม่ทราบว่าต้องเรียนด้านใด สถานที่เรียนที่ใดบ้าง จากความสนใจของนักเรียนเป็นตัวบ่งชี้ว่านักเรียนมีความต้องการที่จะวางแผนชีวิตด้านการศึกษาของตนเอง จากนั้น คณะผู้วิจัยใช้วิธีผ่อนคลายความเครียดของนักเรียนโดยการใช้ “เกมบอกใบ้” โดยขออาสาสมัครออกมาแสดงท่าทางแล้วให้เพื่อนทายว่า อาชีพใด นักเรียนให้ความสนใจและเกิดบรรยากาศที่สนุกสนานในชั้นเรียน เมื่อเกมจบลง คณะผู้วิจัยแจกกระดาษ A4 ให้นักเรียนเขียนแผนภูมิชีวิต โดยให้หัวข้อว่า “แผนชีวิตพิชิตอาชีพ” จากการทำกิจกรรมนักเรียนสามารถบอกความต้องการของตนเองต่อการประกอบอาชีพในอนาคตผ่านการเขียนเป็นแผนภูมิและซักถามคณะผู้วิจัยถึงคณะและสถาบันที่เปิดสอนตามอาชีพที่นักเรียนสนใจ เช่น ต้องการประกอบอาชีพด้านบัญชี ต้องมีความถนัดด้านวิชาคณิตศาสตร์ ไม่ทุจริตและศึกษาต่อคณะบัญชีในมหาวิทยาลัย

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

12. เคล็ดลับการเรียนดี ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านรู้จักวางแผนชีวิต

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

นักเรียนแสดงความคิดเห็นถึงผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีควรปฏิบัติตนอย่างไร นักเรียนส่วนใหญ่บอกแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เช่น ตั้งใจเรียน ทบทวนบทเรียน แต่ในทางปฏิบัตินักเรียนยอมรับว่ามีได้

ปฏิบัติตามสิ่งที่ควรปฏิบัติ คณะผู้วิจัยจึงให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีในห้องเรียนบอกเคล็ดลับการเรียนของตนให้เพื่อน ๆ ฟัง เพื่อเป็นแรงจูงใจด้านการเรียน จากนั้นนักเรียนลงมือทำแผนในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันให้เกิดประโยชน์ด้านเวลาและการเรียน โดยเขียนเป็นตารางปฏิบัติงานประจำวันตั้งแต่วันที่ 6.00-22.00 น. ได้เป็นอย่างดี

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

13. เตรียมตัวสอบ ส่งเสริมคุณลักษณะของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการจัดระบบงานอย่างมีระบบ

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

จากการซักถามถึงวิธีการปฏิบัติตัวก่อนสอบของนักเรียน คำตอบโดยส่วนใหญ่ คือ ไม่มีการเตรียมตัวก่อนสอบ ไม่เคยจัดตารางอ่านหนังสือก่อนสอบล่วงหน้า ถ้าวันรุ่งขึ้นสอบวิชาใดก็จะหยิบขึ้นมาอ่านบ้าง คณะผู้วิจัยจึงให้นักเรียนศึกษาใบความรู้แนะวิธีสอบ พร้อมทั้งให้ทดลองเขียนตารางอ่านหนังสือ นักเรียนสามารถเขียนตารางอ่านหนังสือได้ครอบคลุมรายวิชาและจัดช่วงเวลาได้เหมาะสม พร้อมทั้งบอกหลักการดูหนังสือและประโยชน์ของการเตรียมตัวสอบได้ คือ ตั้งใจอ่านหนังสืออย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง จะได้รับประโยชน์คือ อ่านหนังสือทันและครบถ้วน

กิจกรรม / วัตถุประสงค์

14. ปัจฉิมนิเทศ สรุปผลการทำกิจกรรม

วิธีการดำเนินกิจกรรมของผู้สอน / การแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน

นักเรียนร่วมกันสรุปผลจากสิ่งที่ได้รับจากการทำกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว คือ ทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น ยอมรับข้อบกพร่องของตน มีการวางแผนชีวิตมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบและความกระตือรือร้นต่อการเรียนมากขึ้นและมีความพึงพอใจหากได้ทำกิจกรรมลักษณะนี้อีก

สรุป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสาธิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ คณะผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้จากการสังเกตและสมุดจดบันทึก พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้และการแสดงออกของพฤติกรรมเชิงบวกนำไปสู่ลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ เพราะนักเรียนเห็นผลดีของการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยมีครูให้กำลังใจและให้การเสริมแรง (McClelland 1961, อ้างถึงใน ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ 2533: 29)

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ ช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วยกิจกรรมที่

หลากหลาย เช่น การจัดกระบวนการกลุ่ม การเล่นเกม เน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การใช้กรณีตัวอย่าง และการฝึกปฏิบัติการใช้สถานการณ์จำลอง พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเพื่อเพิ่มความสนใจ ไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ นำมาปรับปรุงพฤติกรรมในการเรียนของตน เพื่อที่จะทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้ในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งระดับ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ภายหลังจากคณะผู้วิจัยได้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างและพบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

1.2 ภายหลังจากการนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้ ควรติดตามผลโดยสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนว่านำคุณลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนไปปฏิบัติตามน้อยเพียงใด และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นหรือไม่ในอนาคต

1.3 ในการนำไปใช้ผู้จัดกิจกรรมควรสร้างความคุ้นเคยและไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนก่อน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกห้องเรียน

2.2 ควรเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีการใหม่ ๆ

2.3 ควรสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านการทำงานเป็นกลุ่ม การกล้าแสดงออก และคุณธรรมจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ. (2533). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัตินวิทยา จัหวัดนครสวรรค์. ปรินญาพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ. Gary D. Borich and Martin L. Tombari. (1997). *Educational Psychology a Contemporary Approach*. New York: Addison-Wesley Educational Publishers. Inc. McClelland, David C. (1961). *The Achieving Society*. New York: D. Van Nostrand Company Inc.

การเปรียบเทียบความหมายคำซ้ำรูปแบบ AA ของคำลักษณนาม ในภาษาไทยและภาษาจีน
THE SEMANTIC COMPARISON OF COMPLETE REDUPLICATION AA FORM IN MEASURE
WORDS BETWEEN THAI AND CHINESE LANGUAGE

ประภัศร นิกอร์สวัสดิ์, อีเฟย ฟาน ,ชอลดา เชิดโฉม
PRAPATSORN NIKORNSAWAT, YIFEI FAN , CHOLLADA CHERDCHOM

คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
Faculty of Education, Panyapiwat Institute of Management

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความแตกต่างของความหมายคำซ้ำรูปแบบ AA ของคำลักษณนามในภาษาไทยและภาษาจีน วิธีการศึกษาครั้งนี้ดำเนินการศึกษาโดยการเปรียบเทียบแบบให้เหตุผลอุปนัย ที่มุ่งศึกษาเฉพาะความหมายที่แตกต่างของคำซ้ำลักษณนามแบบซ้ำสมบูรณ์ในรูปแบบ AA ของทั้งสองภาษา โดยใช้ตัวอย่างประโยคคำซ้ำลักษณนามจากคลังข้อมูลภาษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในภาษาไทยและภาษาจีนประกอบการศึกษาในครั้งนี้

ผลการศึกษาพบว่าคำซ้ำลักษณนามในภาษาไทยและภาษาจีนมีความหมายพื้นฐานที่ตรงกัน คือสามารถแสดงความเป็น “พหูพจน์” ได้เหมือนกันทั้งสองภาษา แต่ทั้งสองภาษายังมีการแสดงความหมายในด้านอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน สำหรับในภาษาไทยเมื่อซ้ำแล้วจะเน้นไปในส่วนของการมองแบบ “แยกจำนวน ที่ละอย่างหรือคราวละอย่าง” และมีการแสดงความหมายของการมีลำดับต่อเนื่อง แต่สำหรับภาษาจีนนั้น จะมีความหมายว่า “ทุก... หรือ ทั้ง.....” โดยมองเป็นภาพรวมทั้งหมด

คำสำคัญ: คำซ้ำ คำซ้ำสมบูรณ์ คำซ้ำลักษณนาม คำซ้ำลักษณนามในรูปแบบ AA

ABSTRACT

The purpose of this study was to identify semantic differences of complete reduplication in the AA form in measure words between Thai and Chinese language. The methods used in this study were the comparative analysis and the inductive approach. Researchers collected data from repeated sentences from language corpora, related documents, and research in both languages.

The result shows that the reduplication of measure words in both languages has the same basic meaning, but there is a complete difference in the attached meaning. The

expression of Chinese reduplication of measure words means all of the units, while in Thai, the expression means each unit in phrases.

Keywords: Reduplication, Complete reduplication, Reduplication of measure words, Reduplication AA form of measure words

บทนำ

ภาษาไทยและภาษาจีนมีกฎเกณฑ์และหลักการใช้ภาษาที่ค่อนข้างเหมือนกัน โดยเฉพาะ คำซ้ำลักษณะนามที่มีรูปแบบคำซ้ำและการแสดงความหมายที่คล้ายคลึงกัน หากแต่บางครั้งในส่วนของรายละเอียดปลีกย่อยก็ยังคงมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะเด่นในแต่ละภาษา ก่อให้เกิดความสับสนหรือความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ในบางครั้ง

อย่างที่เรารู้กันดี คำซ้ำลักษณะนามในภาษาไทยเมื่อเทียบกับภาษาจีนแล้ว ลักษณะนามในภาษาไทยจะอยู่ในรูปของคำซ้ำแบบ AA โดยซ้ำแล้วจะแสดงความเป็นพหูพจน์ เช่นเดียวกับคำซ้ำลักษณะนามรูปแบบ AA ในภาษาจีน แต่เมื่อพิจารณาถึงความหมายที่แฝงอยู่นั้นกลับพบว่า คำซ้ำลักษณะนามรูปแบบ AA ในภาษาไทย เมื่อปรากฏในบริบทต่าง ๆ นอกจากจะแสดงความเป็นพหูพจน์แล้ว ยังแสดงความหมายแบบมองแยกจำนวน ที่สามารถแสดงลำดับต่อเนื่องที่ละส่วนอีกด้วย สำหรับคำซ้ำลักษณะนามรูปแบบ AA ในภาษาจีน เมื่อปรากฏในบริบทต่าง ๆ มักจะแสดงความเป็นพหูพจน์ ที่แสดงความหมายภาพรวมทั้งหมด ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญ จึงได้นำประเด็นดังกล่าวมาศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาภาษาจีนต่อไป

2. การเปรียบเทียบคำซ้ำลักษณะนามภาษาไทยและภาษาจีน

2.1 นิยามคำซ้ำลักษณะนามในภาษาไทย

คำซ้ำ คือ การนำคำคำเดียวมาซ้ำกันเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งความหมายของคำจะเพิ่มมากขึ้น ลดน้อยลงหรือเปลี่ยนไปจากเดิมนั้น ขึ้นอยู่กับบริบททางไวยากรณ์ และเมื่อซ้ำแล้วจะใช้ ไม่ยมก เพื่อเป็นสัญลักษณ์ในการซ้ำคำ “โดยรูปแบบคำซ้ำในภาษาไทย สามารถแบ่งออกเป็น คำซ้ำสมบูรณ์ และคำซ้ำบางส่วน” (ประยูร ทรงศิลป์, 2549)

คำลักษณะนาม คือ “คำที่ทำหน้าที่ประกอบคำนามอื่น เพื่อแสดงรูปลักษณะ ขนาดหรือประมาณของนามนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น” (กำชัย ทองหล่อ, 2556)

สำหรับ การศึกษาเรื่องแสดงความหมายของคำซ้ำลักษณะนามในภาษาไทย วิจิตร ยอดสุวรรณ และคณะ (2519) ได้ศึกษาพบว่า “ลักษณะของการซ้ำคำแบ่งได้ 2 ประเภท คือ คำซ้ำเพื่อเปลี่ยนแปลงความหมาย และคำซ้ำที่ถือการออกเสียงเป็นสำคัญ โดยได้จัดคำซ้ำลักษณะนามให้อยู่ในกลุ่มของคำซ้ำเพื่อเปลี่ยนแปลงความหมายที่แสดงความหมายแยกจำนวน”

บรรจบ พันธุมธา (2545) พบว่า “คำซ้ำที่ซ้ำคำนามหรือคำบอกจำนวนนับ จะแยกความหมายออกเป็นส่วน ๆ เมื่อมีคำว่า เป็น มาข้างหน้า ถ้าใช้คำเดียวก็เป็นเพียงจำนวนครั้งเดียว แต่ถ้าใช้คำซ้ำนอกจากจะแสดงว่าจำนวนนั้นมีมากกว่าหนึ่งแล้ว ยังแยกออกไปเป็นทีละหนึ่ง ๆ อีกด้วย”

นวรรณ พันธุมธา (2552) พบว่า “เมื่อคำซ้ำลักษณนามหรือคำวิเศษณ์บอกจำนวนที่อยู่หลังคำว่า เป็น จะมีความหมายว่า มีลักษณะเช่นนั้นหรือมีจำนวนเช่นนั้นซ้ำอีก คำลักษณนามและคำบอกจำนวนที่ซ้ำจะบอกความหมายพหุพจน์ แต่ในกรณีที่คำลักษณนามเมื่อซ้ำแล้วอยู่หลังคำว่า เป็น แล้วมีคำว่า ไป นอกจากจะมีความหมายพหุพจน์แล้วยังแสดงว่าผู้ทำกริยาทำกริยาทีละอย่าง”

ทั้งนี้จึงสามารถสรุปได้ว่า คำลักษณนามในภาษาไทยถ้าใช้เป็นคำเดียวจะมีความหมายเพียงจำนวนเดียว แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการสร้างคำใหม่ในรูปของคำซ้ำ จะเกิดความหมายพหุพจน์ นอกจากนี้ยังสามารถแสดงการมองแบบแยกจำนวนทีละ ทีมีลำดับความต่อเนื่อง ทั้งนี้เมื่อคำซ้ำลักษณนามแสดงลำดับความต่อเนื่อง มักจะปรากฏพร้อมคำว่า เป็น...ไป

2.2 นิยามคำซ้ำลักษณนามในภาษาจีน

คำซ้ำ (重叠词) ในภาษาจีนสามารถนิยามได้ดังนี้ คือ “กระบวนการทางภาษาที่มีการนำหน่วยคำที่มีหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งพยางค์มาซ้ำกัน โดยคำซ้ำในภาษาจีนมีลักษณะการซ้ำอยู่ 2 ชนิด คือ การซ้ำแบบความหมายไม่เปลี่ยน และการซ้ำแบบเกิดความเปลี่ยนแปลงความหมาย” (Shao Jingmin, 2007)

คำลักษณนาม (量词) คือ “คำที่แสดงหน่วยของคน สิ่งของ หรือการกระทำโดยสามารถแบ่งคำลักษณนามในภาษาจีนออกเป็น 2 ชนิดใหญ่ ๆ คือ คำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม (名量词) และคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา (动量词) ทั้งนี้คำลักษณนามในภาษาจีนทั้ง 2 ประเภทสามารถนำมาซ้ำคำได้ ซึ่งจะพบได้ในรูปของคำซ้ำแบบ AA” (Liu Yuehua, Pan Wenyu, & Gu Wei, 2001)

รูปแบบคำซ้ำลักษณนาม He Jie (2008) ได้ศึกษาพบว่า “รูปแบบคำซ้ำลักษณนามในภาษาจีนคือ รูปแบบ AA ส่วน A — A ถือเป็นรูปแบบของการซ้ำลบบอกจำนวน การซ้ำดังกล่าวไม่ถือเป็นการซ้ำคำลักษณนาม ไม่ควรจัดให้อยู่ในประเภทเดียวกัน”

จากการสำรวจพบว่าการศึกษเกี่ยวกับความหมายของคำซ้ำลักษณนามภาษาจีนในปัจจุบัน มีผลการศึกษาที่ได้ให้แนวคิดและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวไว้ดังนี้

ฝู เจิน จู (2537) ได้ศึกษาพบว่า “คำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม (名量词) และคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา (动量词) เมื่ออยู่ในรูปคำซ้ำ จะมีความหมายเท่ากับ ทุก ๆ สิ่ง หรือ ทุก ๆ ครั้ง โดยไม่มีการยกเว้น”

Liu Yuehua และคณะ (2001) พบว่า “คำลักษณนามบอกหน่วยของสิ่งของเมื่อซ้ำแล้วจะแสดงความหมาย ภาพรวมขององค์ประกอบทั้งหมดโดยไม่มีข้อยกเว้น โดยทั่วไปจะไม่นำมาเน้นหรือแยกออกเป็นส่วน ๆ ”

เสี่ยว อาน ต้า (2547) พบว่า “คำลักษณนามพยางค์เดียวตามปกติทำเป็นคำซ้ำได้ โดยมีความหมายว่า ทุก... (每)”

เหวิน จิ่ง เหวิน (2551) พบว่า “ลักษณะนามพยางค์เดียวสามารถซ้ำคำได้ ซึ่งเมื่อซ้ำแล้วส่วนใหญ่หมายถึง ทุก... จึงมักจะเติมว่า 都 เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะนามที่ซ้ำ”

เมฆม สอดส่องภุช (2558) พบว่า “ลักษณะนามเป็นคำหนึ่งพยางค์ รูปแบบการซ้ำจึงเป็น AA เพื่อบอกความหมายว่า แต่ละ หรือ ทุก... โดยหลังคำซ้ำต้องตามด้วยคำว่า 都 ที่แปลว่า ล้วน เนื่องจากการซ้ำคำประเภทนี้แสดงความหมายเป็นพหูพจน์”

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของคำซ้ำลักษณะนามในภาษาจีนสามารถสรุปได้ว่า คำซ้ำลักษณะนามในภาษาจีน เมื่อเข้าสู่กระบวนการซ้ำคำในรูปคำซ้ำสมบูรณ์แบบ AA จะมีความหมายเป็นพหูพจน์ที่แสดงความหมาย ทุก... โดยให้ความสำคัญและเน้นหนักไปที่ ภาพรวมทั้งหมดของสิ่งที่กำลังกล่าวถึงโดยไม่มีข้อยกเว้น ซึ่งส่วนใหญ่มักปรากฏพร้อมคำว่า 都 เพื่อใช้เน้นความหมายภาพรวมทั้งหมดนั่นเอง

2.3 เปรียบเทียบคำซ้ำลักษณะนามภาษาไทยและภาษาจีน

สำหรับข้อมูลการศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะคำซ้ำลักษณะนามระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนในประเทศไทยนั้น อยู่ในขอบเขตที่ค่อนข้างจำกัด เนื่องจากมีผู้ที่ทำการศึกษาและนำมาเปรียบเทียบเป็นผลงานทางวิชาการค่อนข้างน้อย ที่สำรวจพบมีเพียงการศึกษาเปรียบเทียบคำซ้ำในภาษาจีนและภาษาไทยของ พู่ เจิง โหย่ว (2526) ที่มีการกล่าวถึงการเปรียบเทียบความหมายของคำซ้ำลักษณะนามของทั้งสองภาษา หากแต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของหัวข้อในการศึกษาเปรียบเทียบความหมายของคำซ้ำในคำชนิดต่าง ๆ ระหว่างภาษาจีนและภาษาไทยดังนี้ “คำลักษณะนามในภาษาจีนและภาษาไทย เมื่อซ้ำแล้วต่างแสดงความหมายเป็นพหูพจน์ และมีความหมายว่าทีละอย่าง หรือคราวละอย่าง ในกรณีของภาษาจีนคำซ้ำลักษณะนามจะปรากฏด้วยกันกับเลข หนึ่ง (一) และคำลักษณะนามในภาษาไทยจะปรากฏพร้อมคำว่า เป็น...ไป”

ผู้วิจัยจึงยกตัวอย่างนำคำซ้ำลักษณะนามประเภทต่าง ๆ ที่สามารถซ้ำคำได้ในรูปแบบ AA ทั้งในภาษาไทยและภาษาจีนมาเปรียบเทียบ โดยใช้การแบ่งประเภทคำลักษณะนามในภาษาจีนของ Liu Yuehua และคณะ (2001) ที่แบ่งเป็นคำลักษณะนามที่ใช้กับคำนาม และคำลักษณะนามที่ใช้กับคำกริยาเป็นพื้นฐาน เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างของความหมายในคำซ้ำลักษณะนามของทั้งสองภาษา ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. คำลักษณะนามที่ใช้กับคำนาม 名量词

ตัวอย่างคำลักษณะนาม : 箱 หมายถึง ลัง หีบ กล่อง

ตัวอย่างประโยคภาษาจีนที่มีคำลักษณะนามที่ใช้กับคำนาม :

- 他检验过30几箱废纸, 箱箱都有虫害。

(เขาตรวจดูเศษกระดาษกว่าสามสิบกล่อง มีปลวกทุกกล่อง)

ตัวอย่างประโยคภาษาไทยที่มีคำลักษณะนามที่ใช้กับคำนาม :

- เขาตรวจดูเศษกระดาษเป็นกล่อง ๆ มีปลวกทุกกล่อง

จากตัวอย่างของคำลักษณะนามที่ใช้กับคำนาม คำว่า 箱 ที่หมายถึง กล่อง ลัง หรือหีบ เมื่อนำมาซ้ำคำจะอยู่ในรูปของ 箱箱 (AA) และวางไว้ในประโยคจะมีความหมายว่า ทุกกล่อง สำหรับใน

ภาษาไทย เมื่อนำคำว่า กล่อง มาซ้ำคำ จะอยู่ในรูปของ กล่อง ๆ (AA) และเมื่อนำไปวางไว้ในประโยค กลับมีความหมาย **ทีละกล่อง** ซึ่งความหมายดังกล่าวมีความแตกต่างจากภาษาจีน

ตัวอย่างคำลักษณนาม : 天 หมายถึง วัน

ตัวอย่างประโยคภาษาจีนที่มีคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม:

- 他们天天忙, 办公室都很少去。

(พวกเขายุ่ง **ทั้งวัน** แม้แต่สำนักงานก็ไม่ค่อยได้ไป)

ตัวอย่างประโยคภาษาไทยที่มีคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม :

- พวกเขา **วัน ๆ** ไม่ทำอะไร เอาแต่กินเหล้าเมายา

จากตัวอย่างของคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม คำว่า 天 ที่หมายถึง วัน เมื่อนำมาซ้ำคำจะอยู่ในรูปของ 天天 (AA) เมื่อวางไว้ในประโยคจะมีความหมายว่า **ทั้งวัน** ที่มีความหมายเป็นภาพรวมของทั้งวัน สำหรับในภาษาไทย เมื่อนำคำว่า วัน มาซ้ำคำ จะอยู่ในรูปของ วัน ๆ (AA) และเมื่อนำไปวางไว้ในประโยค กลับมีความหมาย **แต่ละวัน** ที่มีความหมายแยกทีละส่วน ซึ่งความหมายดังกล่าวมีความแตกต่างจากภาษาจีนเช่นกัน

ตัวอย่างคำลักษณนาม : 桌 หมายถึง โต๊ะ

ตัวอย่างประโยคภาษาจีนที่มีคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม :

- 这家餐厅很火, 桌桌都坐满。

(ร้านอาหารร้านนี้ได้รับความนิยมมาก คนนั่งเต็ม**ทุกโต๊ะ**)

ตัวอย่างประโยคภาษาไทยที่มีคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม :

- ร้านอาหารร้านนี้ได้รับความนิยมมาก คนนั่งเต็มเป็น**โต๊ะ ๆ**

จากตัวอย่างของคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม คำว่า 桌 ที่หมายถึง โต๊ะ นำมาซ้ำคำจะอยู่ในรูปของ 桌桌 (AA) เมื่อวางไว้ในประโยคจะมีความหมายว่า **ทุกโต๊ะ** ที่มีความหมายเป็นภาพรวมของทั้งร้าน สำหรับในภาษาไทย เมื่อนำคำว่า โต๊ะ มาซ้ำคำ จะอยู่ในรูปของ โต๊ะ ๆ (AA) และเมื่อนำไปวางไว้ในประโยค กลับมีความหมาย **มองแยกทีละโต๊ะ** ซึ่งความหมายดังกล่าวก็มีความแตกต่างจากภาษาจีนเช่นกัน

2. คำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา 动量词

ตัวอย่างคำลักษณนาม : 顿 หมายถึง มื้อ

ตัวอย่างประโยคภาษาจีนที่มีคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา:

- 辣白菜是朝鲜族世代相传的一种佐餐食品, 几乎家家顿顿不离。

(ผักกาดขาวต้องเป็นเครื่องเคียงชนิดหนึ่งของชนเผ่าเฉาเลี่ยน ที่สืบทอดต่อกันมาหลายรุ่นแทบจะทุกบ้านต้องมีไว้เป็นเครื่องเคียง**ทุกมื้อ**)

ตัวอย่างประโยคภาษาไทยที่มีคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม :

- แม่ทำผักกาดขาวต้องเก็บไว้เยอะมาก อยากทานเมื่อไหร่ก็แค่หยิบออกมาเป็น**มื้อ ๆ**

จากตัวอย่างของคำลักษณนามที่ใช้กับกริยา คำว่า 顿 ที่หมายถึง มื้อ เมื่อนำมาซ้ำคำจะอยู่ในรูปของ 频频 (AA) และวางไว้ในประโยคจะมีความหมายว่า **ทุกมื้อ** ที่มีความหมายเป็นภาพรวมของมื้อ

อาหารทั้งหมด สำหรับในภาษาไทย เมื่อนำคำว่า มื้อ มาซ้ำคำ จะอยู่ในรูปของ มื้อ ๆ (AA) และเมื่อนำไปวางไว้ในประโยค กลับมีความหมาย แยกทีละมื้อ ซึ่งความหมายดังกล่าวก็มีความแตกต่างจากภาษาจีนเช่นกัน

จากการเปรียบเทียบตัวอย่างคำซ้ำลักษณะนามของทั้งสองภาษา จะเห็นได้ว่าประโยคที่มีคำซ้ำลักษณะนามในภาษาจีน จะสื่อความหมายพหุพจน์ ที่แสดงมุมมองของภาพรวมทั้งหมดที่กล่าวถึง สามารถใช้คำว่า ทุก... หรือ ทั้ง.... เข้ามาสื่อความหมายแทนที่คำซ้ำได้ และไม่ทำให้เนื้อความเดิมเปลี่ยนแปลง สำหรับประโยคที่มีคำซ้ำลักษณะนามในภาษาไทย จะสื่อความหมายพหุพจน์เช่นกัน แต่แสดงมุมมองของการแยกทีละส่วน สามารถใช้คำว่าแต่ละ... หรือ ทีละ... เข้ามาสื่อความหมายแทนที่คำซ้ำได้ และเมื่อลองนำคำซ้ำลักษณะนามรูปแบบ AA ในภาษาไทยไปแทนที่คำ ทุก... ในประโยคแปลตัวอย่างของคำลักษณะนามของภาษาจีน ก็จะพบว่า เนื้อความของประโยคต่าง ๆ เกิดความผิดเพี้ยนไปจากความหมายเดิม

ตัวอย่างเช่น

คำแปลตัวอย่างประโยคภาษาจีน :

- 他检验过30几箱废纸，箱箱都有虫害。
- เขาตรวจดูเศษกระดาษกว่าสามสิบกกล่อง มีปลวกทุกกล่อง
- ประโยคคำแปลภาษาจีนที่แทนที่ด้วยคำซ้ำภาษาไทย
- เขาตรวจดูเศษกระดาษกว่าสามสิบกกล่อง มีปลวกเป็นกล่อง ๆ

จากตัวอย่าง คำว่า 箱箱 ในประโยคของภาษาจีนสื่อความหมายของผู้พูดว่า มีปลวกทุกกล่อง เมื่อลองแทนที่ด้วยคำซ้ำลักษณะนามภาษาไทย กล่อง ๆ ที่มีรูปแบบเดียวกันไปวางแทนที่ ความหมายที่สื่อออกมากลับแสดงแค่เพียง มีปลวกจำนวนมาก ไม่สามารถสื่อถึงความหมายว่ามีปลวกทุกกล่องได้เหมือนกับต้นฉบับ

จึงสามารถสรุปได้ว่า การซ้ำคำลักษณะนามของภาษาไทยและภาษาจีน ในเบื้องต้นนั้นมีความหมายพหุพจน์ด้วยกันทั้งคู่ แต่นัยความหมายของทั้งสองภาษานั้นมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยภาษาไทยไม่ว่าคำซ้ำลักษณะนามจะอยู่ในภาคประธาน หรือภาคแสดง เมื่อซ้ำแล้วจะเน้นไปในส่วนของการแยกจำนวน ทีละอย่างหรือคราวละอย่างซึ่งมีลำดับต่อเนื่อง แต่สำหรับภาษาจีนนั้น จะมีความหมายว่า ทุก...หรือทุก ๆ... โดยมักมองในมุมมองที่เป็นภาพรวมทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ จึงสามารถใช้ 每 มาแทนที่ได้ โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นถึงแม้ทั้งสองภาษาจะมีกระบวนการการซ้ำคำทางภาษาที่เหมือนกันในคำลักษณะนาม แต่ในส่วนของการแสดงนัยความหมายกลับมีข้อแตกต่างกัน

บทสรุป

บทความฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความแตกต่างสำหรับการแสดงความหมายของคำซ้ำลักษณะนามในรูปแบบ AA ระหว่างภาษาไทยและภาษาจีน โดยการศึกษาเปรียบเทียบนี้ต้องการเปรียบเทียบความแตกต่างของความหมาย ที่อยู่ในรูปแบบการซ้ำคำที่เหมือนกันของสองภาษา ซึ่งมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนภาษาจีน เนื่องจากหากภาษาแม่ของผู้เรียนมีหลักการใช้ที่เหมือนและคล้ายกับภาษาเป้าหมาย แนนอนที่ภาษาแม่จะเปรียบเสมือนพื้นฐานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีหลักในการจำและการใช้ได้ง่ายขึ้น แต่ในทางกลับกัน

หากมีความต่างในความเหมือน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนเนื่องจากผลกระทบของภาษาแม่ (Language transfer) ได้เช่นกัน

สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการแสดงความหมายของคำซ้ำลักษณะนามในรูปแบบ AA ระหว่างภาษาไทยและภาษาจีนสามารถสรุปผลได้ดังนี้ คำลักษณะนามในภาษาไทยและภาษาจีนนั้น เมื่อซ้ำแล้วเราสามารถพบได้ในรูปของคำซ้ำสมบูรณ์รูปแบบ AA เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากคำลักษณะนามที่ซ้ำได้ของภาษาไทยและคำลักษณะนามภาษาจีนจะพบได้ในคำที่มีพยางค์เดียว โดยเมื่อซ้ำแล้วทั้งสองภาษาสามารถแสดงความหมายที่เป็นพหูพจน์ได้เหมือนกัน แต่หากพิจารณาลึกลงไปถึงนัยความหมายจะพบว่า คำซ้ำลักษณะนามในภาษาไทย เมื่อซ้ำแล้วความหมายที่แสดงนั้น ถึงแม้จะมีความหมายพหูพจน์ แต่ก็ยังแฝงมุมมองในการมองแบบแยกจำนวน ทีละ หรือการมีลำดับขั้นตอนเอาไว้ด้วย ส่วนคำซ้ำลักษณะนามในภาษาจีนนั้น เมื่อทำการซ้ำคำแล้ว ถึงแม้จะมีความหมายพหูพจน์เช่นเดียวกับภาษาไทย แต่มุมมองในการมองกลับเป็นการมองแบบภาพรวมทั้งหมด โดยไม่สามารถสื่อถึงความหมายแยกจำนวน ได้เหมือนภาษาไทย

เอกสารอ้างอิง

- กำชัย ทองหล่อ.(2556).*หลักภาษาไทย*.กรุงเทพฯ:รวมสาส์น.
- นววรรณ พันธุเมธา.(2552).*ภาษาไทย นำศึกษาหาคำตอบ*.กรุงเทพฯ:องค์การคำของ สกสค.
- บรรจบ พันธุเมธา.(2545).*ลักษณะภาษาไทย*.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประยูร ทรงศิลป์.(2549).*หลักภาษาไทย*.กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ฟู เจิน จู.(2537).*หลักไวยากรณ์จีน*.กรุงเทพฯ:นานมีบุ๊คส์.
- ฟู เจิง โห่ยว.(2526).*คำซ้ำในภาษาจีนและภาษาไทยการศึกษาเปรียบเทียบ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร).
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.คณะอักษรศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมฆม สอดส่องกฤษ.(2558).*ไวยากรณ์จีนระดับต้น*.กรุงเทพฯ:สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น).
- วิจิตร ยอดสุวรรณ และคณะ.(2519).*รู้จักภาษาไทย*.กรุงเทพฯ:โอเดียนบุ๊คส์ไตร์.
- เสี่ยว อาน ต้า.(2547).*ไวยากรณ์จีน*.กรุงเทพฯ:ทฤษฎี.
- เหียน จิ่ง เหวิน.(2551).*ไวยากรณ์ภาษาจีน ฉบับเปรียบเทียบ*.กรุงเทพฯ:อมรินทร์.
- He, J.(2008).*Xiandai hanyu liangci yanjiu (zeng bian ban)*.Beijing:Beijing Language and Culture University Press.
- Liu, Y., Pan, W., & Gu,W.(2001).*Shiyong Xiandai Hanyu Yufa(Chinese Grammar)*.Beijing:The Commercial.
- Shao, J.(2007).*Xiandai Hanyu Tonglun*.Shanghai:Shanghai Educational Publishing House.

เอกสารอ้างอิงเว็บไซต์

北京语言大学. (2019). 现代汉语语料库. Retrieved from <http://bcc.blcu.edu.cn/>

การเรียนการสอนออนไลน์เสริมการพัฒนา Soft Skills ในชั้นเรียน

ONLINE TEACHING AND LEARNING THAT SUPPORTS SOFT SKILLS DEVELOPMENT IN THE CLASSROOM

ฐิติกร จันทพลบูรณ์^{1*}, ณัฐธยาณี จันทพลบูรณ์², ปรีชา พินชุนศรี³

Thitikorn Chantaplaboon^{1*}, Natthayanee Chantaplaboon², Preecha Pinchunsri³

¹คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

¹Multidisciplinary College, Christian University of Thailand

²คณะสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

² Faculty of Integrated Social Sciences, Khon Kaen University Nong Khai Campus

³คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

³Multidisciplinary College, Christian University of Thailand

*Corresponding author, E-mail: ohm3tn@gmail.com

บทคัดย่อ

การเรียนการสอนในยุคศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษา หลายหลักสูตรได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม การศึกษา คือ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ โดยวิธีการจัดการศึกษาแบบออนไลน์ เช่น การใช้แอปพลิเคชัน Blackboard ระบบ Moodle ที่สร้างหลักสูตร หรือห้องเรียนจำลอง และผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และทำงานตามที่ได้รับมอบหมายผ่านระบบออนไลน์นั้น แม้จะเป็นที่นิยมและเริ่มมีบทบาทมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามเทคโนโลยีที่พัฒนามาถึงปัจจุบัน แต่ก็ยังมีคำถามถึง Soft Skills ของผู้สอน และวิธีการที่จะพัฒนา Soft Skills ให้กับผู้เรียน เนื่องจากรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ หรือการโต้ตอบระหว่างเพื่อนในชั้นเรียน และผู้สอนมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป บทความฉบับนี้ครอบคลุมเนื้อหาหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) ความสำคัญของการเรียนการสอนออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับ Soft Skills ของผู้สอนและผู้เรียน 2) การเรียนการสอนออนไลน์ที่ช่วยพัฒนา Soft Skills และ 3) วิธีการพัฒนา Soft Skills โดยผู้เขียน ได้ยกตัวอย่างแอปพลิเคชัน Microsoft Teams ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่สร้างขึ้นเพื่อการสื่อสารระดับองค์กร ต่อมาได้ถูกนำมาใช้ในการจัดการเรียนออนไลน์ และพบว่าผู้ใช้งานเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการสร้างชั้นเรียน (Classes) ออนไลน์ของแอปพลิเคชันดังกล่าวมีความใกล้เคียงกับรูปแบบชั้นเรียนทั่วไป และมีเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนา Soft Skills ได้หลากหลาย เช่น ทักษะการค้นคว้า ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการจัดการตนเอง และ ความรับผิดชอบ เป็นต้น

คำสำคัญ: การเรียนการสอนออนไลน์, การพัฒนาทักษะผู้เรียน, ซอฟท์สกีล

ABSTRACT

Technology plays a very important role in teaching and learning in the 21st century. Many programs developed online courses to expand the opportunity of educational access. Education involved developing learners in many areas such as knowledge, skills and attitudes that a course designed for them to achieve. Online education – such as Blackboard and Moodle programs that were used to create a course or virtual classes, and the learners exchanged their ideas and worked on online assignments, despite its popularity, is still in question of instructors' soft skills as well as how to develop learners' soft skills as soft skills were defined as social interaction and teamwork and online classes lacked interaction. The current paper discussed on three main ideas: 1) the importance of online teaching and learning in relation to instructors' and learners' soft skills; 2) online learning that helped to develop soft skills; and 3) how to develop soft skills. The authors examined Microsoft Teams – application that was initially established for the organizational communication. Later, the application was applied for online education and the number of users increased rapidly due to the fact that online class function of the program was similar to ordinary classes and there were tools that helped learners to develop soft skills such as research skills, learning skills, communication skills, technological skills, self-management and responsibility.

Keywords: Online classes, learners' skills development, soft skills

บทนำ

การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงการพัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้าน ให้พร้อมไปด้วยทักษะที่สำคัญต่อการประกอบอาชีพ โดยได้แบ่งทักษะเหล่านั้น ออกเป็นสองประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ Hard Skills และ Soft Skills โดย Hard Skills หมายถึง ทักษะที่จับต้องได้ เป็นทักษะความสามารถด้านอาชีพที่เราใช้ในการทำงาน ซึ่งเราสามารถเรียนรู้ได้ผ่านการเรียนในห้องเรียน หรือการเรียนรู้ด้วยตัวเอง เช่น ทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ ทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ ส่วน Soft Skills หมายถึง ทักษะที่จับต้องไม่ได้ เป็นทักษะเกี่ยวกับมุมมอง หรือ Mindset ทักษะคิด การโน้มน้าวใจ การสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม ความคิดสร้างสรรค์ คุณธรรม จริยธรรมในตัวเอง การทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาแบบคิดวิเคราะห์ การค้นคว้าและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการสื่อสาร ทักษะด้านเทคโนโลยี ทักษะการจัดการตนเอง และความรับผิดชอบ

เมื่อเวลาผ่านไป รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์เริ่มมีมากขึ้น สถานศึกษาหลายแห่งได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์ และเปิดให้ผู้สนใจเข้าเรียนได้ มีทั้งแบบเสียค่าใช้จ่าย และไม่เสียค่าใช้จ่าย มาเป็นระยะเวลา

กว่า 10 ปี เช่น ThaiMoodle.org แต่อาจจะมีแค่ผู้คนบางกลุ่มที่สามารถเข้าถึงได้ ด้วยเหตุผลทางความพร้อมของเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการเข้าเรียน การพัฒนาหลักสูตรหรือจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จึงไม่ได้มีบทบาทเท่าที่ควร แต่เมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 ได้เริ่มมีข่าวโรคระบาดไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ที่เป็นวาระระดับโลก ส่งผลให้ต้นปี พ.ศ. 2563 รัฐบาลในหลายประเทศได้ประกาศปิดสถานศึกษา รวมถึงประเทศไทยในหลายจังหวัดที่ประกาศให้เลื่อนเปิดเทอม และให้พิจารณาเปลี่ยนรูปแบบเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ทุกหลักสูตร (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) ทำให้ผู้สอนในหลายระดับต้องปรับตัวและเลือกเครื่องมือที่จะนำมาใช้อย่างรวดเร็ว UNESCO (N.D.) แนะนำทางออกสำหรับการเรียนรู้ทางไกลในการรับมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในด้านต่าง ๆ เช่น เครื่องมือที่ช่วยในการสร้างชั้นเรียนออนไลน์ การสร้างสื่อประกอบการสอน การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน การติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับจุดเริ่มต้นสำหรับผู้สอนที่กำลังหาเครื่องมือการเรียนการสอนแบบออนไลน์ มักจะพยายามหาเครื่องมือประเภทการสื่อสารแบบวิดีโอ เพื่อให้เห็นการโต้ตอบ และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้เสมือนสอนในชั้นเรียนปกติ ในหมวดนี้ UNESCO ได้แนะนำเครื่องมือไว้ 6 อย่าง ได้แก่ Dingtalk, Lark, Hangouts Meet, Teams, Skype และ Zoom ไมโครซอฟท์ เผยสถิติการใช้งาน Microsoft Teams ว่าเพิ่มขึ้นจากแต่เดิมเป็นจำนวนมากด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในปัจจุบัน และพบว่า ความต้องการการใช้งานในโปรแกรมดังกล่าวมีหลากหลายขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน หรือการศึกษา จึงเป็นแรงผลักดันให้ไมโครซอฟท์พัฒนาเครื่องมือการทำงานต่าง ๆ ให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น และด้วยการทำงานของ Microsoft Teams เป็นส่วนหนึ่งของ Office 365 ที่ผู้ใช้งานส่วนมากมีอยู่แล้ว ทำให้เครื่องมือดังกล่าวเข้าถึงได้ง่าย และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย (ผู้จัดการออนไลน์, 2563) ดังนั้น ในบทความฉบับนี้ จะศึกษาเฉพาะ Microsoft Teams เพื่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และมุ่งเน้นวิธีการใช้งานที่ช่วยในการพัฒนา Soft Skills

ความหมายของ Soft Skills

“Soft Skills หมายถึง ชุดทั่วไปของทักษะ ความสามารถ พฤติกรรม ทักษะคิด และคุณภาพส่วนบุคคลที่ทำให้บุคคลสามารถจัดการกับสิ่งยุ่งยากได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติหน้าที่และการบรรลุเป้าหมายของบุคคล โดยนำทักษะส่วนประกอบอื่น ๆ มาปรับประยุกต์ใช้” (มนตรี อินตา, 2562: 157) จากความหมายดังกล่าว หลายคนเรียกทักษะนี้ว่า ทักษะทางอารมณ์ บ้างเรียกว่า ทักษะทางสังคม ขึ้นอยู่กับบริบทที่นำมาใช้ ทักษะดังกล่าว เช่น การแก้ปัญหา (Problem Solving) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (Analysis and Synthesis of Information) การวิจารณ์อย่างอิสระ (Autonomously Criticism) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (Effective Communication) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Long-Life Learning) การทำงานเป็นทีม (Team Working) ความคิดริเริ่ม (Initiative) การจัดโครงสร้างและการวางแผน (Organization and Planning) เป็นต้น (Cimatti, 2016)

Tierney (2019) กล่าวถึงทักษะที่จำเป็นในปี ค.ศ. 2019 ซึ่งกล่าวถึงคำนิยามของ Soft Skills ต่าง ๆ ในความหมายที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ เมื่อเทคโนโลยีก้าวไกล แม้แต่ปัญญาประดิษฐ์

หรือ AI (Artificial Intelligence) ก็สามารถมีทักษะนี้ได้ และความเที่ยงตรง หรือความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูล อาจถูกตั้งคำถามได้ ดังนั้น Soft skills ที่มนุษย์ควรมุ่งพัฒนา อาจไม่ใช้การคิดวิเคราะห์ แต่ควรเน้นทักษะที่ละเอียดอ่อนกว่านั้น เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม หรือทักษะการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์เราทำได้ดีกว่า AI หรือเป็นผู้ใช้ AI

Soft Skills สำหรับผู้สอน

Soft Skills เป็นสิ่งสำคัญในการทำงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ และผู้เรียนควรได้รับการพัฒนา Soft Skills ตามหลักสูตรที่ได้กำหนดกรอบไว้ อย่างไรก็ตาม บุคลากรทางการศึกษา หรือผู้สอนเอง ก็ควรมี Soft Skills ที่สำคัญก่อนที่จะนำไปพัฒนาผู้เรียน ชั้นเรียนออนไลน์นั้น จึงจะประสบความสำเร็จได้อย่างดี Capella University (2018) เสนอ Soft Skills สำหรับผู้สอนไว้ 6 ด้าน ดังนี้

1) **ภาวะผู้นำ** ผู้สอนจำเป็นต้องภาวะผู้นำในการริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ กล้าที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีวิสัยทัศน์ จึงจะสามารถเป็นผู้สอนที่สามารถยกระดับผลลัพธ์ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นได้

2) **การสื่อสาร** ทักษะการสื่อสารที่ดีนั้นมีความสำคัญด้วยเหตุผลสองประการคือ การส่งข้อความ การศึกษาและถ่ายทอดความคิดเห็นของผู้สอนไปยังผู้เรียนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความก้าวหน้า และคาดว่าผู้เรียนจะเป็นนักสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยมีผู้สอนเป็นตัวอย่างของการสื่อสารที่ดีทุกครั้งที่มีการโต้ตอบกับผู้เรียน ทักษะการฟังการพูดการอ่านและการเขียนที่ดีจะเป็นสัญลักษณ์ของผู้สอนที่ประสบความสำเร็จ และเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนเข้าใจความคาดหวังของการเรียนการสอน ผู้สอนควรนำเสนอเนื้อหาด้วยความชัดเจน และให้ข้อเสนอแนะอย่างมีประสิทธิภาพ

3) **การทำงานเป็นทีม** เป็นการเน้นความร่วมมือกันภายในกลุ่มการเรียนรู้ เพื่อผลักดันให้เกิดการสร้างนวัตกรรมหรือการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน การทำงานเป็นทีมในการศึกษาต้องเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร หรือบุคคลภายนอกอื่น ๆ ซึ่งบุคลากรเหล่านี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนไปด้วยกันกับผู้สอน

4) **การแก้ปัญหา** ปัญหาภายในและภายนอกที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอาจส่งผลเสียต่อผลการเรียนรู้ ไม่จะเป็นการลดความขัดแย้งหรือทำงานผ่านปัญหาชีวิตที่กำลังเข้ามาในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนควรเตรียมพร้อมรับมือกับความท้าทายและรู้วิธีที่จะเข้าใจสถานการณ์ หรือปัญหาให้ดีที่สุด

5) **ความฉลาดทางสังคมและอารมณ์** การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ เป็นรากฐานสำหรับการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเป็นบวกในระบบการศึกษาที่หลากหลายทางวัฒนธรรมและหลายภาษามากขึ้น ผู้สอนควรเตรียมสอนและฝึกทักษะทางสังคมและอารมณ์ ให้โอกาสผู้เรียนในการฝึกฝนทักษะเหล่านี้และช่วยให้ผู้เรียนใช้ทักษะเหล่านี้ในสถานการณ์อื่น ๆ

6) **ความสามารถทางวัฒนธรรม** ความสามารถทางวัฒนธรรมคือความสามารถในการเข้าใจและให้ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพทั่วทั้งวัฒนธรรมและประชากร สิ่งสำคัญสำหรับผู้สอนที่จะเปิดใจรับความหลากหลายเข้าสู่ชั้นเรียน ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเข้าใจหรือรู้จักทุกวัฒนธรรม แต่ยินดีที่จะให้แลกเปลี่ยนกับผู้เรียน จะทำให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ และเกิดการแลกเปลี่ยนระหว่าง ผู้เรียน ผู้สอนไปพร้อม ๆ กัน

Soft Skills สำหรับผู้เรียน

Soft Skills สำหรับผู้เรียน จะแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา และหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เหมาะสมไปตามวัย และสาขาอาชีพ ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 5-6) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ 5 ข้อ ได้แก่

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) มีความรู้และความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และทักษะชีวิต
- 3) มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
- 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ หลักสูตรดังกล่าวยังกำหนดให้ผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ต้องมีสมรรถนะ 5 ประการ ดังนี้

- 1) ความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งครอบคลุมถึงความสามารถในการรับและส่งสาร สามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ รวมถึงการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้ง และสามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและมีเหตุผล และเลือกวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับกาลเทศะ
- 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ ตลอดจนการวิจารณ์ญาณ และคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ต่อไป
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ บนหลักเหตุผล ถูกต้อง สามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม
- 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการทักษะต่าง ๆ มาดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ
- 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีทางต่าง ๆ ได้ถูกต้อง และเหมาะสม อย่างมีคุณธรรม

สำหรับระดับอุดมศึกษานั้น กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้อย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ

ความรับผิดชอบ และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรายละเอียดจะแตกต่างกันไปตามความมุ่งเน้นของหลักสูตรและสาขาอาชีพ

จากทักษะที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น สามารถสรุปได้ว่า Soft skills ที่สำคัญของผู้เรียนที่ควรมีในทุกๆระดับ ได้แก่ การมีคุณธรรมจริยธรรม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ความสามารถในการดำรงชีวิตหรือการมีทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี

การเรียนการสอนแบบออนไลน์กับการพัฒนา Soft Skills

รูปแบบการเรียนการสอน หรือ การทำงานเปลี่ยนแปลงไป เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น หลายคนมักจะเกิดคำถามว่า แล้ว Soft Skills จะถูกพัฒนาได้อย่างไร เมื่อการปฏิสัมพันธ์ หรือการบ่มเพาะคุณลักษณะบางอย่าง ไม่ได้ถูกดำเนินการในแบบเดิม ๆ Phil Harvey (2020) กล่าวว่า ในปี 2020 และหลังจากนี้ เทคโนโลยีจะมีบทบาทมากขึ้น และเข้มข้นขึ้น ทักษะที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีนั้น จะถูกพัฒนาไปควบคู่กับทักษะการทำงานในยุคใหม่นี้ ยกตัวอย่าง เช่น

1. ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานมากขึ้น ผู้ใช้งานถูกบังคับให้ต้องเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เหล่านั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. การทำงานร่วมกัน และ การทำงานร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ (AI Collaboration) เมื่อ AI หรือปัญญาประดิษฐ์ เข้ามาช่วยเราในการทำงานมากขึ้น ทำให้เกิดการทำงานร่วมกันมากขึ้น อาจจะมีมากกว่าการทำงานแบบเดิม เช่น เครื่องมือที่ถูกพัฒนาให้ติดตามการส่งงาน การตรวจงาน หรือระบบเตือนอัตโนมัติต่าง ๆ และในอนาคต แนวโน้มของการพัฒนาเครื่องมือเหล่านี้ จะถูกบูรณาการให้ใช้ง่ายและใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตั้งแต่ระดับการบริหาร จนถึงระดับปฏิบัติงานต่าง ๆ

3. การเอาใจใส่ การตระหนักรู้ และ สังคมวิทยาทางดิจิทัล (Empathy, Awareness and Digital Sociology) Harvey ระบุว่า เมื่อ AI มีบทบาทมากขึ้น มนุษย์ถูกบังคับให้ต้องเอาใจใส่และตระหนักรู้ในการใช้งานอยู่โดยปริยาย สังคมวิทยาทางดิจิทัลอาจเป็นเรื่องใหม่ และอาจสร้างทักษะใหม่ที่มนุษย์พึงเรียนรู้ ปัจจุบันความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence) เป็นประเด็นหนึ่งที่กำลังถูกอภิปรายเป็นอย่างมาก และถูกบรรจุเป็นทักษะหนึ่งในศตวรรษที่ 21 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, ม.ป.ป.)

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ช่วยพัฒนา Soft Skills มีผู้ทำการศึกษาไว้หลายคน ดังนี้

Cimatti (2016) กล่าวว่า วิธีหรือรูปแบบการสอน Soft Skills มีความแตกต่างกันตามบริบทของแต่ละประเทศ บางประเทศบรรจุเป็นวิชาในหลักสูตร ในขณะที่บางประเทศใช้เป็นลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน หรือเป็นกิจกรรมเสริม ซึ่งการจะพัฒนา Soft Skills ใด ๆ นั้น จะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตามขั้นบันไดความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence หรือ EQ) ประกอบด้วย ขั้นแรก การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) คือ การรู้ตนเองว่าตนเองเป็นอะไร ต้องการอะไร กำลังทำอะไร รู้สึก

อย่างไร มีสติ รู้ตัว ขั้นที่สอง การควบคุมตนเอง (Self-Control) คือ การรู้เท่าทันอารมณ์ ความรู้สึก และควบคุมตนเองได้โดยใช้หลักเหตุและผล ขั้นที่สาม แรงจูงใจที่มุ่งหวัง (Directed Motivation) คือ อารมณ์หรือความรู้สึก และการแสดงออกที่ควรจะเป็นหรือตั้งใจให้เป็น ขั้นที่สี่ การตระหนักทางสังคม (Social Awareness) คือ การรับรู้ค่านิยมและเหตุผลของสังคม และขั้นที่ห้า การโน้มน้าวทางสังคม (Social Influence) คือ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพของสังคม

Cimatti (2016) ยกตัวอย่างกิจกรรมเสริมที่ช่วยพัฒนา Soft Skills และวิธีการประเมิน เช่น การจัดทำในลักษณะของสัมมนา หรือ Workshop เพื่อฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน ใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์ในการพัฒนา Soft Skills ด้านนั้น ๆ และเริ่มทักษะด้านใหม่ตลอดหลักสูตร หรือ บูรณาการเข้าไปในรายวิชา ตัวบ่งชี้อาจใช้วิธีการสังเกตการมีส่วนร่วม การประเมินจากเพื่อนในกลุ่ม เป็นต้น

Morgan และ Adams (2009) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการสอนและการประเมินโดยสิ้นเชิง ต้องเปลี่ยนรูปแบบเป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้เกิดแรงจูงใจ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะได้เรียนตามจังหวะที่เหมาะสม ผู้ที่ไปได้ไว ก็สามารถเรียนรู้ได้ไว ผู้ที่ไปได้ช้า ก็สามารถเรียนรู้ช้าได้ สิ่งสำคัญของผู้สอน คือ ต้องมีการให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ที่ละเอียด และเฉพาะกับตัวบุคคล การพัฒนา Soft Skills อาจนำเกม หรือเครื่องมือออนไลน์อื่น ๆ มาช่วยเสริมทักษะต่าง ๆ ได้ เช่น ทางวิทยาศาสตร์ ให้ใช้โปรแกรมจำลองช่วย ทางสังคมศาสตร์ ให้ผู้เรียนวิเคราะห์กรณีศึกษาจากเหตุการณ์จริง เป็นต้น

Moore และ Pearson (2017) ได้ทำการพัฒนา Soft Skills ในรายวิชาของตนเองด้วยวิธีการมอบหมายกรณีศึกษาให้นักศึกษาเกิดการคิด วิเคราะห์มากขึ้น การมอบหมายงาน มีความหลากหลาย สิ่งที่พบว่าดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด คือ เรื่องของการส่งงาน และการวางแผนงาน เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ มีการตั้งเตือนเพื่อให้นักศึกษารู้ว่างานชิ้นใดต้องส่งเมื่อใด มีเวลาการทำงานเท่าใด ช่วยให้ผู้เรียนได้บริหารเวลาของตนได้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ตามการเรียนรู้ของตนเอง โดยเฉพาะในด้าน Soft Skills เช่น การให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เกิดแรงบันดาลใจในการเรียน การเรียนโดยทั่วไปนั้น หากนักเรียนเรียนตามไม่ทัน ก็อาจจะต้องยกมือสอบถาม หรือพบนอกเวลา ซึ่งมีผลกระทบต่อลักษณะของนักเรียนที่อาจจะไม่ยอมสอบถาม และเมื่อเรียนตามไม่ทัน ก็อาจจะทำให้หมดแรงบันดาลใจในการเรียน แต่การเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้น ผู้เรียนสามารถเรียกดูเนื้อหาซ้ำได้ หากไม่เข้าใจก็ยังสามารถทักข้อความสอบถามผู้สอนได้โดยตรง การส่งข้อความ ช่วยให้ผู้เรียนได้ทบทวนก่อนถาม ช่วยชี้ประเด็นที่ไม่เข้าใจได้ละเอียดยิ่งขึ้น และเมื่อได้รับข้อมูลป้อนกลับ ก็จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจ และการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น นอกจากนี้ เครื่องมือออนไลน์ยังมีหลากหลาย เช่น เกม โปรแกรมจำลองต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และกระหายรู้ในสิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด

ปัจจุบัน มีเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อยู่มาก เช่น Blackboard, Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams เป็นต้น ซึ่งในบทความนี้จะนำเสนอเฉพาะ Microsoft Teams ซึ่งเป็นแอปพลิเคชันที่มีผู้นิยมใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้ Microsoft Teams ในการพัฒนา Soft Skills

Microsoft Teams หรือ ที่นิยมเรียกว่า Teams ถูกออกแบบมาเพื่อใช้ในการทำงานในด้านต่าง ๆ ไม่ได้เฉพาะเจาะจงสำหรับการเรียนเหมือน Google Classroom แต่ในปัจจุบันนิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ประเภทหนึ่ง เนื่องจากมีการนำโปรแกรมหลัก ๆ ของ Microsoft ที่ใช้งานอยู่เป็นประจำ เช่น Word, Excel, PowerPoint, SharePoint, OneNote, Planner, Power BI และ Delve ทั้งหมดมารวมอยู่ใน Microsoft Teams

Microsoft Teams มีตัวเลือกการสร้าง Teams 4 ประเภท ได้แก่ การสร้างห้องเรียน การสร้างกลุ่มอภิปราย การสร้างสมาชิกกลุ่มย่อย หรือกลุ่มเปิดอื่น ๆ (Computer Service Center and Supreme Distribution (Thailand) Co., Ltd., 2562) ซึ่งในการสร้างห้องเรียน จะสามารถสร้าง assignments ซึ่งควบคุมวัน เวลา ในการส่งงานได้ ในการสร้าง Teams นั้น Microsoft Teams มีให้เลือกถึง 4 ประเภทดังนี้

1) **Classes** เหมาะสำหรับ การสร้างชั้นเรียนและให้ผู้เรียนเข้ามาส่งงาน รวมถึงการสร้าง assignment ติดตามและตรวจสอบรายงานของผู้เรียน สร้างแบบทดสอบ แบบสำรวจ สามารถเชิญผู้สอนท่านอื่น เข้ามาร่วมเป็นผู้สอนในกลุ่มได้

2) **PLCs** เหมาะสำหรับสมาชิกที่เป็น นักวิชาการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษา ซึ่งทีมประเภทนี้จะสนับสนุนการทำงานร่วมกันบนเอกสารออนไลน์พูดคุยแลกเปลี่ยน ประชุมออนไลน์แบ่งปันข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการทำงาน

3) **Staff Members** เหมาะสำหรับกลุ่มที่มี leader ในการควบคุมข่าวสาร ควบคุมสิทธิ์สมาชิกในการเข้าถึงเอกสารบางงานเท่านั้น แบ่งปันสถานะความก้าวหน้ารายงาน ประชุมออนไลน์และบันทึกวิดีโอการประชุมออนไลน์

4) **Anyone** เหมาะสำหรับ สโมสร ชมรม ชุมชน หรือ staff ที่ต้องทำงานร่วมกับกลุ่มตัวแทนนักศึกษา ในการสร้างข่าวประชาสัมพันธ์แบ่งปันข้อมูล ประชุมออนไลน์แบบย่อยและแบบทั้งกลุ่ม ตั้งค่าสิทธิ์ของสมาชิกในทีม

เครื่องมือที่สำคัญในการใช้ Microsoft Teams เพื่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีดังนี้

1) **Teams** มีความยืดหยุ่นในเรื่องของการสื่อสารแบบทันที ด้วย function ที่พร้อมไปด้วยการแชต, การ โทรหากัน ที่ช่วยให้การสื่อสารได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2) **การแชต** จะมีทั้งแบบที่แชตแบบปกติแบบกลุ่มหรือแบบ 1 ต่อ 1 หรือ คล้ายกับการสร้างโพสต์ ให้ผู้อื่นมาตอบได้ สามารถ mention หากันได้ด้วย ซึ่งจะทำให้สามารถจัดการบทสนทนาได้ง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสามารถส่งไฟล์ได้ ไม่มีวันหมดอายุ

3) **งานที่มอบหมาย** จะแสดงงานที่ผู้สอนมอบให้ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นงาน หรือ แบบฝึกหัด ผู้สอนสามารถสร้างชิ้นงานได้ โดยสามารถกำหนดวัน เวลา ที่ต้องส่ง อีกทั้งยังสามารถเพิ่มเกณฑ์การประเมินและส่งออกคะแนนไปในรูปแบบอื่น ที่สามารถนำไปใช้งานต่อได้ (จะปรากฏกรณีสร้าง Teams เป็นแบบชั้นเรียน หรือ Classes)

4) ปฏิทิน จะแสดงงาน อีเวนต์ หรือนัดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใน Teams และสามารถเลือกมุมมองในแบบต่าง ๆ ได้ เช่น รายสัปดาห์ หรือ รายวัน เช่นเดียวกับความสามารถของ Outlook

5) การโทร สามารถโทรหากันผ่านทางอินเทอร์เน็ตเช่นเดียวกับแอปอื่น ๆ ทั้งแบบเสียง หรือแบบวิดีโอก็ได้

6) การประชุม จะสามารถประชุมด้วยกันผ่านทาง Microsoft Teams คล้าย ๆ กับการ Skype ได้พร้อมกันสูงสุดถึง 250 คน และสามารถสร้างการถ่ายทอดสดที่สามารถดูพร้อมกันได้สูงสุดถึง 10,000 คน

จากเครื่องมือข้างต้น Microsoft Teams ถูกนำไปใช้ในหลายสาขาอาชีพ และการศึกษา การสร้าง Teams ในการศึกษาส่วนมากจะนิยมใช้รูปแบบของชั้นเรียน หรือ Classes ซึ่งทำหน้าที่เปรียบเสมือนชั้นเรียนจริง แต่อยู่ในรูปแบบออนไลน์ โดยในหมวดทีมแบบชั้นเรียนนั้น ผู้สอนจะสามารถจัดการงานต่าง ๆ แบ่งตามหมวดเครื่องมือ ได้ดังนี้

1) โพสต์ เป็นการประกาศกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากทุกคนในชั้นเรียน สามารถทั้งข้อความ แสดงความคิดเห็น หรือ mention (@) ไปยังบุคคลที่ต้องการได้ เป็นลักษณะการใช้เหมือนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Network) ทั่วไป เช่น Facebook, Instagram ที่มีการแสดงความคิดเห็น แสดงรูปภาพแนบไฟล์ และมีการโต้ตอบกัน เป็นต้น

2) ไฟล์ เป็นการเก็บไฟล์ต่าง ๆ และสามารถจัดอยู่ในรูปแบบของโฟลเดอร์เพื่อให้เข้าถึงง่ายขึ้น ผู้สอนอาจแบ่งหมวดตามสัปดาห์ หรือเนื้อหาของรายวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน และเป็นระบบ

3) สมุดบันทึกสำหรับชั้นเรียน เป็นสมุดบันทึกที่ผู้สอน ผู้เรียน สามารถจัดการพื้นที่ส่วนตัวในการจดบันทึกได้ อีกทั้งยังสามารถแบ่งปันงาน หรือสร้างไฟล์ที่สามารถทำงานได้ร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม ในสมุดบันทึก สามารถแบ่งหมวดหมู่ และการตั้งค่าต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม

4) งานที่มอบหมาย จะรวบรวมงานต่าง ๆ ที่ผู้สอนมอบหมายไว้ โดยสามารถตั้งค่า กำหนดวัน เวลา ครบกำหนดส่งได้ สามารถใส่รายละเอียดและแนบไฟล์ต่าง ๆ ได้ สิ่งที่ทำให้ Microsoft Teams ได้เปรียบกว่าแอปพลิเคชันอื่น ๆ คือ การที่สามารถกำหนดเกณฑ์การประเมิน การกรอกคะแนน และสามารถส่งออกไปยัง Excel ได้ โดยส่วนมาก คนไทยนิยมใช้ Microsoft Office ในการทำงานเอกสารอยู่แล้ว ดังนั้น การนำ Office อื่น ๆ มารวมอยู่ใน Microsoft Teams ช่วยให้ผู้ใช้งานได้ง่ายขึ้น ลดความซ้ำซ้อนของงาน

5) เกรด จะแสดงผลการศึกษาของผู้เรียนที่ผู้สอนได้กำหนด และบันทึกผลคะแนนไว้ สามารถเลือกดูเป็นรายบุคคลหรือภาพรวมก็ได้

นอกจากนี้ ยังมีเครื่องมืออื่น ๆ ที่ช่วยให้ Microsoft Teams เป็นแอปพลิเคชันที่นิยม เช่น การแชท ในรูปแบบของ instant messaging ตลอดจนการ โทรด้วยเสียง (voice call) และ การโทรแบบวิดีโอ (video call) ซึ่งสามารถเลือกคุยแบบทีละคน หรือเป็นกลุ่มก็ได้ อีกทั้งยังมีการเชื่อมโยงกับแอปพลิเคชันอื่น ๆ ที่ช่วยให้การทำงาน หรือสร้างสรรค์งานต่าง ๆ ครบวงจรยิ่งขึ้น ผู้สอน และผู้เรียน ไม่จำเป็นต้องค้นหาแอปจาก search engine อื่น ๆ เพราะใน Microsoft Teams จะมีแอปแนะนำ แบ่งหมวดหมู่ และอธิบาย

ลักษณะการใช้งานของแอปต่าง ๆ ไว้ครบถ้วน และผู้ใช้งานสามารถเพิ่มแอฟนั้น ๆ ลงใน Microsoft Team ทำให้ช่วยลดความยุ่งยากในการเปลี่ยนหน้าต่าง หรือเปลี่ยนแอปพลิเคชันไปมา

จากเครื่องมือในการจัดการชั้นเรียนออนไลน์ของ Microsoft Teams ที่กล่าวมานั้น มีความครบถ้วนซึ่งจะสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังการสำรวจของ Mora-Soto และคณะ (Mora-Soto et al, 2009) ที่ได้ศึกษาการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดย Mora-Soto ได้อธิบายถึงกลยุทธ์การเรียนรู้แบบมีชีวิต (Live Learning) ที่แบ่งการเรียนรู้เป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การถ่ายโอนความรู้แบบถ่ายทอดสด (Knowledge Live Transferring) คือ การถ่ายทอดความรู้แบบทั่วไป แบบ real-time ทั้งในลักษณะของการจัดการเรียนการสอนปกติ หรือการจัดการสอนแบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (video conference) ผู้สอนยกตัวอย่างจากประสบการณ์จริง หรือใช้สื่ออื่น ๆ ประกอบเพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้เรียน ซึ่ง Microsoft Teams สามารถจัดการบรรยายแบบไลฟ์ได้ โดยการ ใช้ video conference แบบกลุ่ม ที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ตรงตามจุดประสงค์ที่ผู้สอนได้ตั้งไว้

ระยะที่ 2 การอธิบายความรู้แบบถ่ายทอดสด (Knowledge Live Explanation) หลังจากที่ได้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากผู้สอนแล้ว ระยะนี้ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะนำสิ่งที่ได้เรียนไปประยุกต์ใช้ Mora-Soto ได้มอบหมายกิจกรรมหนึ่งเพื่อเป็นการทดลองในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เมื่อผู้เรียนพยายามแก้ไขปัญหาของโจทย์ที่ได้รับมอบหมาย ผู้เรียนสามารถร้องขอให้ผู้สอนอธิบายสด หรืออธิบายแบบไลฟ์ได้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปัญหาได้ชัดเจน และเรียนรู้ไปกับกิจกรรมที่กำลังทำอยู่ ซึ่งการอธิบายความรู้นี้ กรณีที่ผู้เรียนพบปัญหาใด ๆ สามารถ video call โดยตรงไปยังผู้สอนได้ เพื่อให้คำตอบแบบไลฟ์ แก้ปัญหา และทบทวนความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน

ระยะที่ 3 คือ ประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมกัน (Collaborative Learning Experience) การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทำให้บทบาทเปลี่ยนไปจากเดิม ผู้สอนไม่ได้ทำหน้าที่ออกคำสั่ง หรือสอนเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป แต่กลายเป็นผู้ให้คำแนะนำให้การเรียนรู้ และช่วยแนะนำในการแก้ไขปัญหา ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนด้วยตนเอง ก็ได้รับการสนับสนุนให้ทำงานร่วมกัน ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ เช่น ฟอรัม การแบ่งปันเอกสาร การทำงานเอกสารร่วมกัน เป็นต้น ซึ่ง Microsoft Teams ได้สนับสนุนเครื่องมือดังกล่าวทั้งลักษณะของฟอรัม หรือหน้าโพสต์ การแบ่งปันเอกสาร และการทำงานเอกสารร่วมกัน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ได้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

เช่นเดียวกับการศึกษาของ Hewson และ Chung (2020) ที่ได้กล่าวถึงการใช้ Microsoft Teams ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ พบว่า แอปพลิเคชันดังกล่าวมีเครื่องมือที่หลากหลาย ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างเป็นกันเอง ผู้สอนและผู้เรียนสามารถโต้ตอบกันได้ง่ายขึ้น และตอบคำถามได้ทุกเวลา อีกทั้งเครื่องมือที่มียังช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกันของผู้เรียน ที่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนคนใดมีส่วนร่วมในการทำงานมากน้อยเพียงใด จากการศึกษาพบว่า ผู้เรียนเข้าถึงแอปพลิเคชันดังกล่าวได้ง่าย เพราะเป็นส่วนหนึ่งของ Office 365 ซึ่งผู้เรียนส่วนมากมีอยู่แล้ว รูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ผู้เรียนกล้าซักถามกับผู้สอนมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนช่วยกันอภิปรายในประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ อีกด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า Microsoft Teams สามารถช่วยพัฒนา soft skill ของผู้เรียนได้ เช่น การถ่ายโอนความรู้แบบไลฟ์ Microsoft Teams สามารถอัปโหลดคลิปวิดีโอ หรือแนบลิงก์ ตลอดจนการเรียนการสอนแบบวิดีโอคอนเฟอร์เรนซ์ ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงการเรียนการสอน ยังรวมถึงการอธิบายความรู้แบบไลฟ์ที่ใช้เครื่องมือเดียวกัน การเรียนรู้แบบนี้จะช่วยเสริมประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้สอนกลายเป็นผู้แนะนำและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรืออาจกล่าวสรุปได้ว่า เครื่องมือของ Microsoft Teams ช่วยสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความเหมาะสมของผู้เรียนแต่ละคน และยังช่วยพัฒนา Soft Skills เช่น การจัดการเวลา ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และอื่น ๆ

สรุป

ในการพัฒนา Soft Skills ของผู้เรียนนั้น ควรเริ่มต้นจากการที่ผู้สอนมี Soft Skills ที่เหมาะสม ได้แก่ ภาวะผู้นำที่จะริเริ่มสิ่งใด ๆ การใช้เครื่องมือใหม่ ๆ และมีวิสัยทัศน์ การสื่อสารที่ดี สื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การทำงานเป็นทีมระหว่างผู้สอนร่วมกัน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และบุคลากรภายนอกอื่น ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน การมีความฉลาดทางสังคมและอารมณ์ และความสามารถทางวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสันติ และเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

ด้านการพัฒนา Soft Skills ของผู้เรียนนั้น มีจุดเน้นแตกต่างกันไปตามวัย แต่สามารถสรุปได้ว่า Soft Skills ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่หลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพึงมี ได้แก่ การมีคุณธรรมจริยธรรม ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ความสามารถในการดำรงชีวิต หรือการมีทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ซึ่ง Microsoft Teams เป็นแอปพลิเคชันหนึ่งที่เพียบพร้อมไปด้วยเครื่องมือที่จะช่วยพัฒนา Soft Skills ให้กับผู้เรียนได้ เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถใช้โปรแกรมเสริมตรวจสอบการคัดลอกผลงาน โปรแกรมจะช่วยตรวจสอบคุณภาพงานและแจ้งเตือนแก่นักศึกษา ทำให้รู้ตนเองว่านำข้อมูลมาใช้มากเกินไปจนหลักที่ยอมรับได้หรือไม่ หรือเข้าข่ายการคัดลอกผลงานหรือไม่ ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านโปรแกรม และไม่รู้สึกเสียหน้าหรือถูกตำหนิ เนื่องจากผู้เรียนจะเป็นผู้เห็นข้อมูลเพียงคนเดียว ผู้เรียนจะได้เรียนรู้วิธีการสื่อสารที่หลากหลายมากขึ้นตามลักษณะของเทคโนโลยี เช่น การแชต การโทรแบบเสียง หรือการโทรแบบภาพและเสียง ผู้เรียนจะเรียนรู้ถึงวิธีการสื่อสารที่เหมาะสม ตามรูปแบบที่ผู้สอนกำหนด และพยายามปลูกฝังตลอดระยะเวลาของการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหา ในการเรียนออนไลน์นั้น นักศึกษาจะพบกับข้อมูลที่มากมายที่นักศึกษาต้องคิด วิเคราะห์ แยกแยะให้ถูกต้อง และต้องแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น ปัญหาด้านเครื่องมือ โปรแกรม เป็นต้น ความสามารถในการดำรงชีวิต เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนออนไลน์นั้น ผู้สอนไม่ได้พบหน้าเหมือนชั้นเรียนปกติ ช่องทางการสื่อสารและการโต้ตอบจะเปลี่ยนแปลงไป จะช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น และ การใช้เทคโนโลยีนั้นเป็นพื้นฐานของการเรียนออนไลน์ที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้ ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนการสอนออนไลน์ สามารถพัฒนา Soft Skills สำคัญของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563, 17 มีนาคม). **มาตรการและการเฝ้าระวังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ฉบับที่ 3: การปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19.** ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2563, 19 มีนาคม). **“ไมโครซอฟท์” เผยยอดผู้ใช้ Teams พุ่งช่วงโควิด-19 ระบาดเพิ่มพีเจียร์ช่วยพนักงานทำงานจากบ้าน.** สืบค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2563, จาก <https://mgronline.com/cyberbiz/detail/9630000027961>
- มนตรี อินตา. (2562). **SOFT SKILLS: ทักษะที่จำเป็นสู่ความเป็นมืออาชีพของครูยุคใหม่.** วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์: 20(1): 153-167.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (ม.ป.ป.). **ทักษะดิจิทัล ก้าวสู่ พลเมืองในศตวรรษที่ 21.** สืบค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2563, จาก <https://www.ops.go.th/main/index.php/knowledge-base/article-pr/1355-goto-citizens21st.html>
- สรานนท์ อินทนนท์. (2561). **ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence).** ปทุมธานี: บริษัท นัชชาวัตน์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2563, จาก http://www.qa.kmutnb.ac.th/upload_files/pakadout/standards/Che_TQF_52.pdf
- Computer Service Center and Supreme Distribution (Thailand) Co., Ltd. (2562). **Microsoft Teams, Document Guide 2019.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2563, จาก <https://csc.kmitl.ac.th/cscweb-1/wp-content/uploads/2018/11/Teams-Guide2019.pdf>
- Capella University. (2018). **6 Essential Soft Skills for K-12 Teachers.** (Online). Retrieved on 16 April, 2020, from <https://www.capella.edu/blogs/cublog/essential-soft-skills-for-k-12-teachers/>
- Cimatti, B. (2016). Definition, Development, Assessment of Soft Skills and Their Role for the Quality of Organizations and Enterprises. **International Journal for Quality Research, 10(1): 97-130.**
- Google for Education. **จัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วย Classroom.** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2563, จาก https://edu.google.com/intl/th/products/classroom/?modal_active=none

- Google The Keyword. **Improve Student Writing with Originality Reports and Rubrics in Classroom.** (Online). Retrieved on 22 March, 2020, from <https://www.blog.google/outreach-initiatives/education/classroom-bett2020/>
- Harvey, P. (2020). **The Technical and Soft Skills Need to Succeed with AI in 2020 and Beyond.** (Online). Retrieved on 15 April, 2020, from <https://cloudblogs.microsoft.com/industry-blog/en-gb/cross-industry/2020/01/10/skills-to-work-with-ai/>
- Hewson, E. and Chung, G.W. (2020). **Beyond the VLE: Transforming Online Discussion and Collaboration through Microsoft Teams.** Conference Paper, February, Retrieved on 15 April, 2020, from https://www.researchgate.net/publication/339365308_Beyond_the_VLE_transforming_online_discussion_and_collaboration_through_Microsoft_Teams
- Moore, K.A. and Pearson, B.J. (2017). Soft Skills in an Online Class. **American Society for Horticultural Science**, 27(5): 583-585.
- Mora-Soto, A. et al. (2009). **Collaborative Learning Experiences Using Social Networks.** Proceedings, Barcelona, 7-8 July 2009, pp.4260-4270.
- Morgan, G. and Adams, J. (2009). Pedagogy First: Making Web-Technologies Work for Soft Skills Development in Leadership and Management Education. **Journal of Interactive Learning Research**, 20(2): 129-155.
- Tierney, S. (2019). **Four Skills You Need to Succeed in 2019.** (Online). Retrieved on 15 April, 2020, from <https://cloudblogs.microsoft.com/industry-blog/en-gb/cross-industry/2019/01/24/four-skills-2019-success/>
- UNESCO. (N.D.). **Distance Learning Solution.** (Online). Retrieved on 15 April, 2020, from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>

การศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน ของนักศึกษาในระดับ
ปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง

THE STUDY OF FOREIGN LANGUAGE LEARNING STRATEGIES FOR FOUNDATION
COURSES OF UNDERGRADUATE STUDENTS IN PRIVATE HIGHER EDUCATION
INSTITUTE

ปรัศนี สุตสม¹ ฉัตรอรุณ ตันสุน² วัชรภรณ์ เจริญสะอาด³

¹สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

¹Office of General Education, Panyapiwat Institute of Management

³สำนักการศึกษาทั่วไป สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

³Office of General Education, Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding author, E-mail: prassaneesut@pim.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเชิงปริมาณในหัวข้อการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ครั้งนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง ในงานวิจัยนี้คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 111 คน ภาคเรียน 1.2 ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 3 คณะ คือคณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ และคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ตามกลยุทธ์ LASSI (Learning and Study Strategies Inventory) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและการอนุมานค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ผลวิจัยพบว่า การใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มีภาพรวมในการใช้ทุกกลยุทธ์อยู่ในระดับปานกลางดังต่อไปนี้ ด้านความสนใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.36$) ด้านการกำกับควบคุมตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$) และด้านความชำนาญ ($\bar{X}=3.27$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: กลยุทธ์การเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา

ABSTRACT

The objective of the quantitative research entitled The Study of Foreign Language

Learning Strategies for Foundation Courses of Undergraduate students in Private Higher Education Institute was to study the use of foreign language learning strategies for foundation courses of undergraduate students among undergraduate students who enrolled in foundation courses. The purposive sampling used in the study was 111 first, second- and third-year students in semester 1.2 of academic year 2019, Faculty of Business Administration, Management Science, Logistics and Transportation Management. The research instrument consisted of Likert's scale questionnaires adapted for LASSI (Learning and Study Strategies Inventory). The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and SPSS (Statistic Package for the Social Science) program.

The results of the study showed that the use of foreign language learning strategies for foundation courses of undergraduate students was at the moderate level in overall by referring to the will component of strategic learning at the moderate level ($\bar{X} = 3.36$), the skill component of strategies learning at the moderate level ($\bar{X} = 3.33$), the self-regulation component of strategic learning ($\bar{X} = 3.27$) respectively.

Keywords: learning strategies, foreign language learning, foreign language learning strategies

บทนำ

สถานการณ์โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และซับซ้อนมากกว่าในอดีต ทั้งการคมนาคมและเทคโนโลยีการสื่อสารที่สะดวกสบาย เปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการทำงาน ทำให้เกิดผลกระทบต่อตลาดแรงงานในปัจจุบัน ส่งผลถึงความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงในด้านทักษะการทำงาน และมีทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น ตามนโยบายประเทศไทย 4.0 (Thailand 4.0) ที่ต้องการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไปสู่การแข่งขันด้วยฐานขององค์ความรู้ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะทำให้รับมือกับกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงในระดับโลกได้ก็คือ ทุนทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องมีความพร้อม และเตรียมบุคลากรให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงานและความต้องการของสถานประกอบการในภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ปีพ.ศ. 2560-2564 ในเรื่องของการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในสาขาวิชาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยการยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำเป็นต้องคำนึงถึงการพัฒนามาตรฐานของเด็กไทย ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ด้านวิศวกรรมศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านศิลปะ และด้านภาษาต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาของประเทศ จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นการเตรียมผู้เรียนให้สามารถเผชิญ

กับสถานการณ์โลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยระดับปริญญาตรีกำหนดให้จัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานอย่างน้อย 1 หรือ 2 ปี

ด้วยนโยบายดังกล่าวข้างต้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาจึงมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาความรู้ ความสามารถ ความคิด ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่างๆ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับทางนักศึกษาในการทำงานและนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาสังคม ทั้งนี้เนื่องจากพื้นฐานความรู้ เจตคติ ทักษะ หรือพื้นหลังของครอบครัว รวมถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรศนิย สุตสม (2019, น. 113) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเจตคติโดยวิธีการสอนแบบเกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของนักศึกษาไทยชั้นปีที่ 1 โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมินเจตคติด้านอารมณ์และความรู้สึก เจตคติด้านพฤติกรรม เจตคติด้านความรู้ ความคิด และสติปัญญา พบว่าเจตคติทั้ง 3 ด้านมีการเชื่อมโยงกัน นั่นคืออารมณ์และความรู้สึกส่งผลต่อพฤติกรรมและวิธีการปฏิบัติตนในการเรียน กล่าวได้ว่าเมื่อผู้เรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียน เข้าใจและมองเห็นคุณค่าความสำคัญของการเรียนภาษา มีส่วนช่วยทำให้ผู้เรียนมีนิสัยและพฤติกรรมในการเรียนที่ดีและประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษาจีนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การเรียนภาษาต่างประเทศให้ประสบความสำเร็จผู้เรียนต้องมีกลยุทธ์ในการเรียนและใช้กลยุทธ์นั้นๆในการเรียนอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ (Mc Groatry & Oxford, 1990) และในภาคส่วนสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาเองนั้น มีความตื่นตัวในการให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีขีดความสามารถตรงความต้องการของตลาดแรงงานในปัจจุบัน (ตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ฉบับที่ 2 ปีพ.ศ. 2551-2565)

จากการรายงานคณะกรรมการวิชาการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่ปรากฏในแผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580, หน้า 12) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยว่า เกิดคุณภาพบัณฑิตตกต่ำ อันเนื่องมาจากผู้สอนใช้กลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัย ขาดการพัฒนาตนเอง ซึ่งทำให้สถาบันอุดมศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับแผนการผลิตบัณฑิตที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ และยังทำให้เกิดความสูญเสียเปล่าของงบประมาณในการผลิตบัณฑิตอีกด้วย ในด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศของบัณฑิตยังอยู่ในระดับต่ำกว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์จากการคาดหวังของสถานประกอบการที่ต้องการแรงงานอีกด้วย (เมฆ รอบรู้, 2558)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความตระหนักที่จะศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาในยุคปัจจุบันซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อที่จะทำความเข้าใจพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาเปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้กลยุทธ์การเรียนของนักศึกษาทั้ง 3 คณะ เพื่อเป็นข้อมูลในการประยุกต์ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในยุคปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

กลยุทธ์การเรียน ตามเกณฑ์ของ LASSI (Learning and Study Strategies Inventory) ซึ่งเป็น

เครื่องมือวัดพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีกระบวนการศึกษาหาความรู้อย่างไร โดยแบ่งเกณฑ์การแสดงผลออกถึงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นกลยุทธ์ทางการเรียนทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความชำนาญ (The Skill Component of Strategic Learning)
มีตัวชี้วัดผ่านพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1.1 กระบวนการรวบรวมข้อมูลในการเรียน (Information Processing) หมายถึง

กลวิธีที่ผู้เรียนใช้ในการจัดการการค้นหาคำความรู้หรือวิธีการในการเรียนที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจกับสิ่งที่เรียนเป็นภาษาของตนเอง โดยนำเนื้อหาทั้งหมดมาประมวลเข้ากันอย่างมีเหตุผล และหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เรียนกับประสบการณ์เดิม นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

1.2 การเลือกใจความสำคัญของเนื้อหาบทเรียน (Selecting Main Ideas) หมายถึง

ทักษะและความสามารถของนักศึกษาในการแยกแยะข้อมูลสำคัญออกจากรายละเอียด การจับใจความ และเรียงลำดับความสำคัญ ขณะฟังคำบรรยาย หรืออ่านหนังสือ

1.3 ยุทธวิธีในการสอบ (Test Strategies) หมายถึง การที่นักศึกษานำกลยุทธ์ วิธีการ

เทคนิค มาใช้ในการเตรียมตัวสอบ เช่น การสรุปคำบรรยาย จดจำกฎ ไวยากรณ์ และ นักศึกษามีการเตรียมตัว ก่อนสอบโดยการอ่านหนังสือให้ครบถ้วน

2. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความสนใจ (The Will Component of Strategic Learning)
ซึ่งจะมีตัวชี้วัดผ่านพฤติกรรม ดังต่อไปนี้

2.1 ความวิตกกังวลในการเรียน (Anxiety in Learning) หมายถึง ระดับความกังวล ความรู้สึกไม่สบายใจ ความเครียด กระวนกระวายใจของนักศึกษาที่มีต่อสถานศึกษาและความรู้ความเข้าใจในการเรียน รวมไปถึงหวาดหวั่นขณะสอบ สับสนจนไม่สามารถทำข้อสอบได้เต็มที่ สมาธิถูกรบกวน แม้จะเตรียมตัวมาอย่างดี

2.2 เจตคติในการเรียน (Attitude) หมายถึง ความรู้สึก ความคิดและทัศนคติ ของนักศึกษาที่มีต่อสถานศึกษาและความสำเร็จในการเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ในทางการเรียน ซึ่งนักศึกษากลับมาแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ และสนใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 แรงจูงใจในการเรียน (Motivation) หมายถึง แรงกระตุ้นที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติตัวในการเรียนและความปรารถนาของนักศึกษา ที่จะทำให้การเรียน ประสบความสำเร็จ

3. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านการกำกับควบคุมตนเอง (The Self-Regulation Component of Strategic Learning) ซึ่งจะมีตัวชี้วัดผ่านพฤติกรรมดังต่อไปนี้

3.1 การมีสมาธิในการเรียน (Concentration) หมายถึง การที่นักศึกษามุ่งความสนใจและสมาธิของตนเองไปสู่บทเรียน หรือสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ในขณะนั้น

3.2 การทดสอบตนเอง (Self-Testing) หมายถึง วิธีการหรือเทคนิคกระบวนการต่างๆ ที่นักศึกษาใช้ในการตรวจสอบและทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาเพื่อเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการสอบ

3.3 ด้านการจัดการเวลาในการเรียน (Time Management) หมายถึงการที่นักศึกษา มีการวางแผน กำหนดเวลาและจัดตารางเรียนของนักศึกษาตามสถานการณ์ต่างๆ

3.4 ด้านการใช้เทคนิคและอุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน (Using Academic Resource) หมายถึง การเลือกใช้กลวิธีต่างๆ หรืออุปกรณ์ เพื่อเสริมให้กระบวนการเรียนมีประสิทธิภาพ เช่น การขีดเส้นใต้ วาดรูป แผนภูมิ แผนผัง ตาราง เพื่อสรุปเนื้อหา รวบรวมกลุ่มบทวน

ซึ่งกลยุทธ์การเรียนรู้เหล่านี้มีส่วนคล้ายคลึงกับกลยุทธ์ในการเรียนภาษาทั้ง 10 ด้าน (สมศีล วัฒนวงศ์, 2547) ประกอบด้วย ศึกษา ผิฝน สังเกต จดจำ เปลี่ยนแบบ ดัดแปลง วิเคราะห์ ค้นคว้า ใช้งาน ปรับปรุง

ภาษาต่างประเทศ หมายถึง ภาษาอื่นที่ผู้เรียนใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้นั้น ทั้งนี้อาจเพื่อจุดมุ่งหมายในการแสวงหาความรู้ เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเหตุผลทางการเมือง หรือการค้า ฯลฯ เช่น คนไทยเรียนภาษาอังกฤษ ญี่ปุ่น หรือจีน เป็นภาษาต่างประเทศ (กัลญูณ เพชรภรณ์, 2561)

กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษา หมายถึง วิธีการ การกระทำเฉพาะอย่าง หรือเทคนิคที่ผู้เรียนนำมาใช้เพื่อช่วยให้การเรียนรู้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนภาษา การใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่ดีส่งผลให้ความสามารถทางภาษาของผู้เรียนดีขึ้น ดังนั้น การเรียนภาษาต่างประเทศให้เกิดผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนต้องมีกลยุทธ์ในการเรียนและใช้ กลยุทธ์นั้นในการเรียนอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ (สมพร โกมารทัต, 2559)

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนภาษาต่างประเทศเล็งเห็นถึงความสำคัญ และคุณประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศของนักศึกษาทั้ง 3 คณะ ตามทฤษฎีและเครื่องมือวัดของ LASSI และคาดหวังว่าข้อมูลดังกล่าวจะแสดงให้เห็นถึงแนวทางพัฒนากลยุทธ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมถึงแนวทางป้องกันมิให้เกิดคุณลักษณะบัณฑิตที่ไม่พึงประสงค์ต่อการเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาทั้งคณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ และคณะการจัดการโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งที่ลงเรียนวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานมีการใช้กลยุทธ์ในการเรียนรายวิชาภาษาต่างประเทศที่ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจในการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันการศึกษาเอกชนแห่งหนึ่ง ผู้วิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ การกำหนดประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้สถิติในการวิเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. **ประชากร** คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 – 3 ที่ลงเรียนรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานสำนักศึกษาทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ และคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง สถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง ในปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 2,391 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันการศึกษาเอกชนแห่งหนึ่งที่ลงเรียนรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานสำนักศึกษาทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ และคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 111 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Samplings) ตามกลุ่มตัวอย่างที่ลงทะเบียนรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานในภาคเรียน 1.2 ปีการศึกษา 2562

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหา เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้นำมาสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ดังนี้

แบบสำรวจแบบสอบถามการศึกษากิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย การสำรวจทั้งหมด 2 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ คณะที่ศึกษาอยู่ จำแนกตามคณะของนักศึกษาที่ลงเรียนรายวิชาภาษาต่างประเทศในปีการศึกษา 2562

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา จำนวน 40 ข้อ จำแนกตามพฤติกรรมการเรียนรู้ (Weinstein, 2016) ทั้ง 3 ด้านดังนี้

ด้านที่ 1 พฤติกรรมการเรียนด้านความชำนาญ (The Skill Component of Strategic Learning) จำนวน 12 ข้อ คือ กระบวนการรวบรวมข้อมูลในการเรียน (ข้อ 6, 17, 27 และ 37) การเลือกใจความสำคัญของเนื้อหาบทเรียน (ข้อ 20, 21, 26 และ 40) และยุทธวิธีในการสอบ (ข้อ 13, 19, 25 และ 36)

ด้านที่ 2 พฤติกรรมการเรียนด้านความสนใจ (The Will Component of Strategic Learning) จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ความวิตกกังวลในการเรียน (ข้อ 7, 8, 23 และ 35) เจตคติในการเรียน (ข้อ 1, 2, 9 และ 30) แรงจูงใจในการเรียน (ข้อ 3, 22, และ 29)

ด้านที่ 3 กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านการกำกับควบคุมตนเอง (The Self-Regulation Component of Strategic Learning) จำนวน 17 ข้อ การมีสมาธิในการเรียน (ข้อ 5, 16, 24 และ 33) การทดสอบตนเอง (ข้อ 12, 14, 18, 31 และ 38) การจัดการเวลาในการเรียน (ข้อ 4, 15, 28 และ 34) และ การใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่างๆ ช่วยเหลือในการเรียน (ข้อ 10, 11, 32 และ 39)

ซึ่งการสร้างแบบสอบถามกลยุทธ์การเรียนรู้ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ผู้วิจัยได้กำหนดน้ำหนักความคิดเห็น 5 ระดับ โดยกำหนดคะแนนการตอบของแต่ละตัวเลือก สำหรับข้อความทางบวก และข้อความทางลบ ตามวิธีกำหนดค่าคะแนนแบบ Arbitrary Weighting Method ดังนี้

ตารางที่ 1: ตารางกำหนดค่าคะแนนแบบ Arbitrary Weighting Method

ข้อความประเภททางบวก		ข้อความประเภททางลบ	
เป็นจริงที่สุด	ให้ 5 คะแนน	ไม่เป็นจริงเลย	ให้ 5 คะแนน
จริงเป็นส่วนมาก	ให้ 4 คะแนน	ไม่เป็นจริงเป็นส่วนมาก	ให้ 4 คะแนน
เป็นจริงพอๆกับไม่เป็นจริง	ให้ 3 คะแนน	เป็นจริงพอๆกับไม่เป็นจริง	ให้ 3 คะแนน
ไม่เป็นจริงเป็นส่วนมาก	ให้ 2 คะแนน	จริงเป็นส่วนมาก	ให้ 2 คะแนน
ไม่เป็นจริงเลย	ให้ 1 คะแนน	เป็นจริงที่สุด	ให้ 1 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ดำเนินการใน 2 ลักษณะคือ การตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1-3 จำนวน 20 คน ในภาคเรียนที่ 1.1 ปีการศึกษา 2562 และการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นหลังจากการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาที่ใช้และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และได้ค่า IOC ระหว่าง 0.33 - 1.00 หากแต่ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ผู้วิจัยได้มีการปรับภาษาตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ของครอนบาคโดยได้ค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.76 จึงสามารถนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2562 โดยใช้วิธีประสานงานไปยังผู้สอนรายวิชาภาษาต่างประเทศพื้นฐาน จำนวน 3 คณะ คือ คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ และคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสำรวจการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน ของนักศึกษาไทย ในระดับปริญญาตรีเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาไทยที่ลงเรียนภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน สำนักการศึกษาทั่วไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามคณะที่ศึกษาอยู่

ตารางที่ 2: จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างตามคณะ
(n = 111)

คณะ	จำนวน	ร้อยละ
คณะบริหารธุรกิจ	66	59.46
คณะวิทยาการจัดการ	24	21.62
คณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง	21	18.92
รวม	111	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีจำนวน 111 คน ซึ่งจำแนกตามรายคณะเป็นจำนวน 3 คณะ ดังนี้ คณะบริหารธุรกิจพบว่ามีจำนวนนักศึกษา 66 คนคิดเป็นร้อยละ 59.46 คณะวิทยาการจัดการมีจำนวนนักศึกษา 24 คน คิดเป็นร้อยละ 21.62 และคณะการจัดการโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งมีจำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 18.92

ตอนที่ 2 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา จำนวน 3 ด้าน จำแนกตามพฤติกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษากฎการเรียนในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์ตามบุญชม ศรีสะอาด (2553, 162)

ตารางที่ 3: ตารางวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษากฎการเรียนในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	ระดับความคิดเห็นมากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับความคิดเห็นมาก
2.51 – 3.50	ระดับความคิดเห็นปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับความคิดเห็นน้อย
0.00 – 1.50	ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

จากข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ในรายวิชาภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐาน ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา จำนวน 40 ข้อ จำแนกตามกลยุทธ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ตามรายละเอียด แสดงผลดังตารางที่ 4 5 และตารางที่ 6

ตารางที่ 4: ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ
รายด้าน (n = 66)

การศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความชำนาญ			
1.1 กระบวนการรวบรวมข้อมูลในการเรียน	3.79	.63	มาก
1.2 การเลือกใจความสำคัญของเนื้อหาในบทเรียน	3.11	.56	ปานกลาง
1.3 ยุทธวิธีในการสอบ	2.74	.79	ปานกลาง
ภาพรวมรายด้าน	3.21	.66	ปานกลาง
2. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความสนใจ			
2.1 ความวิตกกังวลในการเรียน	3.43	.60	ปานกลาง
2.2 เจตคติในการเรียน	3.51	.86	มาก
2.3 แรงจูงใจในการเรียน	3.19	.60	ปานกลาง
ภาพรวมรายด้าน	3.37	.68	ปานกลาง
3. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านการกำกับควบคุมตนเอง			
3.1 การมีสมาธิในการเรียน	3.44	.72	ปานกลาง
3.2 การทดสอบตนเอง	3.61	.64	มาก
3.3 การจัดการเวลาในการเรียน	2.88	.71	ปานกลาง
3.4 การใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วยเหลือในการเรียน	3.70	.62	มาก
ภาพรวมรายด้าน	3.40	.67	ปานกลาง
รวม	3.32	.67	ปานกลาง

ที่มา: (ผู้วิจัย, 2563)

จากตารางที่ 4 การศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ พบว่า โดยรวมนักศึกษาใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.32, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านการกำกับควบคุมตนเอง ($\bar{x}$ = 3.40, S.D. = 0.67)

กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความสนใจ ($\bar{x}$ = 3.37, S.D. = 0.68) และนักศึกษาใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความชำนาญ ($\bar{x}$ = 3.21, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

ตารางที่ 5: ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ รายด้าน (n = 24)

การศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความชำนาญ			
1.1 กระบวนการรวบรวมข้อมูลในการเรียน	3.84	.68	มาก
1.2 การเลือกใจความสำคัญของเนื้อหาในบทเรียน	3.27	.57	ปานกลาง
1.3 ยุทธวิธีในการสอบ	2.94	.58	ปานกลาง
ภาพรวมรายด้าน	3.35	.61	ปานกลาง
2. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความสนใจ			
2.1 ความวิตกกังวลในการเรียน	3.22	.60	ปานกลาง
2.2 เจตคติในการเรียน	3.53	.83	มาก
2.3 แรงจูงใจในการเรียน	3.29	.69	ปานกลาง
ภาพรวมรายด้าน	3.34	.70	ปานกลาง
3. กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านการกำกับควบคุมตนเอง			
3.1 การมีสมาธิในการเรียน	3.30	.55	ปานกลาง
3.2 การทดสอบตนเอง	3.53	.46	มาก
3.3 การจัดการเวลาในการเรียน	3.18	.68	ปานกลาง
3.4 การใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วยเหลือในการเรียน	3.34	.90	ปานกลาง
ภาพรวมรายด้าน	3.35	.68	ปานกลาง
รวม	3.34	0.66	ปานกลาง

ที่มา: (ผู้วิจัย, 2563)

จากตารางที่ 5 การศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ พบว่า โดยรวม นักศึกษาใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.34, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความชำนาญ ($\bar{x}$ = 3.35, S.D. = 0.61) กลยุทธ์การเรียนรู้ด้านการกำกับควบคุมตนเอง ($\bar{x}$ = 3.35, S.D. = 0.68) และกลยุทธ์การเรียนรู้ด้านความสนใจ ($\bar{x}$ = 3.34, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 : ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา คณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง รายด้าน (n = 21)

การศึกษาพฤติกรรมการเรียน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. พฤติกรรมการเรียนด้านความชำนาญ			
1.1 กระบวนการรวบรวมข้อมูลในการเรียน	3.65	.73	มาก
1.2 การเลือกใจความสำคัญของเนื้อหาในบทเรียน	3.11	.58	ปานกลาง
1.3 ยุทธวิธีในการสอบ	3.07	.61	ปานกลาง
ภาพรวมรายด้าน	3.27	.64	ปานกลาง
2. พฤติกรรมการเรียนด้านความสนใจ			
2.1 ความวิตกกังวลในการเรียน	3.12	.65	ปานกลาง
2.2 เจตคติในการเรียน	3.86	.77	มาก
2.3 แรงจูงใจในการเรียน	3.16	.58	ปานกลาง
ภาพรวมรายด้าน	3.38	.66	ปานกลาง
3. พฤติกรรมการเรียนด้านการกำกับควบคุมตนเอง			
3.1 การมีสมาธิในการเรียน	3.54	.82	มาก
3.2 การทดสอบตนเอง	3.43	.51	ปานกลาง
3.3 การจัดการเวลาในการเรียน	2.99	.66	ปานกลาง
3.4 การใช้เทคนิคและอุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วยเหลือในการเรียน	3.29	.71	ปานกลาง
ภาพรวมรายด้าน	3.23	.62	ปานกลาง
รวม	3.29	.64	ปานกลาง

ที่มา: (ผู้วิจัย, 2563)

จากตารางที่ 6 การศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา คณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง พบว่าโดยรวมนักศึกษาใช้กลยุทธ์ในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.29$, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาใช้กลยุทธ์การเรียนด้านความสนใจ ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 0.66) นักศึกษาใช้กลยุทธ์การเรียนด้านความชำนาญ ($\bar{x} = 3.27$, S.D. = 0.64) และพฤติกรรมการเรียนด้านการกำกับควบคุมตนเอง ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = 0.62) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 : ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาพฤติกรรมการเรียนของ
นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ และคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการ
คมนาคมขนส่ง รายนาม (n = 111)

คณะวิชา	พฤติกรรมการ เรียนด้าน ความชำนาญ	พฤติกรรมการ เรียนด้าน ความสนใจ	พฤติกรรมการ เรียนด้านการ กำกับควบคุม ตนเอง	$\bar{x}$	S.D	ระดับ
1 คณะบริหารธุรกิจ	3.21	3.37	3.32	3.32	.67	ปาน
2 คณะวิทยาการจัดการ	3.35	3.34	3.40	3.34	.66	กลาง
3 คณะการจัดการโลจิสติกส์	3.27	3.38	3.29	3.29	.64	ปาน
และการคมนาคมขนส่ง						กลาง
รวม	3.27	3.36	3.33	3.31	.65	ปาน
						กลาง

ที่มา: (ผู้วิจัย, 2563)

จากตารางที่ 7 ตารางเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการศึกษาพฤติกรรมการเรียน
ของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ และคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง
รายนาม พบว่า โดยรวมนักศึกษาใช้พฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{x}$ = 3.31, S.D. = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักศึกษาใช้พฤติกรรมการเรียนด้านความสนใจ
($\bar{x}$ = 3.36) นักศึกษาใช้พฤติกรรมการเรียนด้านการกำกับควบคุมตนเอง ($\bar{x}$ = 3.33) และพฤติกรรมการเรียนด้าน
ความชำนาญ ($\bar{x}$ = 3.27) ตามลำดับ

สรุป

ผลวิจัยของการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานของนักศึกษาคณะ
บริหารธุรกิจ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และนักศึกษาคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง
แม้ว่าจะมีภาพรวมของการใช้พฤติกรรมการเรียนทั้ง 3 พฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด แต่หากพิจารณา
เป็นรายด้านแล้วนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และนักศึกษาคณะการจัดการ
โลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง ใช้พฤติกรรมการเรียนด้านความชำนาญ โดยมีพฤติกรรมซ้ำในกระบวนการ

รวบรวมข้อมูลในการเรียนอยู่ในระดับมาก พบว่านักศึกษาสามารถทำความเข้าใจกับสิ่งที่เรียนเป็นภาษาของตนเอง โดยนำเนื้อหาทั้งหมดมาประมวลเข้ากันอย่างมีเหตุผล และหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เรียนกับประสบการณ์เดิม แต่นักศึกษามีพฤติกรรมชีวิตในการหาวิธีในการสอบอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนักศึกษายังสามารถใช้กลยุทธ์ วิธีการ หรือเทคนิค มาใช้ในการสอบเตรียมตัวให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สำหรับผลวิจัยของการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และนักศึกษาคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง ด้านความสนใจอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าพฤติกรรมชีวิตเรื่องเจตคติในการเรียนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความรู้สึก ความคิดและทัศนคติต่อสถานศึกษาและความสำเร็จในการเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ในทางการเรียน ซึ่งนักศึกษาจะแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ และสนใจเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับศุภิกา (2561) ที่กล่าวว่าทัศนคติมีอิทธิพลมากที่สุดต่อผลการเรียนของนักศึกษา และมากอย่างโดดเด่นเหนือทุกปัจจัยไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจภายใน แรงจูงใจภายนอกหรือพฤติกรรมการเรียน ส่วนแรงจูงใจภายในและพฤติกรรมการเรียนกลับมีอิทธิพลน้อยต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อเทียบกับทัศนคติ ทั้งนี้ นักศึกษามีพฤติกรรมชีวิตเรื่องความวิตกกังวลในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากนักศึกษามีความกังวล ความรู้สึกไม่สบายใจ ความเครียด กระวนกระวายใจของนักศึกษาที่มีต่อสถานศึกษาและความรู้ความเข้าใจในการเรียน รวมไปถึงหวาดหวั่นขณะสอบ สับสนจนไม่สามารถทำข้อสอบได้เต็มที่ สมารถรวบรวม แม้จะเตรียมตัวมาอย่างดี

จากผลวิจัยของการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และนักศึกษาคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง มีการใช้กลยุทธ์การเรียนด้านการกำกับควบคุมตนเองอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด แม้ว่าผลวิจัยของพฤติกรรมชีวิตจะแตกต่างกันดังนี้ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีการนำยุทธวิธีหรือเทคนิคในการเรียนอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่านักศึกษามีใช้ยุทธวิธีหรือเทคนิค การขีดเส้นใต้ วาดรูป แผนภูมิ แผนผัง ตาราง เพื่อสรุปเนื้อหา รวบรวมกลุ่มบทวน ยิ่งไปกว่านั้น นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการมีพฤติกรรมชีวิตในการทดสอบตนเองอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีพฤติกรรมการตรวจสอบและทบทวนความรู้ที่ได้เรียนมาเพื่อเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการสอบ สอดคล้องกับประณต คำฉิม(2549) ที่ให้ความเห็นว่าการมีพฤติกรรมการเรียนที่ถูกต้อง หรือการเลือกใช้เทคนิควิธีหรือกลยุทธ์การเรียนที่เหมาะสมในการเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้และประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษา ส่วนผลวิจัยของนักศึกษาคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง พบว่านักศึกษามีสมาธิในการเรียนอยู่ในระดับสูง เนื่องจากนักศึกษามุ่งความสนใจและสมาธิของตนเองไปสู่บทเรียน หรือสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ในขณะนั้น

อย่างไรก็ตามผลวิจัยของการศึกษากลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศระดับพื้นฐานของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ และนักศึกษาคณะการจัดการโลจิสติกส์ และการคมนาคมขนส่ง มีการใช้กลยุทธ์การเรียนด้านการกำกับควบคุมตนเองอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด แต่พฤติกรรมชีวิต

เรื่องการจัดการเวลาในการเรียนอยู่ในระดับท้ายสุดเหมือนกันทั้ง 3 คณะ แสดงให้เห็นว่า นักศึกษายังต้องฝึกทักษะ หรือเทคนิคที่ใช้ในการจัดการงาน โครงการ หรือเป้าหมายให้สำเร็จในเวลาที่กำหนด ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นนักศึกษาที่สามารถจัดการเวลาได้ดีจะส่งผลให้นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมทางสังคม และกิจกรรมด้านการศึกษาอย่างสมดุลและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในช่วงเวลาที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับบรรพนิศิรสัมพันธ (2550) อาจเป็นเพราะตลอดระยะเวลาในการเรียนนักศึกษาไม่ได้วางแผนหรือจัดสรรในการอ่านหนังสือหรือกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า จึงทำให้นักศึกษาทุ่มเทกับการอ่านหนังสือช่วงใกล้สอบ นักศึกษาจึงพักผ่อนน้อย กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องมีการทำตารางเวลาสำหรับการศึกษาของตนเอง เพื่อจะได้ทำรายการสิ่งที่จะต้องทำ ตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง และเวลาในการพักผ่อนให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ควรจัดให้กับนักศึกษาควรจะมีรูปแบบที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

1. การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อดิจิทัล เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่นเพื่อส่งเสริมการใช้กลยุทธ์ด้านการกำกับควบคุมตนเองในด้านการจัดการเวลาเรียน ทั้งยังช่วยเสริมกลยุทธ์ทางการเรียนในด้านความชำนาญ โดยเฉพาะกระบวนการรวบรวมข้อมูลในการเรียน ด้านกลยุทธ์ความสนใจ

2. การจัดการเรียนการสอนแบบสอดคล้องกับแผนขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละงานที่มอบหมายแก่นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจรูปแบบการบริหารจัดการดำเนินงานภายในเวลาที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังช่วยลดความวิตกกังวล ความเครียดในการเรียน หรือการสอบด้วย

3. การจัดการเรียนการสอนควรให้สอดคล้องกับสายวิชาชีพของผู้เรียน ตามพื้นฐาน ทักษะ ความถนัด และความต้องการของตลาดแรงงานรวมถึงสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงและประยุกต์ใช้ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้กลยุทธ์การเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาษาต่างประเทศ

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติของการเรียนภาษาต่างประเทศที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยัญ เพชรภรณ์. (2561). *จิตวิทยาครูสำหรับการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ*.
สืบค้น 16 สิงหาคม 2562, จาก http://www.ededu.ssru.ac.th/kalanyoo_pe/file.php/4/_6_.pdf
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีศนีย์ สุตสม. (2019). การศึกษาเจตคติโดยวิธีการสอนแบบเกมเป็นฐานในการเรียนวิชาภาษาจีนของ
นักศึกษาไทยชั้นปีที่ 1 กรณีศึกษา: คิวเฮลต์ โลฟ. *การประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ระดับชาติ ครั้งที่ 9 และนานาชาติ ครั้งที่ 2 ประจำปี 2562*. (น. 113-132). นนทบุรี: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
- มุกดาฉาย แสนเมือง. (2556). *การวิเคราะห์ช่องว่างของคุณภาพบริการทางการศึกษาของ มหาวิทยาลัยไทย
จากมุมมองของนักศึกษาหลักสูตรนานาชาติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- เมฆ รอบรู้. (2558). คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทางธุรกิจ,
วารสารปัญญาภิวัฒน์, 7(2) พฤษภาคม-สิงหาคม.
- ศุภิกา นิรติชัย. (2561). ทักษะคิด แรงจูงใจ และพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ราชภัฏภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 138-170.
- สมพร โกมารพัทธ์. (2559). *การศึกษาการใช้กลยุทธ์การเรียนภาษาต่างประเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
ในกรุงเทพฯและปริมณฑล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมศีล ฌานวงศ์. (2547). กลยุทธ์ในการเรียนภาษา. *ภาษาปริทัศน์*, (21), 16-24.สำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา. (2551). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับ 2 (พ.ศ. 2551-
2565)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551).
กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับ 2 (พ.ศ. 2551-2565). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561- 2580*.
กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 – 2564* (หน้า
4-11). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2560). Thailand 4.0 ขับเคลื่อนอนาคตสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน. *ไทยคู่ฟ้า*,
(33), 2-4.
- อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2550). *การศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย
ศิลปากร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Weinstein, C.E., Palmer D.R. & Acee, T.W. (2016). *User's Manual Learning and Study
Strategies Inventory* (3rd ed.). Clearwater, Florida: H&H publishing.

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงวิกฤตการณ์โควิด-19 สำหรับนักศึกษา
ชั้นปีที่ 1 ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

A STUDY OF ONLINE TEACHING AND LEARNING ARRANGEMENT DURING
COVID-19 CRISIS OF THE FIRST YEAR STUDENTS OF SCHOOL OF COMPUTER
SCIENCE BANGKOK UNIVERSITY

สิรินธร จียาศักดิ์

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

*Corresponding author, E-mail: Sirinthorn.c@bu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้เครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์สำหรับรายวิชาหลักการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2) เปรียบเทียบความสนใจเรียนระหว่างการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนออนไลน์ 3) ศึกษาความพึงพอใจและผลการเรียนรู้ต่อการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 95 คน ที่เรียนวิชาหลักการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2 โดยทั้งหมดผ่านการเรียนในชั้นเรียนจำนวน 8 สัปดาห์ และเรียนออนไลน์จำนวน 7 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้เครื่องมือในการสอนออนไลน์ ข้อมูลการเข้าชั้นเรียน การทำกิจกรรมในชั้นเรียน การส่งงาน เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนและการมีส่วนร่วมแบบออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่าการใช้เครื่องมือออนไลน์ที่ผู้เรียนคุ้นเคย ความพร้อมของอุปกรณ์การเรียน และการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์กับการทำกิจกรรมการเรียนส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียน พบว่าความพึงพอใจต่อการเรียนในชั้นเรียนอยู่ในระดับดี ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.45 และความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์ในช่วงวิกฤตการณ์โควิด-19 อยู่ในระดับดี ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.17 สำหรับผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้พบว่าการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนแบบออนไลน์มีความแตกต่างกันอยู่ร้อยละ 25

คำสำคัญ: การเรียนออนไลน์, เครื่องมือออนไลน์, การจัดการเรียนการสอน

ABSTRACT

This research has objectives to 1) study of using tools in online learning and teaching management for principles of computer programming subject 2) compare the student engagement between learning in the classroom and online learning 3) compare satisfaction and learning outcome towards classroom learning and online learning of the first year students Department of Computer Science, Faculty of Information Technology and Innovation at Bangkok University, amount 95 students who studied principles of programming subject II. All of them have experienced learning in classroom for 8 weeks and online learning for 7 weeks. Researcher collected data of the tool used to online teaching, data of classroom

attendance, in the classroom participation, and work submission in order to compare in class participation and online participation found that the use of online tool that learners were familiar with, readiness of learning tools, and applying technology with learning activity affected learning satisfaction. Research results found that satisfaction towards in class learning was in good level with average score of 4.45 and satisfaction towards online learning during COVID-19 crisis was in good level with average score of 4.17. For comparison results of learning outcome, found that in class learning and online learning had 25% difference.

Keywords: Online Learning, Online Tools, Teaching and Learning Management

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เริ่มแพร่ระบาดในประเทศไทยและยังคงทวีความรุนแรงมากขึ้นจากจำนวนผู้ติดเชื้อในและนอกประเทศ จึงมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตทั่วราชอาณาจักรไทย โดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 ในพื้นที่ที่มีการรวมตัวกันของคนจำนวนมากซึ่งหมายรวมถึงสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพจึงได้มีนโยบายปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและด้วยความห่วงใยต่อสุขภาพโดยรวมของนักศึกษา คณาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ดังนั้นจึงให้มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดนี้ทั้งมหาวิทยาลัย โดยรูปแบบการเรียนออนไลน์จำเป็นต้องมีการนำเทคโนโลยีเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เหมาะสม ที่คำนึงถึงความสะดวกในการใช้งาน และในการเข้าถึงการเรียนรู้โดยง่าย เพื่อประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดต่อการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ดังนั้นเครื่องมือออนไลน์ต่าง ๆ ที่กำลังได้รับความนิยมมีอยู่หลากหลายให้เลือกใช้บริการ สามารถเข้าถึงได้ง่ายเพียงใช้อินเทอร์เน็ตบ้าน รองรับบนเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา เพื่อนำมาใช้สำหรับประยุกต์ในการเรียนการสอนออนไลน์ในครั้งนี้ได้อย่างเหมาะสมในบริบทของรายวิชานั้น ๆ หากสามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์ หากผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์มากจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน (ชนินทร์ ตั้งพานทอง, 2560)

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้รวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนออนไลน์ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (e-Learning) มีการอธิบายความหมายต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาเรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนจะได้เรียนตามความสามารถและความสนใจ โดยบทเรียนจะประกอบไปด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีทัศน์ และมัลติมีเดียอื่น ๆ (สุรสิทธิ์ วรรณไกรโรจน์, 2550) การเรียนออนไลน์ผ่านเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์เรียนได้รวดเร็ว เรียนได้อย่างทั่วถึง พร้อมทั้งสามารถพัฒนาแบบการศึกษา การเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ๆ ด้วยต้นทุนที่ไม่มาก (ยีน ภูสุวรรณ และสมชาย นำประเสริฐ, 2546) และศึกษารวบรวมข้อมูลผลงานวิจัยเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีเพื่อมาประยุกต์ใช้สำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อเป็นแนวทางการวิเคราะห์และศึกษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ร่วมกันทางออนไลน์ (ทรงลักษณ์ สกฤตจิตรสินธุ, 2560)

งานวิจัยนี้ได้นำเสนอเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือออนไลน์สำหรับการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งแบ่งเครื่องมือออนไลน์เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การใช้สังคมออนไลน์อย่าง Facebook เพื่อนำมาสร้างกลุ่มการเรียนรู้ร่วม การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียนแบบออนไลน์ 2) การใช้คลาวด์เป็นเครื่องมือออนไลน์สำหรับเก็บข้อมูลพร้อมทั้งสามารถเข้าถึงร่วมกันผ่านทางอินเทอร์เน็ตแบบไม่จำกัดเวลาและสถานที่ 3) การประชุมทางไกลด้วยวิดีโอ เพื่อให้ครูผู้สอนและผู้เรียนสามารถสื่อสาร พูดคุย หรือโต้ตอบกันได้ผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย ซึ่งงานวิจัยนี้พบว่า การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้สามารถทำให้ผลการเรียนรู้ร่วมกันทางออนไลน์มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมย่อมเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกันแบบออนไลน์ แต่การวิจัยนี้เป็นเพียงการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์เท่านั้น

ปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอน (ชนินทร์ ตั้งพานทอง, 2560)

งานวิจัยนี้ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์ โดยได้ศึกษาถึงปัจจัยด้านเทคโนโลยีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอน ด้วยการใช้บริการการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ระบบเปิดสำหรับมหาชนแห่งชาติ (Thai MOOC) จากกลุ่มผู้เรียนจำนวนรวม 300 คน ใน 5 รายวิชา รายวิชาละ 60 คน เพื่อวิเคราะห์และหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนออนไลน์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านคุณภาพรวม 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้งานและความพึงพอใจของผู้เรียนบทเรียนออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอนในระบบการเรียนออนไลน์ของ Thai MOOC ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพของระบบ ด้านคุณภาพสารสนเทศ และด้านคุณภาพของการบริการ และยังพบว่าการใช้งานและความพึงพอใจของผู้เรียนมีผลต่อการเรียนรู้แบบออนไลน์แต่มีความสัมพันธ์เพียงเล็กน้อยเท่านั้นแต่เมื่อวิเคราะห์ถึงความพึงพอใจผู้เรียนพบว่าความพึงพอใจมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนแบบออนไลน์ แต่สำหรับการใช้งานในระบบเปิดสำหรับมหาชนแห่งชาติไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนบทเรียนแบบออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนแบบออนไลน์สำหรับการเรียนหลักวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของความสนใจเรียนและผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาที่เรียนในชั้นเรียนกับการเรียนแบบออนไลน์
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นเพื่อศึกษาเครื่องมือที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์สำหรับการเรียนวิชาหลักการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2 เพื่อนำสามารถนำเครื่องมือที่เหมาะสมไปจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาความแตกต่างของความสนใจเรียน ผลการเรียนรู้ ของผู้เรียนที่เรียนในชั้นเรียนกับการเรียนแบบออนไลน์ และเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนแบบออนไลน์ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 95 คน โดยการวิจัยนี้แบ่งขอบเขตการวิจัยเพื่อนำผลที่ได้มาทำการศึกษาและสรุปผล โดยมี 4 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาเครื่องมือต่าง ๆ ที่ได้รับความนิยมและสามารถนำมาประยุกต์สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อวิเคราะห์ถึงการใช้งานที่สามารถใช้งานได้สะดวก ง่ายต่อการใช้งาน พร้อมทั้งสามารถรองรับบนอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทางผู้วิจัยจึงเลือกใช้เครื่องมือได้แก่ Microsoft Team, Google Hangout Meet, Zoom, Discord, Google G-Suite, YouTube

ส่วนที่ 2 ออกแบบแผนปฏิบัติการสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ด้วยเครื่องมือที่แตกต่างกัน จำนวน 7 สัปดาห์ โดยมุ่งเน้นการศึกษาเครื่องมือออนไลน์ที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

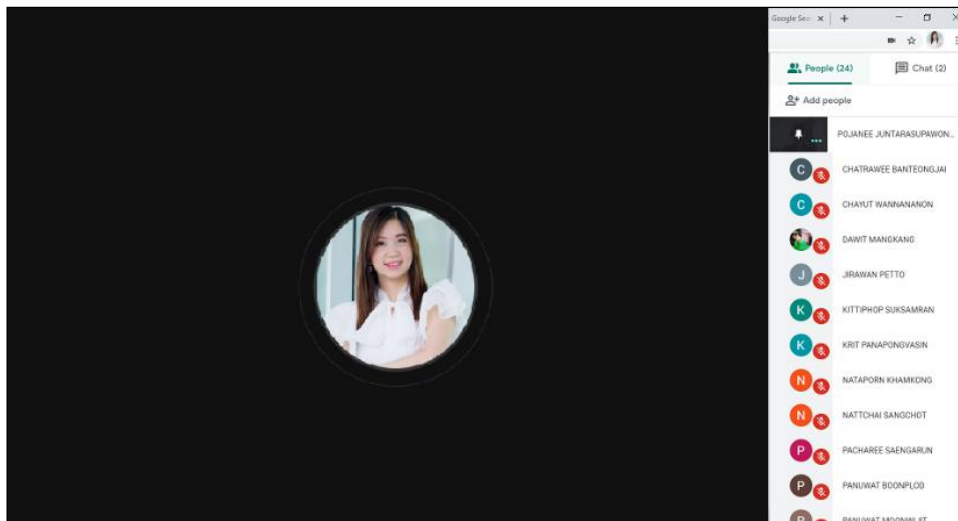
ตารางที่ 1: แสดงแผนปฏิบัติการออนไลน์สำหรับการเรียนออนไลน์จำนวน 7 สัปดาห์

แผนปฏิบัติการออนไลน์	ระยะเวลา	สัปดาห์ที่	เครื่องมือที่ใช้
กระตุ้นความพร้อม และอธิบายวัตถุประสงค์ของเนื้อหา	20 นาที	2 – 1	Google Meet, Line Group
		5 – 3	MS-Team, Line Group
		7 – 6	Discord, Line Group
อธิบายเนื้อหาบทเรียน	30 นาที	2 – 1	Google Meet, Clip Video
		4 – 3	MS-Team, Clip Video
		7 – 5	Discord, Clip Video
ฝึกทักษะการเขียนโปรแกรม	50 นาที	1 - 7	Clip video, Google Site, Google Form
แบบทดสอบความเข้าใจ	20 นาที	1 – 7	Google Form

จากตารางที่ 1 แสดงแผนปฏิบัติการของการเรียนออนไลน์จำนวน 7 สัปดาห์ที่มีการนำเครื่องมือออนไลน์แบบต่าง ๆ มาประยุกต์สำหรับการเรียนการสอนในรายวิชาหลักการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2 ของนักศึกษาภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ชั้นปีที่ 1 โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

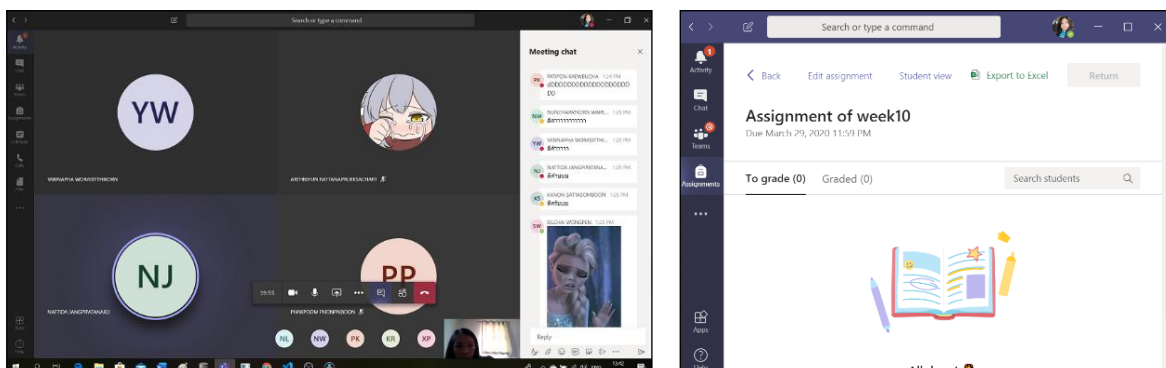
ขั้นตอนที่ 1 ผู้สอนกระตุ้นความพร้อมของผู้เรียนก่อนเริ่มบทเรียน โดยการใช้เครื่องมือที่แตกต่างกัน แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงแรกในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 2 ใช้โปรแกรม Google Hangout Meet โดยการแชร์ข้อมูลลิ้งค์ของห้องเรียนออนไลน์ผ่าน Line Group ที่ผู้สอนสร้างไว้สำหรับผู้เรียนวิชานี้เท่านั้นเพื่อให้

ผู้เรียนเข้าสู่ห้องเรียนออนไลน์ ช่วงที่สองในสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 5 ใช้โปรแกรม Microsoft Team โดยแชร์ข้อมูลลิงค์ห้องเรียนออนไลน์ผ่าน Line Group สำหรับผู้เรียนเข้าร่วมห้องเรียนออนไลน์ ช่วยสุดท้ายในสัปดาห์ที่ 6 ถึงสัปดาห์ที่ 7 ใช้โปรแกรม Discord โดยแชร์ข้อมูลลิงค์ของห้องเรียนออนไลน์ผ่านทาง Line Group โดยผู้สอนเริ่มด้วยการกล่าวทักทายกับผู้เรียน สอบถามถึงปัญหา หรืองานต่าง ๆ แล้วจึงแนะนำบทเรียนที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์พร้อมทดสอบความเข้าใจด้วยผ่าน Google Form

ภาพที่ 1: การเรียนการสอนออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Hangout Meet

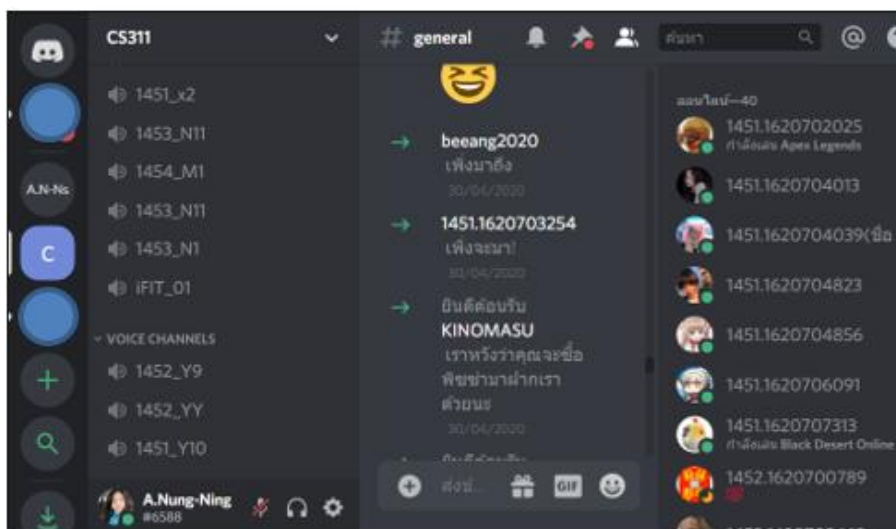
จากภาพที่ 1 การใช้โปรแกรม Google Hangout Meet ซึ่งเป็นโปรแกรมที่สามารถรองรับบนอุปกรณ์ที่หลากหลาย การเข้าถึงทำได้ง่ายและรวดเร็วเนื่องจากผู้เรียนมีบัญชีของ Gmail โดยทางมหาวิทยาลัยได้จัดเตรียมไว้ ทำให้ผู้เรียนไม่ต้องเสียเวลาดาวน์โหลดหรือติดตั้งโปรแกรมก่อนการใช้งาน ทำให้การใช้งานทำได้รวดเร็ว ใช้ได้ทั้งภาพ เสียง และข้อความ เริ่มต้นผู้สอนจะต้องสร้างห้องออนไลน์ทุกครั้งก่อนเรียน การเข้าร่วมของนักศึกษาจะเป็นชื่อและนามสกุลภาษาอังกฤษ และไม่สามารถกำหนดห้องเรียนถาวรหรือสั่งแบบฝึกหัดต่าง ๆ ไว้ภายในห้องนี้

ภาพที่ 2: การเรียนการสอนออนไลน์ด้วยโปรแกรม Microsoft Team

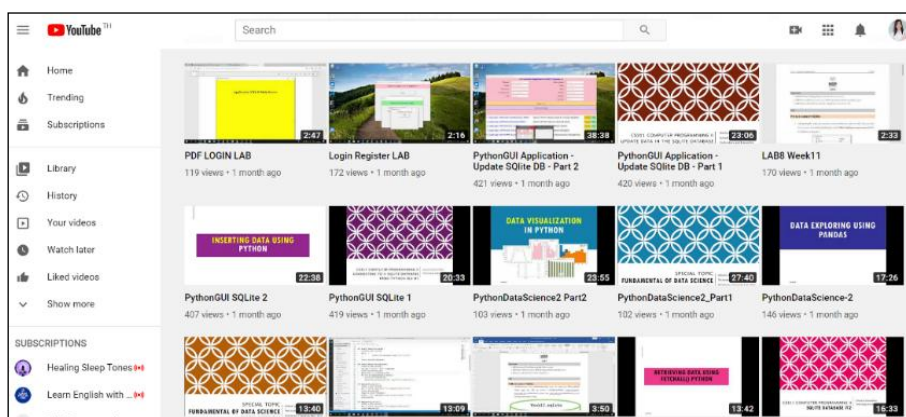
จากภาพที่ 2 การใช้โปรแกรม Microsoft Team สามารถใช้ได้ทั้งภาพ เสียงและข้อความ รองรับอุปกรณ์ที่หลากหลาย แต่ผู้ใช้งานจำเป็นต้องมีบัญชีเพิ่มเติมเนื่องจากไม่สามารถใช้บัญชีเดียวกับที่ผู้เรียนใช้สำหรับติดต่อหรือเรียกดูข้อมูลต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ทำให้มีบางคนมีปัญหาในช่วงแรกในการเข้าเรียนออนไลน์ และการใช้งานหากต้องการใช้ฟังก์ชันงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุมจำเป็นต้องดาวน์โหลดโปรแกรมเพื่อติดตั้งในคอมพิวเตอร์ แต่สามารถสร้างชั้นเรียนแบบถาวรในครั้งเดียว และยังมีฟังก์ชันงานต่าง ๆ ที่สนับสนุนการเรียนการสอนที่ครบถ้วน เช่นการส่งงานการส่งงาน การให้คะแนน การให้คำแนะนำ ภายในโปรแกรมนี้ทั้งหมด

ขั้นตอนที่ 2 การอธิบายเนื้อหาของบทเรียน โดยเลือกใช้เครื่องมือออนไลน์ที่แตกต่างกันแบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงแรกในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 2 ผู้สอนได้อธิบายเนื้อหาบทเรียนด้วยการไลฟ์ผ่านโปรแกรม Google Hangout Meet และคลิปวิดีโอของบทเรียนเพื่อย้อนหลัง สำหรับช่วงที่สองสัปดาห์ที่ 3 ถึงสัปดาห์ที่ 4 ผู้สอนได้อธิบายบทเรียนด้วยการไลฟ์ผ่านโปรแกรม Microsoft Team พร้อมคลิปวิดีโอบทเรียนเพื่อย้อนหลัง สำหรับช่วงที่สามในสัปดาห์ที่ 5 ถึงสัปดาห์ที่ 7 ผู้สอนได้ไลฟ์สอนด้วยโปรแกรม Discord ดังภาพ

ภาพที่ 3: การเรียนการสอนออนไลน์ด้วยโปรแกรม Discord

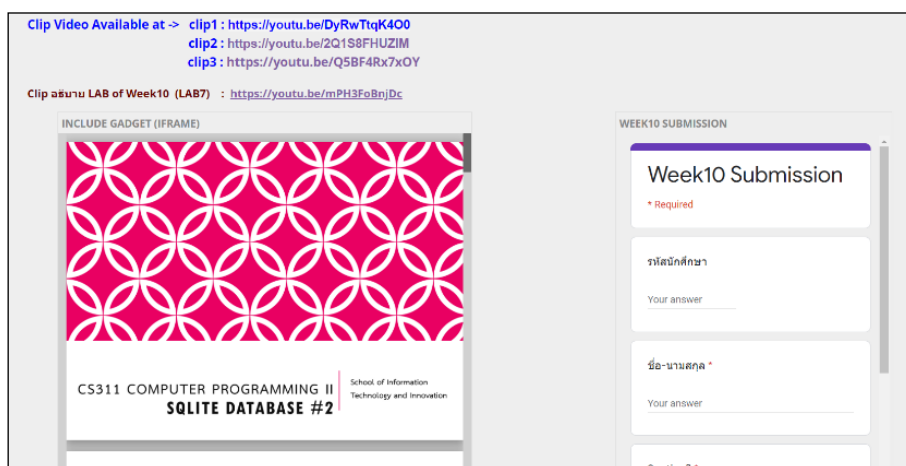
ภาพที่ 3 การใช้โปรแกรม Discord สำหรับการเรียนการสอนสามารถใช้เสียงและข้อความเท่านั้น โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้แล้วแต่กลุ่มสามารถไลฟ์หน้าจอของตนเองได้ซึ่งสมาชิกทั้งหมดสามารถเลือกเข้าชมไลฟ์สดนั้น ๆ ได้ อีกทั้งยังสามารถลือคกลุ่มย่อยได้กรณีไม่ยากให้สมาชิกคนอื่น ๆ เข้ามาร่วมชมหรือร่วมฟัง พร้อมทั้งยังสามารถพิมพ์ข้อความผ่านทางแชทได้อีกด้วย

ภาพที่ 4: บทเรียนออนไลน์บน YouTube

จากภาพที่ 4 คลิปวิดีโอเนื้อหาบทเรียนที่ผู้สอนอัปโหลดไว้ที่ YouTube เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าดูเนื้อหาบทเรียน และสามารถเข้าดูในภายหลังได้เมื่อต้องการ ซึ่งการทำเนื้อหาจะต้องมีการอัปโหลดแล้วทำการตัดต่อคลิปสอนจะต้องไม่ยาวจนเกินไป

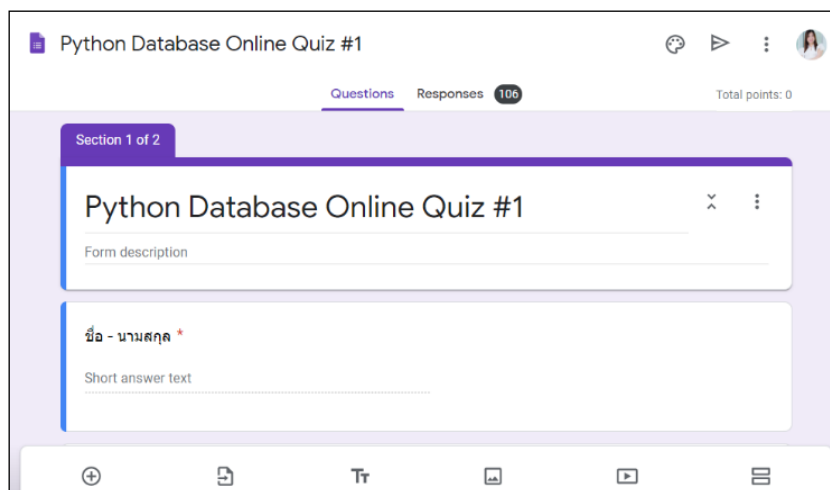
ขั้นตอนที่ 3 การฝึกทักษะการเขียนโปรแกรมด้วยภาษาไพธอนในเครื่องส่วนตัวของผู้เรียนโดยผู้สอนได้แนะนำการติดตั้งโปรแกรมไว้ตั้งแต่ต้น ผู้เรียนฝึกการทำและร่วมกันแสดงความคิดเห็นผ่านการแชทซึ่งทุกโปรแกรมที่นำประยุกต์ใช้มีรองรับไว้ทั้งหมด แล้วนำไฟล์งานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอัปโหลดไว้ที่ Google Drive ของแต่ละบุคคลแล้วแชร์ลิงค์มายังผู้สอนผ่าน Google Form ที่เตรียมไว้ในเว็บไซต์ผ่าน Google Site โดยในการฝึกทักษะผู้สอนจะคอยสอบถาม และตอบปัญหาของผู้เรียนที่สอบถามผ่านทางเสียงหรือผ่านทางข้อความในแชทห้องเรียนหรือในแชทส่วนตัว

ภาพที่ 5: เว็บไซต์สำหรับเอกสารและการส่งงาน

ภาพที่ 5 เว็บไซต์รายวิชาที่จะรวบรวมข้อมูลเนื้อหาวิชา ลิงค์แบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในแต่ละสัปดาห์พร้อมเป็นช่องทางให้ผู้เรียนส่งไฟล์งานผ่านเว็บไซต์รายวิชานี้

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบเพื่อวัดความเข้าใจท้ายบทเรียนของแต่ละสัปดาห์ โดยผู้สอนได้เตรียมแบบทดสอบออนไลน์โดยแบ่งชุดข้อสอบเป็น 2 ชุด เพื่อทดสอบความเข้าใจของผู้เรียนโดยข้อสอบมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษด้วยการส่งลิงค์ข้อสอบให้ผู้เรียนทำแบบออนไลน์ด้วย Google Form และส่งภายในระยะเวลาที่กำหนด หลังจากนั้นผู้สอนจะประกาศคะแนนให้ผู้เรียนผ่านทาง Gmail และ Line Group

ภาพที่ 6: แบบทดสอบออนไลน์ท้ายบทเรียนด้วย Google Form

จากภาพที่ 6 แบบทดสอบออนไลน์เพื่อความเข้าใจของเนื้อหารายสัปดาห์ โดยลักษณะแบบทดสอบจะเป็นข้อสอบแบบตัวเลือก 4 ตัวเลือก มีผสมผสานระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษทั้งนี้เนื่องจากต้องการเตรียมความพร้อมศัพท์ภาษาอังกฤษด้านคอมพิวเตอร์สำหรับนักศึกษาภาควิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ชั้นปีที่ 1 โดยผู้สอนจะแจ้งเวลาการทำแบบทดสอบก่อนที่จะเข้าสอบ ระหว่างการทำแบบทดสอบผู้สอนจะออนไลน์เพื่อรับฟังปัญหาระหว่างการทำแบบทดสอบ เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จเรียบร้อยแล้วผู้สอนจะทำการแจ้งคะแนนพร้อมทั้งเฉลยเพื่อให้ผู้เรียนรู้ข้อผิดพลาด

ส่วนที่ 3 ศึกษาความสนใจเรียนและผลการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งการเรียนในชั้นเรียนและการเรียนแบบออนไลน์ โดยการเรียนรู้ชั้นเรียนจำนวน 8 สัปดาห์และการเรียนแบบออนไลน์ 7 สัปดาห์ โดยการสังเกตการณ์การเข้าห้องเรียนออนไลน์และการวัดผลด้วยข้อสอบการเขียนโปรแกรม

ส่วนที่ 4 การนำแผนปฏิบัติการออนไลน์ไปใช้สำหรับศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนแบบออนไลน์ สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินใช้เกณฑ์ประเมิน 5 ระดับ (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ดังนี้

- 4.50 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจระดับดีมาก
- 3.50 – 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับดี
- 2.50 – 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับปานกลาง
- 1.50 – 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อย
- 1.00 – 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Google Hangout Meet พบว่าผู้เรียนสามารถใช้งานง่ายไม่จำเป็นต้องติดตั้งหรือตั้งค่าอุปกรณ์ใด เนื่องจากมหาวิทยาลัยได้ผูกบัญชีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรืออีเมลของผู้เรียนไว้กับ Gmail ของบริษัท Google พร้อมรองรับการใช้งาน Google G-Suite ได้อีกด้วย แต่ด้วยบริการฟรีทำให้การสร้างห้องเรียนออนไลน์ไม่สามารถสร้างไว้ถาวรเพียงครั้งเดียว จำเป็นต้องสร้างห้องเรียนออนไลน์ใหม่ทุกครั้งสำหรับการเรียนการสอนไม่สามารถเก็บข้อมูลการแชทหรือเอกสารไฟล์ต่าง ๆ ที่เคยส่งไว้ก่อนหน้านี้ สำหรับการเรียนออนไลน์ด้วยโปรแกรม Microsoft Team ผู้เรียนจะต้องใช้บัญชีใหม่แตกต่างจากบัญชีที่ผู้เรียนใช้สำหรับบริการออนไลน์ของมหาวิทยาลัยทำให้มีปัญหาการเข้าเรียนในช่วงสัปดาห์แรกเท่านั้น ซึ่งโปรแกรมนี้ผู้สอนสร้างห้องเรียนเพียงครั้งเดียว เมื่อถึงเวลาเรียนผู้เรียนจะเข้ามายังห้องเรียนออนไลน์เดิมนี้ได้ ทั้งยังมีฟังก์ชันช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนโดยผู้สอนสามารถอัปโหลดไฟล์การบ้าน แบบฝึกหัด ตั้งค่ากำหนดการส่งงานพร้อมแจ้งเตือนไปยังผู้เรียนในกลุ่ม สามารถตรวจงานพร้อมให้คำแนะนำภายในห้องเรียนออนไลน์นี้ได้ทำให้มีความสะดวก สำหรับโปรแกรม Discord สามารถใช้เสียงข้อความและผู้สอนไลฟ์ผ่านหน้าจอ เป็นโปรแกรมที่ไม่ต้องติดตั้ง หากต้องการการแจ้งเตือนจำเป็นต้องติดตั้งซึ่งโปรแกรมติดตั้งง่ายและไม่เปลืองเนื้อที่มากนัก อีกทั้งผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้กันมากเพื่อเป็นช่องทางการสื่อสาร การพูดคุย เล่นเกม ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกคุ้นเคย สนุกสำหรับในการใช้โปรแกรมนี้ ผู้สอนสามารถสร้างห้องที่เป็นสนทนาเสียงและห้องสำหรับสนทนาผ่านข้อความหรือแชทเพียงครั้งเดียว หรือสร้างกลุ่มย่อยสำหรับการนำเสนองานเป็นห้อง ๆ สะดวกรวดเร็วต่อการนำเสนอต่าง ๆ ที่มีจำนวนผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ผู้สอนหรือผู้เรียนสามารถเปลี่ยนจากห้องเรียนหนึ่งไปยังอีกห้องอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็วเพียงการคลิกเมื่อมีห้องหนึ่งกำลังไลฟ์เพื่อนำเสนองาน ไม่ต้องเสียเวลารอคอยเพื่อเปลี่ยนกลุ่มจากกลุ่มหนึ่งไปอีกกลุ่มหนึ่งอย่างเช่นโปรแกรมออนไลน์อื่น ๆ

สำหรับความสนใจเรียนระหว่างการเรียนในชั้นเรียนกับการเรียนออนไลน์ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าการเรียนในชั้นเรียนที่เจอผู้สอนตัวในชั้นเรียน ทำให้ผู้เรียนจะให้ความสนใจมากกว่าการเรียนแบบออนไลน์เนื่องจากบรรยากาศการเรียนในชั้นเรียนมีกลุ่มผู้เรียนเรียนร่วมกัน บรรยากาศห้องปฏิบัติการที่เปรียบพร้อม ที่ผู้เรียนสามารถทำกิจกรรมร่วมกัน สามารถมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ร่วมกันแบบเห็นหน้าซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อความสนใจเรียนของผู้เรียนในชั้นเรียนมีมากกว่าการเรียนแบบออนไลน์คิดเป็นร้อยละ 20 ซึ่งความสนใจเรียนในชั้นเรียนที่มากกว่าการเรียนแบบออนไลน์พบว่าการเรียนที่เรียนในชั้นเรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้มากกว่าการเรียนแบบออนไลน์คิดเป็นร้อยละ 25 ทั้งนี้การเรียนออนไลน์ช่วงเกิดวิกฤตการณ์การติดเชื้อโควิด-19 ผู้เรียนต้องเรียนออนไลน์ในที่พักอาศัยของแต่ละคน บรรยากาศการเรียนต่างกันต่างที่ บางคนอยู่ห้องนอน บางคนอยู่ห้องอาหาร บางคนช่วยทำงาน อุปกรณ์ที่ใช้เข้าถึงการเรียนแบบออนไลน์มีความหลากหลาย ความเร็วของอินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลกระทบต่อบรรยากาศการเรียน ทำให้ความสนใจเรียนลดลงถึงแม้จะใช้กิจกรรมเหมือนในชั้นเรียน ทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ระหว่างการเรียนในชั้นเรียนสูงกว่าการเรียนแบบออนไลน์ถึงร้อยละ 25 จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการเรียนในชั้นเรียน กับการเรียนแบบออนไลน์ดังแสดงในตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2: ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนในชั้นเรียน

คำถามการประเมิน	เรียนในชั้นเรียน	
	$\bar{X}$	SD
การเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.66	0.65
การเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์หรือคิดสร้างสรรค์	4.56	0.54
เครื่องมือหรือสื่อการเรียนรู้ทันสมัยเพียงพอต่อรายวิชา	4.32	0.66
สามารถเรียนรู้บทเรียนได้เข้าใจ	4.57	0.76
สามารถเข้าถึงเครื่องมือหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ง่าย	4.59	0.56
การใช้เวลาในการเดินทาง	3.91	0.48
สามารถทบทวนเนื้อหาได้ภายหลัง	4.25	0.68
สามารถฝึกให้นักศึกษารู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	4.02	0.72
สามารถปรึกษา ขอคำแนะนำได้รวดเร็ว	4.69	0.54
ความพึงพอใจเฉลี่ยรวม	4.45	0.62

จากตารางที่ 2 ตารางแสดงความพึงพอใจของการเรียนการสอนในชั้นเรียน พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเรียนในชั้นเรียนอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการเรียนในชั้นเรียน ผู้เรียนสามารถปรึกษาขอคำแนะนำได้รวดเร็ว สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สามารถเข้าถึงเครื่องมือหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ง่าย สามารถเรียนรู้บทเรียนได้เข้าใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และมีความคิดสร้างสรรค์ ด้วยคะแนน 4.57 4.59 4.66 4.69 และ 4.56 ตามลำดับ สำหรับเครื่องมือหรือสื่อการเรียนรู้ทันสมัยเพียงพอต่อรายวิชา สามารถทบทวนเนื้อหาได้ภายหลัง สามารถฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และใช้เวลาในการเดินทาง อยู่ในระดับดีด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.25 4.32 4.02 และ 3.91 ตามลำดับ ทำให้ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี ด้วยคะแนน 4.45

ตารางที่ 3: ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนแบบออนไลน์

คำถามการประเมิน	เรียนแบบออนไลน์	
	$\bar{X}$	SD
การเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	3.89	0.88
การเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์หรือคิดสร้างสรรค์	3.75	0.52
เครื่องมือหรือสื่อการเรียนรู้ทันสมัยเพียงพอต่อรายวิชา	4.00	0.61

คำถามการประเมิน	เรียนแบบออนไลน์	
	$\bar{X}$	SD
สามารถเรียนรู้บทเรียนได้เข้าใจ	4.23	0.72
สามารถเข้าถึงเครื่องมือหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ง่าย	4.06	0.86
ใช้เวลาในการเดินทาง	4.69	0.56
สามารถทบทวนเนื้อหาได้ภายหลัง	4.72	0.62
สามารถฝึกให้นักศึกษารู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง	4.53	0.82
สามารถปรึกษา ขอคำแนะนำได้รวดเร็ว	4.25	0.77
ความพึงพอใจเฉลี่ยรวม	4.17	0.71

จากตารางที่ 3 ตารางแสดงความพึงพอใจของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการเรียนแบบออนไลน์อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้ภายหลัง การใช้เวลาในการเดินทาง และสามารถฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.72 4.69 และ 4.53 ตามลำดับ สำหรับการขอคำปรึกษา ขอคำแนะนำได้รวดเร็ว สามารถเรียนรู้บทเรียนได้เข้าใจ สามารถเข้าถึงเครื่องมือหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้ง่าย เครื่องมือหรือสื่อการเรียนรู้ทันสมัยเพียงพอต่อรายวิชา การเรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และการเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์หรือคิดสร้างสรรค์ มีผลประเมินอยู่ในระดับดี ด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.25 4.23 4.06 4.00 3.89 และ 3.75 ตามลำดับ ทำให้ผลประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี ด้วยคะแนน 4.17

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ด้วยเครื่องมือออนไลน์ที่แตกต่างกันพบว่า ผู้สอนควรจะมีการกระตุ้นการเรียนรู้ด้วยการทำกิจกรรมด้วยเครื่องมือออนไลน์เพื่อระดมความคิดหรือแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งแบบในชั้นเรียนและแบบออนไลน์ เช่น Google G-Suite ที่สามารถเข้าถึงได้รวดเร็ว โดยเฉพาะการเรียนแบบออนไลน์ควรจะมีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนล่วงหน้า แจ้งกำหนดการและการติดตั้งโปรแกรมการเรียนก่อนเริ่มการเรียนแบบออนไลน์ การเรียนออนไลน์ด้วยการไลฟ์สดเหมือนการสอนสดในห้องเรียนจะมีบริบทที่แตกต่างกันในเรื่องบรรยากาศการเรียน ความพร้อมอุปกรณ์การเรียน สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่เท่าเทียมกันล้วนมีผลต่อการเรียนแบบออนไลน์ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ผู้สอนควรอัดคลิปวิดีโอเนื้อหาบทเรียนพร้อมคำอธิบายทีละขั้นตอนไม่ควรบันทึกการสอนจากการไลฟ์สดเนื่องจากความคมชัดของภาพและเสียง และอาจมีความไม่ต่อเนื่องในการอธิบายบทเรียนเนื่องจากอาจจะมีการตอบข้อซักถามหรือการพูดคุยอื่น ๆ เข้ามาแทรกในการบันทึกบทเรียนนั้นได้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถดูคลิปย้อนหลัง ผู้สอนควรมีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็วสำหรับการเข้าถึงเมื่อมีข้อสงสัยเพิ่มเติม การทำแบบทดสอบออนไลน์ควรมีรูปแบบที่หลากหลายลักษณะ เช่น การเลือกคำตอบ การอธิบายการทำงาน การเขียนโปรแกรม เป็นต้น การใช้

เครื่องมือที่มีความสอดคล้องกันในหลาย ๆ วิชาทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกกังวลต่อการเรียนออนไลน์ จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าโปรแกรม Microsoft Team มีเครื่องมือสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ที่ครอบคลุมถึงการสั่งงาน การส่งงานและตรวจงานภายในโปรแกรมเดียว สำหรับ Google Hangout Meet สามารถเข้าถึงได้ง่ายไม่ต้องติดตั้ง แต่ต้องใช้เครื่องมือออนไลน์เพิ่มเติมเพื่อการส่งงานหรือตรวจงาน และโปรแกรม Discord เป็นเครื่องมือออนไลน์ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอกลุ่มย่อยแบบออนไลน์เนื่องจากสามารถสร้างห้องแยกเป็นกลุ่มย่อย และสามารถเปลี่ยนห้องเพื่อเข้าชมหรือรับฟังการนำเสนอได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและสร้างบรรยากาศการนำเสนอแบบออนไลน์มากขึ้น

การเรียนออนไลน์ในภาวะวิกฤตการณ์โควิด-19 ทำให้การเรียนการสอนออนไลน์ถูกปรับเปลี่ยนอย่างกระทันหัน ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนอาจจะยังไม่เทียบเท่าการเรียนในชั้นเรียน การเรียนในชั้นเรียนสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจเรียนเมื่อผู้เรียนมีความสนใจเรียนมากขึ้นย่อมส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้มากขึ้นไปด้วย ทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ในชั้นเรียนมากกว่าการเรียนแบบออนไลน์ถึงร้อยละ 25 สอดคล้องกับจรัสศรี เพ็ชรคง (2559) พบว่าปัจจัยด้านการเรียนรู้ ได้แก่ พฤติกรรมการเรียน แรงจูงใจหรือความสนใจในการเรียนรู้ บรรยากาศการเรียนรู้ สภาพห้องเรียน ส่งผลต่อผลลัพธ์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนในชั้นเรียนอยู่ในระดับดีด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.45 ในขณะที่ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์อยู่ในระดับดีด้วยคะแนนเฉลี่ย 4.17 ทั้งนี้กลุ่มผู้เรียนทั้งหมดกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 ซึ่งอยู่ในระยะการปรับตัวจากนักเรียนชั้นมัธยมปลายมาสู่นักศึกษามหาวิทยาลัยหลายคนยังไม่สามารถควบคุมตนเองเกี่ยวกับเรื่องเวลา ความตั้งใจหรือสนใจเรียนยังคงติดการเรียนที่ยังต้องมีคุณครูหรืออาจารย์คอยกำกับ ดูแล หรือคอยตอบคำถามเมื่อมีข้อสงสัย และเนื่องจากภาวะวิกฤตนี้ทำให้หลายครอบครัวมีปัญหาด้านการเงินทำให้กลุ่มผู้เรียนบางคนนำเวลาเรียนไปทำงานแทน แต่หากมีการวางแผนปฏิบัติการของการเรียนออนไลน์ที่ดีสามารถนำเครื่องมือออนไลน์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ย่อมทำให้บรรยากาศการเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพมากขึ้นอีกทั้งผู้เรียนไม่ต้องเสียเวลาการเดินทางสามารถฝึกทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถศึกษาบทเรียนย้อนหลังได้ ผู้สอนจึงต้องเพิ่มเติมเรื่องการสร้างบรรยากาศการเรียนด้วยเครื่องมือออนไลน์ที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับทรงลักษณ์ สกุลวิจิตรสินธุ (2560) เกี่ยวกับกรอบแนวคิดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญและจะทำให้เกิดการพัฒนาและการเรียนรู้ร่วมกันทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จรัสศรี เพ็ชรคง. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล : วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2559; 10(2):199-211.
- ชนินทร์ ตั้งพานทอง. (2560). ปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์เพื่อเสริมการเรียนการสอน. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงลักษณ์ สกุลวิจิตรสินธุ. (2560). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการเรียนรู้ร่วมกันทางออนไลน์. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ 2560; 10(2):437-450.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ สุวีริยาสาส์น.
- ยี่น ภูสุวรรณ และ สมชาย นำประเสริฐ. (2546). **ไอซีทีเพื่อการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สุภาภรณ์ อุดมลักษณ์และทักษิภา ชัยวัฒน์. (2560). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก**. วารสารพยาบาล
กระทรวงสาธารณสุข 2560;27:113-25.
- สุรสิทธิ์ วรรณไกรโรจน์. (2550). **ความหมายของบทเรียนออนไลน์ e-learning [ออนไลน์]**. สืบค้นเมื่อ 20
มีนาคม 2563, จาก http://www.uplus-solution.com/content.php?ct_id=33
- Finch, D., & Jacobs, K. (2012). **Online education: Best practices to promote learning**.
Proceedings of the Human Factors and Ergonomics 56th Annual Meeting.
- Nabil Sultan. (2010). **Cloud computing for education: A new dawn?** International Journal
of Information Management 30. April 2010. P109 – 116.
- Sun, A., & Chen, X. (2016). **Online Education and Its Effective Practice: A Research Review**.
Journal of Information Technology Education: Research, Volume 15, P157-190.

การศึกษาภาพลักษณ์สถาบันอุดมศึกษาตามการรับรู้ของครูแนะแนวโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

A STUDY OF THE IMAGE OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF SCHOOL GUIDANCE TEACHERS IN BANGKOK

ณิชากุล ฤกษ์สมจิตร^{1*}, กัญชพร สรมณี²

Nitchakun Roeksomjit, Kanchaporn Sonmanee

¹สำนักแนะแนวและรับสมัคร สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Administration, Panyapiwat Institute of Management

²คณะวิทยาการจัดการ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Faculty of Management Sciences, Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding author, E-mail :klun_eve@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาตามการรับรู้ของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร (2) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกับภาพลักษณ์สถาบันอุดมศึกษาตามการรับรู้ของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูแนะแนวโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 223 คน โดยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) สถิติที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent-Samples t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เป็นการทดสอบสมมติฐานที่มีตัวแปรมากกว่า 2 ตัวขึ้นไป โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีผลต่อครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความเชื่อถือ ด้านการยอมรับและ ด้านความศรัทธา ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และ เพศที่ต่างกัน อายุที่ต่างกัน รายได้ที่ต่างกัน สถานภาพที่ต่างกัน ระดับการศึกษาที่ต่างกัน อายุการทำงานที่ต่างกันมีความเชื่อถือ การยอมรับ และความศรัทธาในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และหน่วยงานที่สังกัดที่ต่างกันมีความเชื่อถือในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 หน่วยงานที่สังกัดที่ต่างกันมีการยอมรับและความศรัทธาในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์,สถาบันอุดมศึกษา,การรับรู้,ครูแนะแนว

ABSTRACT

This research is quantitative. Its objectives are (1) to study the image of higher education institutions as perceived by guidance teachers in Bangkok (2) to study different personal factors and image of higher education institutions as perceived by guidance teachers in Bangkok The samples were school guidance teachers in Bangkok. Total 223 people By collecting data using questionnaires (Questionnaire) The statistics used for data analysis are frequency, percentage, mean, standard deviation. And test the hypothesis of the difference between the average of two independent groups (Independent-Samples t-test) and One-way ANOVA is a hypothesis test that has more than 2 variables. By setting statistical significance at the level of 0.05. The image of tertiary institutions that affect guidance teachers in Bangkok Trust Acceptance and Faith In general, it is at the highest level. And different genders Different age Different income Different status Different education levels Different working ages, trust, acceptance and faith in perceived image of tertiary institutions were not different. Without statistical significance 0.05 And different agencies have trust in perceiving the image of tertiary institutions differently with statistical significance .05 different departments have different acceptance and faith in the image recognition of Higher education institutions were not statistically different .05

Keywords: Image, Recognition, Higher education institution ,perception, guidance teacher

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยและทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรครั้งสำคัญ เนื่องจากจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง รวมไปถึงประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้น ความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพดีมีอายุยืนยาวขึ้น และมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความรู้และทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพ ตลอดจนการวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพมาก ซึ่งผลสำเร็จดังกล่าวทำให้ภาวะการเจริญพันธุ์และอัตราการเกิดมีแนวโน้มที่ลดลง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร กล่าวคือ ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มที่ลดลง (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบในวงกว้างต่อสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา เพราะจำนวนประชากรวัยเด็กและวัยรุ่นลดน้อยลง แต่จำนวนสถานศึกษากลับมีมากขึ้น โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ทั้งมหาวิทยาลัยในสังกัดรัฐบาลและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี

ราชมงคล เป็นต้น ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้ได้กระจายอยู่ทั่วประเทศไทย ซึ่งเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียน นักศึกษา ทั่วประเทศทุกภูมิภาค

ในปี 2560 มียอดผู้สมัคร Admission จำนวน 81,230 คน จากทั้งหมด 109,129 ที่นั่ง มีที่นั่งว่างในมหาวิทยาลัยของรัฐถึง 27,899 คน สำหรับมหาวิทยาลัยเอกชนที่จำเป็นต้องอาศัยค่าเทอมเพื่อไปล้อเลี้ยงธุรกิจให้ดำเนินต่อไปได้ จำเป็นต้องมีการปรับตัวอย่างเร่งด่วน ในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีอันจะนำไปสู่การสนับสนุน ความร่วมมือ และสัมพันธภาพที่ดีระหว่างองค์กรและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย การวางแผนประชาสัมพันธ์สามารถกำหนดขอบเขตของภาพลักษณ์ที่องค์กรหรือสถาบันต้องการจะสร้างให้เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนกลุ่มเป้าหมายนั้นอาจต้องเริ่มต้นด้วยการสำรวจตนเองว่าจุดยืนขององค์กรหรือสถาบันคืออะไรและต้องการให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีภาพลักษณ์ต่อองค์กรหรือสถาบันของตนในทิศทางใด (เสรี วงษ์มณฑา, 2540)

วิชาแนะแนว เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษา ได้มีแนวทางในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ตรงความต้องการที่สามารถพัฒนาความรู้ และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน รวมทั้งเสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งครูแนะแนวทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อรวมถึงการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ ดังนั้น ครูแนะแนวจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ด้วยการให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียนได้ทราบแนวทางที่จะใช้ความรู้ ความสามารถ พรสวรรค์ ของตนเองที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รู้จักเลือก ตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชาญฉลาด ถูกต้อง และมีเหตุผล เช่น การช่วยแนะแนวในการเลือกวิชาเรียน สถานที่เรียน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และจากการศึกษาข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญ (ศศิวิมล แสนเมือง, 2554) ด้วยภาพลักษณ์เป็นทรัพย์สินอันมีค่าขององค์กร ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรหรือมหาวิทยาลัยก็มีผลอย่างยิ่งกับการตัดสินใจเลือกสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (Cubillo, Sanches and Cervino, 2006) เพื่อให้ครูแนะแนวมีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลของสถาบันระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ในด้านต่าง ๆ ที่ถูกต้อง ภาพลักษณ์จึงมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อสร้างการรับรู้ และสร้างความเชื่อมั่นในการแนะแนวสำหรับอาชีพครูแนะแนวต่อไปได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งผลต่อการรับรู้ของครูแนะแนว ซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องและสร้างความสัมพันธ์โดยตรงกับสถาบันระดับอุดมศึกษา กล่าวคือ ครูแนะแนวเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาต่อแก่นักเรียนเพื่อให้ทราบถึงภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาในทัศนะของครูแนะแนว โดยข้อค้นพบดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ซึ่งมีเป้าหมายที่จะเสนอภาพลักษณ์ที่ถูกต้อง ทั้งยังนำไปสู่การกำหนดภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาที่พึงประสงค์ อันจะเป็นที่ยอมรับและกระตุ้นให้เกิดความสนใจเข้าศึกษาต่อที่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามากขึ้น และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับตัวของสถาบันระดับอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาตามการรับรู้ของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกับภาพลักษณ์สถาบันอุดมศึกษาตามการรับรู้ของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของครูแนะแนว ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัดที่ต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์สถาบันระดับอุดมศึกษาแตกต่าง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีต่อการแนะแนว เพื่อให้ข้อมูลกับนักเรียนได้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการมัธยมศึกษา (สพม) โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาภาพลักษณ์ด้านความเชื่อถือ การยอมรับ และความศรัทธา (Gregory & Wienhmann, 1991)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูแนะแนว โรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูแนะแนว โดยเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 223 คนโดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ได้มาจากการคำนวณขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) สำหรับการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการสุ่มแจกแบบสอบถามเป็นครูแนะแนวโดยเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร

3. ขอบเขตด้านตัวแปร การศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด ตัวแปรตามคือ ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษา ได้แก่ ด้านความเชื่อถือ การยอมรับ และความศรัทธา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาตามการรับรู้ของครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร และสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบวางแผนในการรับสมัครนักศึกษาที่มีความสนใจเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลของครูแนะแนวโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกัน กับภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาเพื่อนำไปปรับกลยุทธ์ในการสร้างการรับรู้ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และผู้วิจัยจะทำการวิจัยเป็นแบบเชิงปริมาณ (Questionnaire Research)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจัดทำหนังสือเพื่อขอเก็บข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตามกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลจำนวน 223 ชุด โดยใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการระหว่าง 1 ตุลาคม 2562 ถึง 31 ตุลาคม 2562 ดำเนินการเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้ผ่านทาง Google Forms ซึ่งเป็นวิธีที่ทำได้ง่าย ลดระยะเวลา และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาพลักษณ์ขององค์กร

ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ ความรู้สึกของแต่ละบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากรับรู้ที่สามารถสัมผัสได้ ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ผลมาจากความเชื่อที่เกิดจากความคิด ความรู้สึกที่สร้างขึ้นเอง โดยมีข้อเท็จจริงเป็นหลักที่ได้รับรู้ผ่านกระบวนการคิด ที่ได้สั่งสมมาเป็นระยะเวลาที่ต่างกัน ทั้งใช้เวลานานและเวลาสั้น โดยอาศัยประสบการณ์ที่เคยเจอ รวมไปถึงการค้นคว้าหาความรู้ คติวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ จนทำให้เกิดความเชื่อ ในการรับรู้การเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ

อริสรา บุญรัตน์ (2557) ภาพลักษณ์ หมายถึง คุณลักษณะเชิงประจักษ์ของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ที่เกิดจากการรับรู้ของบุคคล ที่ได้รับจากประสบการณ์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือจากข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษาในช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้ให้เกิดขึ้น และสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้รู้จักมหาวิทยาลัยเอกชนมากขึ้น

Kotler and Barich (1991) ได้ให้ความหมาย ภาพลักษณ์องค์กร หมายถึง การทำให้บุคคลต่าง ๆ มีมุมมองทัศนคติในทางบวกต่อบริษัท ทำให้อยากมีส่วนร่วมกับบริษัทหรือทำงานร่วมกับบริษัท ภาพลักษณ์ทางการตลาด หมายถึง การกระตุ้นให้ลูกค้ามีความต้องการที่จะซื้อสินค้าและบริการ และประทับใจ แนะนำสินค้าและบริการต่อลูกค้าอื่น ๆ

สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์การประเภทหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นองค์การสาธารณะและมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การบริการแก่คนในสังคม ให้ได้รับการศึกษาอย่างยุติธรรม มีคุณภาพและโดยทั่วถึงกัน ฉะนั้น ภาพลักษณ์ของสถานศึกษาจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับภาพลักษณ์ขององค์การ ภาพลักษณ์ของสถานศึกษา จำแนกได้ 3 ลักษณะ คือสถานศึกษาต้องมีความน่าเชื่อถือ สถานศึกษาต้องได้รับความศรัทธา และสถานศึกษาต้องได้รับความยอมรับ คุณลักษณะอันเป็นภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวข้างต้น อธิบายได้ ดังนี้ (Gregory & Wienhmann, 1991)

ภาพลักษณ์ขององค์กรตามแนวคิดของเกรกอรี และวีนแมนน์

การศึกษากรอบตามแนวคิดของ Gregory & Wienhmann (1991) กล่าวไว้ว่าการบริหารทางด้านการตลาด ซึ่งทำให้ความหมายของภาพลักษณ์องค์กรการมีคำตอบมากมายหลายความหมายที่เป็นเช่นนี้ เพราะภาพลักษณ์ของหน่วยงานมีความเป็นไปได้ที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความสนใจมากผู้บริหารจึงจำเป็นต้องจะต้องสนใจและให้ความสำคัญภาพลักษณ์ การสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงานที่ถูกต้อง จะทำให้หน่วยงานก้าวหน้าไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้และความเป็นจริงแล้วการใช้กลยุทธ์ด้านต่าง ๆ นั้นจำเป็นต้องการสร้างภาพลักษณ์ของหน่วยงานได้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมายภาพลักษณ์ของหน่วยงานเกิดขึ้น จากความประทับใจที่ได้สังเกตและจากประสบการณ์

องค์ประกอบของภาพลักษณ์

1. องค์ประกอบเชิงการรับรู้ เป็นสิ่งที่บุคคลจะได้รับการสังเกตโดยตรง สิ่งที่ถูกสังเกตนั้นจะเป็นสิ่งที่นำไปสู่การรับรู้ หรือมีสิ่งที่ถูกรับรู้นั้นเองซึ่งอาจจะบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ ความคิดหรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ เราจะได้ภาพของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยผ่านการรับรู้
2. องค์ประกอบเชิงเรียนรู้ ได้แก่ ภาพลักษณ์ที่เป็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะประเภทความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ที่ ได้จากการสังเกตสิ่งที่ถูกรับรู้
3. องค์ประกอบเชิงความรู้สึก ได้แก่ ภาพลักษณ์ที่เกี่ยวกับความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับความรู้สึกผูกพันยอมรับหรือไม่ยอมรับ ชอบหรือไม่ชอบ
4. องค์ประกอบเชิงการกระทำ เป็นภาพลักษณ์ที่เกี่ยวกับความมุ่งหมายหรือเจตนาที่ใช้จะเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อสิ่งเรานั้น อันเป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบเชิงความรู้และเชิงความรู้สึก องค์ประกอบเชิงการรับรู้ เรียนรู้ ความรู้สึก และเชิงการกระทำนี้จะผสมผสานกันเป็นภาพของโลกที่บุคคลได้มีประสบการณ์มาจากภาพลักษณ์ ได้ถูกพัฒนาและก่อรูปขึ้นมาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีตทั้งหมดของผู้เป็นเจ้าของภาพลักษณ์นั้น ซึ่งแต่ละส่วนของภาพลักษณ์ก็คือประวัติศาสตร์ของภาพลักษณ์

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความเชื่อ

Wang & Sun (2010) กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือเป็นปัจจัยที่แข็งแกร่งสำหรับทัศนคติที่มีต่อโฆษณาออนไลน์ เมื่อผู้บริโภคเชื่อว่าโฆษณาออนไลน์มีความเชื่อมั่นและมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งมีความ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Wolin, et al., 2002) ที่กล่าวว่า จากความไม่พร้อมของตลาดและ กฎหมายเกี่ยวกับโฆษณาออนไลน์ ทำให้ลูกค้าค่อนข้างกังวลเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของโฆษณาออนไลน์ การสร้างความเชื่อมั่นของ

โฆษณาออนไลน์นั้น ผู้วิจัยแนะนำว่า ผู้โฆษณาควรคำนึงถึงกลยุทธ์ เช่น การรับประกันการคืนเงิน การพัฒนาฝ่ายบริการลูกค้า หรือการเข้าร่วมกับองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือ

สรุปความหมายของความน่าเชื่อถือ หมายถึง ขอบเขตที่ผู้บริโภครับรู้ เกี่ยวกับตราสินค้าในโฆษณาอย่างซื่อสัตย์และน่าไว้วางใจ โดยความน่าเชื่อถือของโฆษณาจะเกิดจากอิทธิพลของปัจจัยที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความน่าเชื่อถือของบริษัท ผู้ส่งข้อความ และ ผู้รับข้อความ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับ

เป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของภาพลักษณ์ เพราะภาพลักษณ์จะมีความชัดเจนเป็นที่ต้องการของบุคคลและให้การยอมรับ ซึ่งพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมายของการยอมรับว่าเป็นการตกลง การเห็นด้วยโดยกระบวนการที่ทำให้เกิดการยอมรับได้ต้องประกอบด้วยความรู้ถึงสิ่งนั้น มีความรู้สึกที่น่าสนใจและเมื่อนำไปปฏิบัติหรือทดลอง แล้วประเมินได้ว่ามีค่า

สรุปความหมายของการยอมรับเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของภาพลักษณ์ เพราะภาพลักษณ์จะแสดงให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาต้องได้รับการยอมรับจากสังคมในเรื่องของ การบริหารงานของผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ มีความเป็นแบบอย่างที่ดี สถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาทำให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เป็นที่ยอมรับของสังคม มีมาตรฐานความน่าเชื่อถือและมีชื่อเสียงในด้านการจัดการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการความศรัทธา

ความศรัทธาเป็นรูปแบบของพฤติกรรมบุคคลที่มีความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ให้ความหมายของคำว่าศรัทธา หมายถึง ความเชื่อ ความเลื่อมใสต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนยึดถือเป็นแนวคิดเป็นวิถีชีวิตและเปลี่ยนรูปแบบของพฤติกรรมการแสดงออก ความศรัทธาพฤติกรรมเป็น ความจงรักภักดี ความเพียรพยายามในการกระทำให้เกิดความสำเร็จ

สรุปความหมายของความศรัทธาเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความเลื่อมใส ตลอดจนยึดถือเป็นแนวคิดเป็นวิถีชีวิตและเป็นรูปแบบของพฤติกรรมในการแสดงออก ได้รับความเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับในสังคม ผู้ปกครองมีความภูมิใจกับความสำเร็จของบุตรหลานที่ได้ศึกษาในสถาบันระดับอุดมศึกษา ได้รับเกียรติจากองค์กรหรือบุคคลทั่วไปให้จัดกิจกรรม ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ สามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับครูแนะแนวและการแนะแนว

กระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่จะสามารถช่วยให้ปรับตัวอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข และพร้อมจะก้าวไปสู่อนาคตที่ดีตามความมุ่งหมายได้คือการแนะแนวในโรงเรียนเนื่องจากการแนะแนวเป็นบริการอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความพร้อมที่จะเผชิญชีวิตในสังคม ด้วยเหตุนี้การแนะแนวจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและมีความสำคัญต่อนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน จนออกจากโรงเรียนไปประกอบอาชีพ ให้ความหมายของคำว่า “การแนะแนว” มีผู้ให้ความหมายของการแนะแนวต่าง ๆ ดังนี้

Good (1973) ได้ให้ความหมาย การแนะแนว หมายถึง การให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ นอกเหนือจากการสอนนักเรียน นิสิต นักศึกษา หรือบุคคลอื่นๆ เพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านี้เข้าใจตนเองและสภาพแวดล้อม สามารถใช้ความรู้ความสามารถนั้นนำตนเองไปสู่ความสำเร็จและดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

การแนะแนวเป็นกระบวนการบริการที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้มีการปรับตัวทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ รู้จักการเข้าใจตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพ รวมทั้งสภาพแวดล้อมที่อยู่ สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ ช่วยพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ในทุกด้าน เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม รวมไปถึงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของการแนะแนว

การแนะแนวมีความสำคัญมากจึงมีขอบข่ายที่กว้างขวางโดยเฉพาะในสถาบันการศึกษา ทุกระดับ ดังนั้น ความมุ่งหมายของการแนะแนวจึงควรเน้นทั้งด้านการป้องกันปัญหา การแก้ไขปัญหา และการส่งเสริมพัฒนาการแก่บุคคล

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2540) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการแนะแนว เพื่อให้ผลการดำเนินการมีประสิทธิภาพ ถ้าปราศจากจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแล้วจะทำให้การทำงานแนะแนวประสบปัญหา และไม่ประสบผลสำเร็จ จุดมุ่งหมายของการแนะแนวที่จะต้องพิจารณา เมื่อริเริ่มโครงการ ดังนี้

1. จัดเพื่อสนองความต้องการของเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาในทุกๆ ด้านของนักเรียนแต่ละคน
2. ส่งเสริมให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูและนักเรียน
3. ปรับปรุงการสอนและหลักสูตร ถ้ามีการสอนที่ดี และมีหลักสูตรที่พึงพอใจจะเป็นการพัฒนาการขั้นสูงสุดของนักเรียน
4. การวางแผนและความพยายามที่จะช่วยบุคคลก่อนจะออกสู่โลกของการทำงาน ย่อมจะทำให้บุคคลมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงในขณะที่มีความต้องการ ความสามารถ เฉพาะเจาะจงของบุคคลในแต่ละอาชีพเพิ่มขึ้น การที่จะช่วยบุคคลให้ตรงกับความสามารถและสมรรถวิสัยเป็นความจำเป็น
5. จุดมุ่งหมายสูงสุดของการแนะแนว คือการพัฒนาการปรับตัวของแต่ละบุคคล ผู้ซึ่งจะเป็นคนรับผิดชอบ และเป็นพลเมืองที่เป็นประชาธิปไตย

สรุปความหมายของการแนะแนว เพื่อช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละคนมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการ ความสนใจของนักเรียนโดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกๆ ด้านของเด็กแต่ละวัยช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ช่วยเหลือตัวเองได้ในทุกเรื่อง เรียนรู้ที่จะดำรงชีวิตอยู่ อย่างมีความสุข

การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการประมวลวิเคราะห์ผล และสรุปผลการวิจัย เพื่อนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางและสถิติพรรณนา

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ความถี่กับร้อยละ (Frequency percentage) และข้อมูลเกี่ยวกับภาพลักษณ์ซึ่งเป็นคำถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) ใช้ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบสมมติฐานเพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent-Samples t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA F-test) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด ส่วนใหญ่อายุ 23-33 ปีจำนวน 96 คน มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ส่วนใหญ่สถานภาพโสด มีอายุการทำงานไม่เกิน 5 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ส่วนที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาผลการวิเคราะห์ปัจจัยการรับรู้ภาพลักษณ์ของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าครูแนะแนวมีความคิดเห็นต่อปัจจัยการรับรู้ภาพลักษณ์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านความเชื่อถือ ด้านการยอมรับ และด้านความศรัทธา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา	Mean	S.D.	เกณฑ์การแปลผล	อันดับ
ด้านความเชื่อถือ	4.60	0.45	มากที่สุด	1
ด้านการยอมรับ	4.52	0.47	มากที่สุด	2
ด้านความศรัทธา	4.51	0.52	มากที่สุด	3
ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษา โดยรวม	4.54	0.48	มากที่สุด	

ด้านความเชื่อ	Mean	S.D.	การแปลผล	อันดับ
1. อาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษามีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในรายวิชาที่สอน	4.58	0.62	มากที่สุด	5

ด้านความเชื่อ	Mean	S.D.	การแปลผล	อันดับ
2. สถาบันอุดมศึกษามีสถานที่ อาคารเรียนอุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา	4.66	0.61	มากที่สุด	1
3. สถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี	4.50	0.63	มากที่สุด	7
4. สถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี	4.64	0.54	มากที่สุด	3
5. ผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีทักษะ ความรู้ เป็นที่ยอมรับของสังคม	4.60	0.53	มากที่สุด	4
6. สถาบันอุดมศึกษามีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและทรัพยากร	4.56	0.67	มากที่สุด	6
7. การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาทำให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถ สอดคล้องกับตลาดแรงงาน มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม จริยธรรม	4.65	0.55	มากที่สุด	2
รวม	4.65	0.55	มากที่สุด	

1) ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลต่อครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความเชื่อถือในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อ สถาบันอุดมศึกษามีสถานที่ อาคารเรียน อุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในอุดมศึกษามากที่สุด รองลงมาคือการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ทำให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับตลาดแรงงาน มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรม จริยธรรม สถาบันอุดมศึกษาสามารถสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ผู้ที่จบการศึกษาจากสถาบันระดับอุดมศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีทักษะ ความรู้ เป็นที่ยอมรับของสังคม และสถาบันระดับอุดมศึกษาสามารถสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีน้อยที่สุด

ด้านการยอมรับ	Mean	S.D.	การแปลผล	อันดับ
1. การบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษามีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างได้	4.58	0.54	มากที่สุด	1
2. ผู้ปกครองมีความนิยมในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา	4.42	0.67	มากที่สุด	7

ด้านการยอมรับ	Mean	S.D.	การแปลผล	อันดับ
3. บุคคลากร มีความเป็นผู้นำ และมีความเป็นแบบอย่างที่ดีได้	4.54	0.61	มากที่สุด	4
4. บัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษา มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน	4.51	0.59	มากที่สุด	5
5. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา เป็นที่ยอมรับของสังคม	4.50	0.59	มากที่สุด	6
6. สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานและมีชื่อเสียงในด้านการจัดการศึกษา	4.55	0.57	มากที่สุด	2
7. สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับในการศึกษาดูงานเป็นต้นแบบ เพื่อการศึกษาดูงานจากโรงเรียน	4.55	0.60	มากที่สุด	3
รวม	4.52	0.47	มากที่สุด	

2) ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลต่อครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการยอมรับในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารงานของสถาบันระดับอุดมศึกษามีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างได้มากที่สุด รองลงมาเป็นสถาบันอุดมศึกษา เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการยอมรับในการศึกษาดูงานเป็นต้นแบบ เพื่อการศึกษาดูงานจากโรงเรียน สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานและมีชื่อเสียงในด้านการจัดการศึกษา รวมไปถึงบุคลากร มีความเป็นผู้นำ มีความเป็นแบบอย่างที่ดีได้ และบัณฑิตของสถาบันระดับอุดมศึกษามีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชน และผู้ประกอบการมีความนิยมในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุด

ด้านความศรัทธา	Mean	S.D.	การแปลผล	อันดับ
1. ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา ได้รับความเชื่อถือ และการยอมรับจากสังคม	4.50	0.65	มากที่สุด	3
2. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับในสังคม	4.49	0.62	มากที่สุด	4
3. ผู้ปกครองมีความภูมิใจกับความสำเร็จของบุตรหลานที่ได้ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา	4.48	0.64	มากที่สุด	5
4. สถาบันระดับอุดมศึกษาได้รับเกียรติจากองค์กร บุคคลทั่วไป ได้รับความไว้วางใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ และวิชาชีพ	4.54	0.65	มากที่สุด	2

ด้านความศรัทธา	Mean	S.D.	การแปลผล	อันดับ
5.สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ	4.55	0.57	มากที่สุด	1
รวม	4.51	0.52	มากที่สุด	

3) ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีผลต่อครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความศรัทธาในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถาบันอุดมศึกษา สามารถจัดการศึกษาในอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมากที่สุด รองลงมาคือ สถาบันอุดมศึกษาได้รับเกียรติจากองค์กรบุคคลทั่วไปได้รับความไว้วางใจในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ รวมไปถึงผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษา ได้รับความเชื่อถือและการยอมรับจากสังคม ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นที่ยอมรับในสังคม และผู้ปกครองมีความภูมิใจกับความสำเร็จของบุตรหลานที่ได้ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาน้อยที่สุด

ส่วน การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของครูแนะแนวได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัดที่แตกต่างกัน มีการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาแตกต่างกัน

เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพที่ต่างกัน ระดับการศึกษา และอายุการทำงาน ที่ต่างกันมีความเชื่อถือในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพศที่ต่างกันมีการยอมรับในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เพศที่ต่างกันมีความศรัทธาในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

หน่วยงานที่สังกัดที่ต่างกันมีความเชื่อถือในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หน่วยงานที่สังกัดที่ต่างกัน มีการยอมรับในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หน่วยงานที่สังกัดที่ต่างกัน มีความศรัทธาในการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ด้านความเชื่อถือพบว่า ภาพลักษณ์สถาบันระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากความเชื่อหรือความน่าเชื่อถือ เป็นมิติหนึ่งของภาพลักษณ์ สถาบันระดับอุดมศึกษาต้องมีความน่าเชื่อถือให้กับบุคคลภายนอกและภายในสถานศึกษาได้ ควรมีคุณลักษณะหลายอย่างผสมผสานกันเพื่อให้เกิดการรับรู้ของครูแนะแนว สอดคล้องกับ สุวรรีย์ สีวะรวรเวท (2549) ได้ทำการศึกษาภาพลักษณ์โรงเรียนเมธีธรรมาภรณ์ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์โรงเรียนเมธีธรรมาภรณ์ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง ด้านความเชื่ออยู่ในระดับดี

ด้านการยอมรับพบว่า ภาพลักษณ์สถาบันระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากการยอมรับเป็นกระบวนการมาจากความคิดของผู้บริโภคในการแสดงพฤติกรรมของผู้บริโภค นับตั้งแต่จากการรับรู้ครั้งแรกไปจนถึงการยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ โดยที่กระบวนการตัดสินใจนั้นอาจมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและต้องอาศัยเวลาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ผ่านมา สอดคล้องกับ Foster (1973) ให้ความหมายการยอมรับว่า หากประชาชนได้เรียนรู้ผ่านการศึกษา จะสามารถยอมรับได้โดยผ่านขั้นตอนการเรียนรู้ การยอมรับก็จะเกิดขึ้นได้หากมีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้ทดลองปฏิบัติเมื่อแน่ใจว่า สิ่งประดิษฐ์นั้นสามารถให้ประโยชน์อย่างแน่นอน เขาจึงกล้าลงทุนซื้อสิ่งประดิษฐ์นั้น

ด้านความศรัทธา ภาพลักษณ์สถาบันระดับอุดมศึกษาของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากความศรัทธาเป็นพฤติกรรมของบุคคลที่มีความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีความเลื่อมใสตลอดจนยึดถือเป็นแนวคิดเป็นวิถีชีวิตและเป็นรูปแบบของพฤติกรรมในการแสดงออก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรา จันทะวงศ์ (2553) ได้ทำการศึกษา ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียนกรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 1 อำเภอสัตหีบ จ.ชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาตามการรับรู้ของผู้ปกครองนักเรียน กรณีศึกษาโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 1 ด้านความศรัทธา โดยรวมอยู่ในระดับดี

ครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด ที่ต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์สถาบันระดับอุดมศึกษาไม่แตกต่างกัน ยกเว้นหน่วยงานที่สังกัดที่ต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาด้านความเชื่อถือแตกต่างกัน และกรณีที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ แก้วมา (2555) ศึกษาเรื่องการรับรู้การสื่อสารการตลาดและการรับรู้ภาพลักษณ์ ของรถยนต์ยี่ห้อฟอร์ดโฟกัสของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีการรับรู้ภาพลักษณ์รถยนต์ฟอร์ด โฟกัสของผู้บริโภคใน กรุงเทพมหานครในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาถึงข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ ระดับการศึกษา อายุการทำงาน และหน่วยงานที่สังกัด ว่าปัจจัยที่ต่างกันจะส่งผลต่อการรับรู้ด้านภาพลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาตามการรับรู้ของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาควรมีวางแผนในการประชาสัมพันธ์ด้านภาพลักษณ์ ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่จะเกิดการรับรู้ด้านภาพลักษณ์ เพื่อให้สื่อสารได้อย่างชัดเจนและเป็นไปในทางเดียวกันทั้งองค์กร จะต้องสร้างความน่าเชื่อถือ ในเรื่องต่าง ๆ เช่น อาจารย์ของสถาบันระดับอุดมศึกษา มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในรายวิชาที่สอนผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ ทำให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถสอดคล้องกับตลาดแรงงาน มีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและทรัพยากร รวมไปถึงได้รับการยอมรับจากสังคม เป็นที่ยอมรับของสังคม มีมาตรฐานความน่าเชื่อถือและมีชื่อเสียงในด้านการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้มีการศึกษาจากปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันกับภาพลักษณ์ของสถาบันระดับอุดมศึกษาตามการรับรู้ของครูแนะแนวในเขตกรุงเทพมหานคร ควรมีการขยายกลุ่มเป้าหมายเป็น ระดับภูมิภาคหรือระดับประเทศ
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นวิธีวิจัยเชิงปริมาณในรูปแบบเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม ทำให้ข้อมูลที่ได้ยังขาดในส่วนข้อมูลเชิงลึก การทำการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพมาเสริมในส่วนของคุณข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของเนื้อหา และเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560). *คาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2533-2563*.
- สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2562,
- จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/service/indi_popworld.html
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). *การประชาสัมพันธ์: ทฤษฎีเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: ซีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2540). *การประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิวิมล แสงเมือง (2554). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตั้งใจเลือกมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ของนักเรียนที่มีผลการเรียนดีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- อริสรา บุญรัตน์ (2557). *แนวทางการพัฒนาภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Cubillo, J. M., Sanchez, J., and Cervino, J. (2006). International Student's Decision-Making Process. *International Journal of Educational Management* 20(2): 101-115.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book.
- Gregory, J. R., & Wiechmann, J. G. (1991). *Marketing corporate image*. Chicago: NTC.
- Kotler, P. (2000). *Marketing management* (10th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Wang, Y., & Sun, S. (2010). Assessing beliefs, attitudes, and behavioral responses toward online advertising in three countries. *International Business Review*, 19(4), 333-344.

ขุนนางชั้นที่กับมายาคติผู้ละเมิดขนบธรรมเนียมในนวนิยายจีนสามก๊ก

MYTH OF THE EUNUCH IN ROMANCE OF THE THREE KINGDOMS

พันธกานต์ อัสวโชค^{1*}, Liu Jiaping²

Pantagarn Uswachoke¹, Liu Jiaping²

^{1,2}อาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาจีน คณะศึกษาศาสตร์

Faculty of Education, Panyapiwat Institute of Management

สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

*Corresponding author, Email: pantaganusw@pim.ac.th, liujiaping@pim.ac.th

บทคัดย่อ

สามก๊กเป็นนวนิยายจีนได้รับความนิยมและได้รับการศึกษาจากนักวิชาการโดยกว้างขวางทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศ เนื้อหาของสามก๊กสะท้อนคติชน แนวคิดตามลัทธิขงจื้อ วาทกรรม และมายาคติต่างๆ ที่ผ่านการสั่งสม ผลิตซ้ำมาอย่างต่อเนื่อง ผ่านรูปแบบงานวรรณคดีที่หลากหลายและถูกเรียบเรียงเป็นรูปเล่มนวนิยายในราชวงศ์หมิง ก่อนถูกแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในราชวงศ์ชิง การศึกษาสามก๊กในบทความนี้มุ่งศึกษามายาคติเกี่ยวกับชั้นที่ที่อยู่คู่สังคมศักดินาจีนมาตั้งแต่ยุคโบราณ บทบาทหน้าที่ของชั้นที่ที่ต้องใกล้ชิดจักรพรรดิอยู่ตลอดได้ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของชั้นที่ที่สะท้อนสู่สังคม ประกอบกับภาพชั้นที่ในหลายยุคหลายสมัยที่เป็นผู้ทุจริต ล่วงอำนาจบริหาร ภาพเหล่านี้ล้วนส่งผลให้ตัวบทสามก๊กสร้างให้ชั้นที่เป็นต้นเหตุของความไม่มั่นคงหรือความเสื่อมทั้งมวล จากการวิเคราะห์สามารถกล่าวได้ว่าตัวบทได้ผลิตซ้ำมายาคติเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มบางกลุ่ม ขยายภาพลักษณ์ด้านลบของชั้นที่ในประวัติศาสตร์เพื่อลดทอนสิทธิในการเข้าถึงอำนาจการบริหาร และสร้างความชอบธรรมให้กับกลุ่มตรงข้าม ในบทความนี้มีกรณีศึกษาได้แก่ กลุ่มชั้นที่ทั้งสิบและชั้นที่ฮุยโฮ

คำสำคัญ: สามก๊ก วรรณกรรมจีน มายาคติ ขุนนางชั้นที่

ABSTRACT:

Romance of the Three Kingdoms is one of the most influential Chinese Novel. It has been studied extensively both in China and abroad. The book reflects the folk wisdom, Confucianism ideas, discourses and myths, which accumulated through many lifetimes. These Ideas presented through various forms of literatures, The Novel has begun to take shape in Ming dynasty, and modified into the classical novel as we know it in Qing dynasty.

This Article aims to study the myth about eunuch in the novel which exists as long as Chinese feudal society. Considered the roles and responsibilities of the eunuch, we can clearly see the connection between eunuch and the emperor. This connection creates negative images about eunuch, which is corrupted; violated the executive power, As well as convey the messages that eunuch is source of the problem of administration. The texts reproduced this myth for the political Reason. The Novel create negative image of eunuch to deny their rights to political power. This article gives 2 major examples: the ten eunuch of Han dynasty (十常侍) and Huanghao (黄皓) the eunuch of the Shuhan (蜀汉).

Keywords: Romance of the three kingdoms, Chinese Literature, Myth, Eunuch

บทนำ

ความสำคัญของนวนิยายจีนสามก๊ก

สามก๊กเป็นนวนิยายเรื่องยาวแบ่งตอน (长篇章回小说) มีด้วยกัน 120 ตอน นอกจากนี้ยังเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (历史演义) ที่นำเนื้อหาหลากหลายส่วนไม่ว่าจะเป็นการทำสงคราม การเปลี่ยนราชสมัย เปลี่ยนผ่านราชวงศ์ มาเป็นวัตถุดิบหลักในการเขียน สามก๊กสะท้อนแนวคิดทางการเมือง แนวคิดทางคุณธรรม จริยธรรม หรือแม้แต่สุนทรียศาสตร์ของผู้เขียน

นวนิยายสามก๊กบรรยายเรื่องราวที่ยาวนานกว่า 91 ปี (ค.ศ. 189 - ค.ศ. 280) ตั้งแต่สมัยพระเจ้าเลนเต้¹ (汉灵帝) จักรพรรดิพระองค์ที่ 12 แห่งราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (东汉, ค.ศ. 25 - ค.ศ. 220) ที่เกิดการแย่งชิงอำนาจในการบริหารจนประเทศจีนแตกออกเป็นหลายก๊กหลายเหล่า เข้าสู่ยุคขุนศึกที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองแย่งชิงพื้นที่อาณาเขต จนในที่สุดตกผลึกเหลือเพียงสามก๊กได้แก่ วุยก๊ก (魏国) ง่อก๊ก (吴国) และจ๊กก๊ก (蜀国) ในปี ค.ศ. 263 สุมาเอี้ยนแห่งวุยก๊กได้ปราบจ๊กก๊กจนสิ้นชาติ ต่อมาในปี ค.ศ. 266 สุมาเอี้ยนตั้งราชวงศ์จิ้น (晋) หรือที่ถูกเรียกตามประวัติศาสตร์ว่าราชวงศ์จิ้นตะวันตก และผนวกง่อก๊กเข้าเป็นส่วนหนึ่งกับราชวงศ์จิ้นในปี ค.ศ. 280 อันเป็นจุดสิ้นสุดของนวนิยาย

เรื่องราวของสามก๊กได้รับความนิยมจากชาวจีนมาในทุกยุคทุกสมัย ดังที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ของ Li Shangyin (李商隐) ในราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618 - ค.ศ. 917) ว่า “บ้างก็ล้อเล่นคราของเตียวหุย บ้างก็ข้าขัน เถงกายพูดติดอ่าง”² เรื่องราวของสามก๊กพัฒนาตามรูปแบบวรรณคดีที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อถึงราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 960 - ค.ศ. 1279) เรื่องราวสามก๊กได้ถูกนำไปดัดแปลงเป็นบทละคร (话本) ที่ใช้ภาษาพูดที่เรียบง่าย เข้าใจได้โดยบุคคลทั่วไป บทละครที่บันทึกเรื่องสามก๊กฉบับแรกได้แก่ Sanguozhi Pinghua 三国志平话 (พงศาวดาร

¹ เพื่อไม่ให้เป็นการสับสนต่อผู้อ่านที่คุ้นเคยชื่อตัวละครสามก๊ก ในบทความนี้จึงคงถอดเสียงชื่อตัวละครตามเดิม อ้างอิงตามสามก๊กฉบับแปลใหม่ (วรรณไว พงษ์น้อย, 2554) หากเป็นชื่อบุคคลอื่นที่ไม่ปรากฏในนวนิยายจะกำกับด้วยชื่อภาษาอังกฤษของบุคคลตามด้วยตัวอักษรจีนเมื่อกล่าวถึงบุคคลหรือตัวละครครั้งแรก

² หนึ่งในบทจากกวีนิพนธ์รูปแบบ 5 คำ Jiaoershi 教儿诗 ของ Li Shangyin เนื้อหาภาษาจีนเดิมว่า 或谑张飞胡 · 或笑邓艾吃

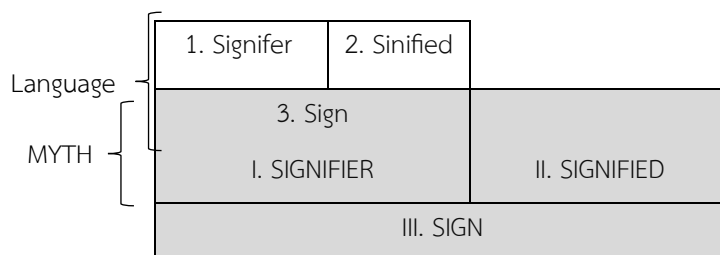
สามก๊กฉบับวรรณคดีปากเปล่า) ปรากฏขึ้นในสังคมครั้งแรกในสมัยราชวงศ์หยวน (ค.ศ. 1271 - ค.ศ. 1368) ด้วยตัวหนังสือที่ดัดแปลงมาจากการเล่านิทานทำให้สามก๊กฉบับนี้มีการเขียนโดยไม่ใส่ใจกับความถูกต้องตามประวัติศาสตร์มากนัก (袁行霈, 2018, p.21) และยังเห็นการใช้ภาษาของนักเล่านิทานที่ดัดแปลงให้ภาษาต้นฉบับให้ง่ายลง เช่น ตัวอักษร tai 泰 (สงบสุข) ถูกปรับให้ใช้ตัวอักษร tai 太 (ใหญ่; สูงสุด) แทน (ประพัฒน์ มโนมัยวิบูลย์, 2509, น.42)

สามก๊กฉบับ Sanguozhi Pinghua กล่าวได้ว่ามีความคล้ายคลึงกับ Sanguozhi Yanyi 三国志-演义 (พงศาวดารสามก๊ก) ของ Luo Guanzhong (罗贯中) อยู่มาก สามก๊กสองฉบับนี้ได้วางโครงเรื่องโดยใช้กลุ่มเล่าปี่เป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่อง และ Sanguozhi Yanyi ยังเป็นสามก๊กฉบับพิมพ์ที่เก่าแก่ที่สุด โดยพิมพ์ในปีจักรพรรดิ Jia Jing 嘉靖 แห่งราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368 - ค.ศ. 1644) ซึ่งใช้ชื่อว่า Sanguozhi Tongsu Yanyi 三国志通俗演义 (พงศาวดารสามก๊กฉบับอ่านเข้าใจง่าย) ต่อมาในราชวงศ์ชิงพ่อ-ลูกนักวรรณคดี Mao Lun 毛纶 และ Mao Zonggang 毛宗岗 ได้รวบรวมสามก๊กหลากหลายฉบับ ทำการแก้ไขตัวบทเพิ่มเติมข้อคิดเห็นส่วนตัวและข้อคิดที่เป็นคุณธรรมสอนใจ นักอ่านคนในยุคหลังเรียกสามก๊กฉบับนี้ว่า Sanguo Yanyi 三国演义 ซึ่งได้รับความนิยมและตกทอดสู่ผู้อ่านรุ่นต่อรุ่นในเวลาถัดมา 袁行霈, 2018, p.23)

สามก๊กถูกแปลเป็นภาษาไทยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชการที่ 1 ราวช่วงปี ค.ศ. 1802 (สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, 2471, น.9) โดยมีเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นผู้อำนวยการแปล จวบจนปัจจุบันสามก๊กยังคงได้รับความนิยมจากผู้อ่านชาวไทยอย่างไม่เสื่อมคลาย ซึ่งแม้เนื้อหาของสามก๊กสะท้อนการเมือง การต่อสู้ อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จีนยุคโบราณอยู่มาก แต่ก็แฝงคุณธรรมตามลัทธิขงจื๊อที่เข้าใจได้ง่าย มีแง่มุมหลากหลายให้ถกเถียง และให้ศึกษาโดยนักวิชาการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ความหมายของมายาคติ

มายาคติคือการให้ความหมายด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรม ซึ่งโน้มน้าวและอำพรางให้ผู้ได้รับสารรับรู้เสมือนว่าการเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นไปด้วยกระบวนการอันเป็นปกติ หรือเป็นธรรมชาติวิสัย (วรรณพินิจ อังคศิริสรรพ, 2558, น.4) หรืออาจกล่าวได้ว่ามายาคติเป็นกระบวนการของการโฆษณาชวนเชื่อที่ทำให้ข้อเท็จจริงผิดเพี้ยน หรือผิดแผกไปจากเดิม หรือเป็นสิ่งที่ถูกเสกสรรปั้นแต่งขึ้นและกั้นกลางระหว่างผู้คนกับชุดความรู้อื่นๆ อย่างไรก็ตามไม่อาจกล่าวได้ว่ามายาคติเป็นการปิดกั้น สร้างเรื่องเท็จให้เป็นเรื่องเพื่อแสวงหาประโยชน์ใดๆ กับโครงสร้างอำนาจในสังคม มายาคติไม่ได้ปิดบังหรือกีดกันแนวคิดใดๆ ออกจากผู้คนที่เห็น แต่นำเสนอเนื้อหาในทุกแง่มุมอย่างตรงไปตรงมา สร้างความคุ้นชินต่อชุดความรู้ทางวัฒนธรรมที่ถูกประกอบสร้างขึ้นจนไม่ได้ใส่ใจต่อหน้าที่ของมายาคติหนึ่ง นักวิชาการ Roland Barthes ได้ประยุกต์ทฤษฎีสัญญาของ Ferdinand de Saussure มาอธิบายหน้าที่ การสื่อความหมาย และอิทธิพลของมายาคติที่ปรากฏในสังคม บาร์ตส์ได้นิยามการซ่อนเร้นของความหมายของสัญญาในระดับที่ 2 ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการผลิตสร้างมายาคติ ซึ่งสามารถอธิบายการผลิตผ่านแผนภูมิสัญญา (Second Order Semiological System) ได้ดังนี้

แผนภูมิ 1 แผนภูมิสัญลักษณ์ของบาร์ตส์³

จากแผนภูมิเห็นได้ว่าสัญลักษณ์ (Signifier) และความหมายสัญลักษณ์ (Signified) เป็นส่วนประกอบของการสร้างความหมายทั้งในระดับภาษาและระดับมายาคติ ในระดับภาษา สัญลักษณ์หนึ่งได้สื่อความหมายสัญลักษณ์ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นความหมายของสัญลักษณ์ (Sign) ในขั้นที่ 1 แต่ในขณะเดียวกันสัญลักษณ์ (Sign) ก็ได้ให้ความหมาย (SIGNIFIER) กับความหมายในระดับที่ 2 (SIGNIFIED) ซึ่งเป็นความหมายระดับมายาคติในเวลาเดียวกันด้วย

แนวคิดเรื่องมายาคติมีอิทธิพลต่อการศึกษาวรรณกรรมในสังคมหนึ่งๆ มาก มายาคติผูกพันกับบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งแฝงไปด้วยค่านิยมและมโนทัศน์ต่างๆ ด้วยเหตุนี้มายาคติเหล่านี้จึงถูกผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่อง แฝงอยู่ในสื่ออันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นบทเรียน หนังสือพิมพ์ วารสาร วรรณกรรม ฯลฯ บาร์ตส์เห็นว่าสื่อเหล่านี้ทำหน้าที่ถ่ายทอดอุดมการณ์ของผู้ผลิต (producer) สู่ผู้อ่าน ซึ่งสามารถแบ่งผู้อ่านมายาคติได้เป็น 3 ประเภท ประเภทแรกได้แก่ผู้ผลิตเอง โดยหมายถึงผู้ที่ตั้งใจสร้างความหมายสัญลักษณ์ในระดับที่ 2 ผู้อ่านประเภทที่ 2 ได้แก่นักมายาคติ (mythologist) ซึ่งสามารถเข้าใจและถอดความหมายสัญลักษณ์ในระดับที่ 2 ได้ ผู้อ่านประเภทสุดท้ายเรียกว่าผู้อ่าน (reader) ซึ่งเป็นผู้ตกอยู่ภายใต้ความหมายสัญลักษณ์ระดับที่ 2 และไม่ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนของการผลิตซ้ำมายาคติหนึ่งออกสู่สังคมต่อไป (สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2560, 85)

ตัวตนและหน้าที่ขั้นที่

Huan Guan 宦官 (ขันที) หมายถึงผู้ชายผู้ถูกตอน⁴ ตัวอักษร宦 (พินอิน-huàn) ประกอบด้วยตัวอักษร 宀 (mián) ที่แสดงความหมายเกี่ยวข้องกับบ้านหรือครอบครัว และตัวอักษร臣 (chén) สื่อความหมายรวมถึงขุนนางและอาณาประชาราษฎร์ในสมัยศักดินา หนังสือ Liji Liyun 礼记 • 礼运 (คัมภีร์ว่าด้วยเรื่องพิธีกรรม บทย่อยพิธีกรรมและการนำไปใช้) อันเป็นหนึ่งในคัมภีร์สำคัญทั้งห้าของลัทธิขงจื๊อได้อธิบาย

³ แผนภูมิจาก สุรเดช โชติอุดมพันธ์, 2560, น. 83

⁴ อ้างอิงคำแปลตัวอักษรจีนในบทความตาม เสี่ยวชย เอี่ยมวรเมธ พจนานุกรม จีน-ไทย (ฉบับพิมพ์หนังสือด้วยย่อ, กรุงเทพฯ: อมรรการพิมพ์, 2549)

⁵ หนังสือสำคัญของลัทธิขงจื๊อได้แก่ 4 หนังสือ 5 คัมภีร์ (四书五经) 4 หนังสือได้แก่ Lunyu 论语 (หลุนอวี่: ขงจื๊อสนทนา) Mengzi 孟子 (คัมภีร์เมิ่งจื๊อ) Daxue 大学 (การเรียนรู้ที่ยิ่งใหญ่) และ Zhongyong 中庸 (คัมภีร์ทางสายกลาง) ส่วน 5 คัมภีร์หมายถึง Yijing 易经 (คัมภีร์ว่าด้วยโหราศาสตร์) Shangshu 尚书 (ตำราประวัติศาสตร์) Shijing 诗经 (คัมภีร์กวี) Liji 礼记 (คัมภีร์ว่าด้วยเรื่องพิธีกรรม) และ Chunqiu 春秋 (บันทึก

หน้าที่ของขุนนาง (臣) ไว้ว่าเป็นผู้รับใช้ขุนระดับสมเด็จพระเจ้าพระยา กล่าวได้ว่าขันทีเป็นขุนนางผู้ดูแลความเรียบร้อยภายในครัวเรือนสำหรับตำแหน่งสมเด็จพระเจ้าพระยาหรือตำแหน่งอ๋อง (王) ขึ้นไป ซึ่งด้วยตำแหน่งและศักดิ์นาที่สูง ที่อยู่ของสมเด็จพระเจ้าพระยาหรืออ๋องจึงมักเป็นวังหรือวังหลวง นักวิชาการ 蔡景仙 ได้วิจัยเกี่ยวกับเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของขันทีในวัฒนธรรมจีนได้ว่ามีด้วยกัน 7 ด้าน (蔡景仙, 2013, p.255-261) ได้แก่

- 1) ตามเสด็จ รับใช้ และถ่ายทอดพระราชดำรัสของจักรพรรดิ
- 2) รับใช้จักรพรรดิตั้งแต่ต้นบรรทมและจัดการเรื่องเกี่ยวกับการประทับในวัง เป็นผู้ให้ความรู้เรื่องพื้นฐานทางเพศศึกษา
- 3) จัดการเรื่องความสะอาดและบริหารอาคารสถานที่ภายในวัง เช่นการดูแลสวน การจัดวางอาคารและสถานที่ เป็นต้น
- 4) เก็บรักษาทรัพย์สินภายในวัง เตรียมความพร้อมสิ่งของสำหรับการใช้งานในกรณีต่าง ๆ เช่นราชรถตราประทับสำหรับเอกสารราชการ เป็นต้น
- 5) ฝึกรักษาประตูลง ตระเวนตรวจตราสถานที่สำคัญในเวลากลางคืน โดยเริ่มมีหน้าที่นี้ในหลังยุคราชวงศ์ถัง
- 6) จัดการเรื่องน้ำสำหรับอุปโภคและบริโภคภายในวัง อีกทั้งทำงานสารพัดตามที่จำเป็น เช่น งานซ่อมแซมสถานที่ด้วยไม้ จัดการฝืนสำหรับต้มน้ำและให้ความร้อน เป็นต้น
- 7) จัดการเรื่องการเซ่นไหว้ และเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมในวัง เช่น การเซ่นไหว้บรรพบุรุษ หรือพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น

ภาระหน้าที่ของขันทีที่มีความแตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย โดยเริ่มจากงานรับผิดชอบภายในวัง ขยายจนมีอำนาจทางการบริหาร ต้นกำเนิดของขันทีสามารถค้นย้อนไปยังยุคราชวงศ์โจวตะวันตก (ปี 1046 - 771 ก่อนคริสตกาล) หนังสือ Zhou li 周礼 ได้บันทึกหน้าที่ของขันทีไว้ในตำแหน่ง Si'ren 寺人 (คนในที่ทำกรหรือสถานที่ว่าราชการ) ขันทีในยุคราชวงศ์โจวตะวันตกมีหน้าที่โดยตรงกับทุกคนที่อยู่ในอำนาจของอ๋อง กำกับข้อห้ามทั้งหลายสำหรับสาวใช้ในวัง รับผิดชอบแฉ่งสาวใช้ในวังให้เข้าออกวังตามกำหนดในโอกาสต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นงานศพ งานต้อนรับแขก หรือพิธีเซ่นไหว้ นอกจากนี้ยังช่วยเหลือขุนนางที่เป็นผู้หญิงในวัง (世妇) ในการดำเนินพิธีกรรมต่างๆ บริหารข้อห้ามของคนภายในวังทั้งหมด⁶

เมื่อถึงยุค Chunqiu 春秋 (ยุควสันตสารท, ปี 770 - 476 ก่อนคริสตกาล) หน่วยงานภายในวังมีความซับซ้อนมากขึ้น ต้องการแรงงานมากขึ้น ภาระหน้าที่ของขันทีจึงขยายขอบเขตมากขึ้น ไม่จำกัดเพียงการ

พงศาวดารและปรากฏการณ์ธรรมชาติต่างๆ) ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ Liu Zepeng, 刘泽彭, ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน 中国文化常识, (Beijing: Higher Education Press 高等教育出版社, 2006) หน้า 9

⁶ 《周礼·天官·寺人》：“寺人，掌王之内人，及女宫之戒令。相道其出人之事而纠之。若有丧纪、宾客、祭祀之事，则帅女宫而致于司。佐世妇治礼事，掌内人之禁令。”

บริหารเรื่องภายในวัง แต่รวมไปถึงการเข้ามามีส่วนร่วมกับการบริหารประเทศ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดได้แก่ Shudiao (竖貂) และ Su Shawei (夙沙卫) ชั้นที่ของแคว้นฉี (齐国) ชั้นที่มีอำนาจทางการเมืองและครอบครองทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในยุค Zhan Guo (ยุครัฐศึก, ปี 475 - 221 ก่อนคริสตกาล) ชั้นที่ Miao Xian (繆贤) เข้าร่วมให้คำปรึกษาทางการเมืองและสามารถมีที่ขุนนางคอยให้คำปรึกษาส่วนตัวที่เรียกว่า Shike (食客) ได้อย่างเปิดเผย แนวทางการขึ้นมามีอำนาจนี้ยังคงมีมาอยู่จนยุคราชวงศ์ฉิน (秦朝, ปี 221 - 207 ก่อนคริสตกาล) ซึ่ง Zhao Gao (赵高) ผู้เริ่มชีวิตราชการจากการเป็นชั้นที่และขึ้นสู่ตำแหน่ง Cheng Xiang 丞相 (อัครเสนาบดีหรือนายกรัฐมนตรี) ซึ่ง Zhao Gao มีอำนาจทางการเมืองเป็นอย่างมาก ถึงขั้นสามารถตั้งราชทายาทตามอำเภอใจของตน ข้อสังเกตต่อปัญหาชั้นขึ้นกุมอำนาจ หรือเข้ามามีบทบาททางการเมืองที่ปรากฏในประวัติศาสตร์จนถึงยุคราชวงศ์ฉินกล่าวได้ว่าปัญหานี้เป็นระดับปัจเจก แตกต่างกับราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ที่ปัญหานี้ได้กลายเป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง หยั่งรากลึก และส่งผลต่อสังคมเป็นวงกว้าง

ราชวงศ์ฮั่นตะวันออกมีการรวมศูนย์อำนาจการบริหารงานมาอยู่ที่ตัวจักรพรรดิ ไม่ให้ความสำคัญกับขุนนางภายนอก ดังปรากฏใน Houhan Shu 后汉书 • 宦者列传 (ประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นยุคหลัง บทชีวประวัติของชั้นที่) ที่บันทึกว่าพระเจ้าฮั่นอู่ตี้ 汉武帝 (นิยมจัดงานรื่นเริงที่วังหลัง มักออกจากวังหลวงไปท่องเที่ยวภายนอกบ่อยครั้ง ดังนั้นหนังสือที่กราบทูลมักมีชั้นที่เป็นผู้ดูแล⁷ การมีชั้นที่เป็นผู้บริหารงานของพระจักรพรรดิยังเห็นได้หลายครั้งจวบจนราชวงศ์ฮั่นตะวันตกล่มสลายในปี ค.ศ. 220 เช่น กรณีห้าพระยา⁸ กุมอำนาจในรัชการพระเจ้าฮั่นฮวนเต้ (汉桓帝)⁹ และเหตุการณ์ภัยจากตั๊กกู่ทั้งสองครั้งในช่วงพระเจ้าฮั่นฮวนเต้ และพระเจ้าเลนเต้ (汉灵帝)¹⁰ และเหตุการณ์ความไม่สงบของสิบชั้นที่¹¹ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ล้วนสะท้อน

⁷ ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ Houhan Shu 后汉书卷七十八•宦者列传第六十八 (ประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นยุคหลัง บทชีวประวัติของชั้นที่)

⁸ Hou, 侯 (พระยา) เป็นบรรดาศักดิ์ลำดับที่ 2 ในบรรดาศักดิ์จีนรองจากสมเด็จพระยาหรือกง (公) ดูอ้างอิง 8

⁹ ห้าพระยาคุมอำนาจ (五侯专权) เกิดขึ้นในช่วงพระเจ้าฮั่นฮวนเต้ ห้าพระยานำโดย Dan Chao (单超) มีบทบาทในการกำจัด Liang Ji (梁冀) ผู้เป็นศัตรูทางการเมืองของพระเจ้าฮั่นฮวนเต้ Dan Chao และพวกได้รับตำแหน่งพระยาและได้รับการแต่งตั้งเป็นแม่ทัพรถศึก (车骑将军) ในเวลาต่อมา ก่อนถูกปลดจากตำแหน่งทั้งหมดและเนรเทศในภายหลัง ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ Houhan shu 后汉书卷七十八•宦者列传 (ประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นยุคหลัง บทชีวประวัติของขุนนางชั้นที่)

¹⁰ ภัยจากตั๊กกู่ (党锢之祸) เป็นความขัดแย้งระหว่างขุนนางและพระญาติฝั่งพระมเหสี (外戚) กับชั้นที่ เหตุการณ์ภัยจากตั๊กกู่มีด้วยกันสองครั้ง โดยครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อปี Yan Xi 延熹 ที่ 9 (ค.ศ. 166) ชั้นที่ Zhao Jin 赵津 และทุจริตและกระทำความผิดกฎหมายโดยตั้งใจก่อเกิดการอภัยโทษ (赦免) ครั้งใหญ่ จึงถูกจับกุมโดยขุนนางที่นำโดย Li Ying 李膺 กลุ่มขุนนางนำโดย Li Ying จึงถูกใส่ความว่าซ่องสุม (党) พรรคพวกผู้มีการศึกษา และให้ร้ายราชสำนัก และถูกจำคุกในเวลาถัดมา คำว่าตั๊กกู่ (党锢) แปลว่าพรรคพวกที่ถูกกักขัง โดยคำว่าตั๊ก 党 หมายถึงพรรคพวกหรือกลุ่ม และกู่ 锢 หมายถึงถูกกักขัง ภัยจากตั๊กกู่ครั้งที่ 2 อยู่ในช่วงพระเจ้าเลนเต้ (ค.ศ. 168 - 189) แม่ทัพใหญ่ (大将军) Dou Wu (窦武) ถูกใส่ความและถูกจำคุกหลังจากถวายหนังสือแก่พระเจ้าเลนเต้ถึงเรื่องอาเพศสุริยุปราคาว่าเกิดจากการล่องอำนาจบริหารประเทศของชั้นที่ ปรัชการ Zhong Ping (中平) แรก (ค.ศ. 184) มีการอภัยโทษครั้งใหญ่ จึงปล่อยผู้มีความรู้ความสามารถบางส่วน ศึกษาเพิ่มเติมที่ ทวีป วรดิกล, ประวัติศาสตร์จีน (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ, 2542) หน้า 213

¹¹ เหตุการณ์ไม่สงบของชั้นที่สิบ (十常侍之乱) คณะชั้นที่สิบได้แก่ เตียวต่ง (赵忠) เตียวเหยียง (张让) ฮองสี (封谿) ต่วนกุย (段珪) เหวล่า (侯览) เกนหวน (蹇硕) เหง่หุย (夏恽) ก๊กเสง (郭胜) เจียงกง (程璜) และเทาจืด (曹节) ในปี Zhong Ping (中平) ที่ 6 (ค.ศ. 189) ชั้นที่สิบได้ก่อความวุ่นวายโดยใช้คำสั่งโฮของเฮาเรียกตัวสมุหนายกโฮจันเข้ามาสังหารที่พระที่นั่งฉางเล่อ (长乐殿) ศึกษาเพิ่มเติมที่บันทึกประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นยุคหลัง ชีวประวัติโฮจัน หรือที่ ทวีป วรดิกล, 2542, น. 218

ความขัดแย้งระหว่างชนที่กับขุนนางและพระญาติฝั่งพระมเหสี (外戚) ที่ล้วนต้องการมีบทบาทในภาคบริหารภาพตัวตนของชนที่ในประวัติศาสตร์นี้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างมายาคติให้กับชนที่ในตวับทสามก๊กซึ่งเป็นผู้น้อย คดโกง เห็นแต่ประโยชน์ของตนเองและเพื่อนพ้อง ขาดหลักคุณธรรมที่ผู้้นับถือลัทธิขงจื๊อพึงมี

ขุนนางชนที่กับมายาคติผู้ทำผิดกฎหมายและผู้ละเมิดขนบธรรมเนียม

หนึ่งในวาทกรรมที่เล่าขุนนางและขุนศึกอ้างใช้เป็นความชอบธรรมในการเข้ายึดอำนาจการปกครองในช่วงต้นของสามก๊กได้แก่การที่ชนที่เป็นผู้ละเมิดขนบประเพณี วางตัวเหนือกฎหมาย ก้าวล่วงอำนาจฝ่ายบริหาร ทุจริตคอร์รัปชันเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง ฯลฯ ข้ออ้างเหล่านี้อยู่บนฐานความคิดที่ว่าชนที่เป็นกลุ่มคนที่น้อยโดยธรรมชาติ มักจะยื่นมือเข้ามาข้องเกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจเสมอๆ ภาพลักษณ์นี้ถูกผลิตซ้ำโดยผู้ประพันธ์สามก๊กหลายครั้ง อาทิเช่นในสามก๊กตอนที่ 1 ได้เชื่อมโยงเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น “ลูกเห็บตก แผ่นดินไหวที่เมืองลั่วหยาง” หรือ “น้ำทะเลท่วมทัน ราษฎรที่อยู่ตามชายฝั่งถูกคลื่นพัดลงทะเลไป” และ “ภูเขารันซ้วพังทลายลงมา” และเหตุภัยพิบัติอื่นๆ ตามที่สามก๊กได้บรรยายไว้ว่า “หามี่ที่สิ้นสุดไม่” หากมองตามคุณลักษณะของการประพันธ์สามก๊กที่ใช้ “ประวัติศาสตร์เจ็ดส่วนเรื่องแต่งสามส่วน” (七分史实, 三分虚构) เหตุการณ์เหล่านี้มีเค้าโครงจากเหตุการณ์จริง เช่น ปัญหาอุทกภัยตามบริเวณตอนล่างของแม่น้ำหวงเหอ (黄河, แม่น้ำเหลือง) ในช่วงปี ค.ศ. 170¹² ปัญหาโรคระบาดในบริเวณพรมแดนมณฑลชานตงและมณฑลเหอหนาน (ทวีป วรดิลก, 2542, น.215) หรือภาวะอดอยากจากผลผลิตทางการเกษตรโดนทำลายโดยแมลงศัตรูพืชและภาวะแล้งน้ำตลอดช่วงปี ค.ศ. 172 – 185

ปัญหาเหล่านี้สะสมอย่างต่อเนื่องจนผลักดันให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ในยุคสามก๊ก โดยเฉพาะกบฏโจรโจกผ้าเหลืองที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อความมั่นคงของของรัฐบาลกลาง ต้องดำเนินการปราบปรามกบฏกว่า 4 ปี (ค.ศ. 184 – 188) และเมื่อเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐบาลอยู่ในสภาวะอ่อนแอจนความจูงก่อให้เกิดลัทธิขุนศึก (warlordism) เป็นเวลายาวนานกว่า 30 ปี และช่วงเวลาดังกล่าวก็เป็นหนึ่งในเนื้อหาสำคัญของนวนิยาย ระหว่างตอนที่ 3 - 73

เนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่เป็นวัตถุดิบในการเขียนสามก๊ก อาทิเช่น หนังสือ Houhanshu 后汉书 (หนังสือประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นยุคหลัง) หรือ Sanguo Zhi 三国志 พงศาวดารสามก๊ก (ได้บันทึกถึงการแก้ไขปัญหายุ่งยากของรัฐบาลในช่วงต้นของสามก๊กว่า รัฐบาลมีมาตรการต่างๆ เช่น การลดภาษีที่ดินลงร้อยละ 50 การเปิดยุ้งฉางรัฐบาล แจกจ่ายอาหารให้ประชาชน ปลดขุนนางที่มีส่วนรับผิดชอบ ฯลฯ ซึ่งในสามก๊กไม่ได้ยกถึง แต่ให้น้ำหนักกับการหาผู้กระทำผิด อันก่อให้เกิดภัยพิบัติเหล่านี้ และชี้เป้าหมายที่ขุนนางชนที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น เมื่อกล่าวถึงพระเจ้าฮวนเต้ (汉桓帝) ผู้เป็นพระชนกของพระเจ้าเลนเต้ ในตอนที่ 1 ว่ามิได้ทรงแสวงหาคนดีมีวิชาเข้ามาเป็นขุนนางปกครองบ้านเมืองแต่อย่างใด ก่นแต่เชื่อถือรักใคร่พวกชนที่ผู้ใหญ่ เมื่อผ่านรัชการมาเป็นยุคพระเจ้าเลนเต้และเกิดภัยพิบัติตามธรรมชาติขึ้นในประเทศ ซัวหยง (蔡阳) ขุนนางผู้ให้คำปรึกษาจึงได้ถวายฎีกาทูลพระเจ้าเลนเต้เกี่ยวกับเหตุการณ์อาเพศที่เกิดขึ้นในช่วงดังกล่าวว่า

¹² ศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ Houhanshu Xiaolingdiji 后汉书卷八 孝灵帝纪 (หนังสือประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นยุคหลัง บันทึกพระเจ้าเลนเต้)

“ซึ่งรุ่งปรากฏ และ (ไ่) กลับเพศ (จากเพศเมียเป็นเพศผู้-ผู้เขียน) นั้น เหตุเนื่องด้วยขันทีมิได้ตั้งอยู่ใน
ทำนองคลองธรรมของแผ่นดิน”

คำพิพากษาของข้าพหยังตรงไปตรงมา พระเจ้าเลนเต้ทรงสดับฟังแล้ว ได้แต่ถอนพระทัยใหญ่ แล้วเสด็จ
ขึ้นทรงเปลี่ยนฉลองพระองค์ใหม่ [สามก๊กฉบับแปลใหม่ หน้า 5]

หรือในตอนที 3 เมื่อตั้งโต๊ะ (董卓) ผู้ว่าราชการแคว้นซีเหลียง (西凉) ได้รับเชิญจากโฮจิ้นเพื่อเข้ามา
ปราบปรามขันทีที่เมืองลั่วหยางก็ได้เขียนจดหมายกราบบังคมทูลที่มีเนื้อหาตำหนิขันทีเดียวเหยียง (张让) ว่า
“ความจลาจลวุ่นวายไม่เป็นปกติทั้งนี้ เนื่องด้วยเดียวเหยียง ขันทีชาววังกับพวกกระทำการละเมิด
กฎหมายชนบประเพณีเป็นเหตุ ข้าพเจ้าเห็นว่าหากจะโสมน้ำแกงในหม้อมิให้เดือดพล่านนั้น พึงต้องเอาฟืนออก
เสีย อันว่าฝืนักบัวแตกมันจะเจ็บลักเท่าไร แต่ก็สามารถเอาชนะพิษไข้ได้ ข้าพเจ้าจะตีม้าล่อยาตราทัพเข้าสู่
พระนคร และจะขอล้างเดียวเหยียงกับพวกให้สิ้น เพื่อให้ราชอาณาจักรและได้ฟ้ามีความร่มเย็นเป็นสุขสืบไป”
[หน้า 38]

จากคำกล่าวได้ว่าข้าพหยังมองคลองธรรมของแผ่นดินยึดโยงกับความประพฤติของขันทีเป็นหลัก
ซึ่งพระเจ้าเลนเต้ก็ไม่ได้ปฏิเสธเนื้อหาดังกล่าว เพียงแต่ถอนพระทัย คำตอบของพระเจ้าเลนเต้สามารถมองได้
ว่าข้อเรียกร้องในฎีกานี้ไม่สามารถกระทำได้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอำนาจของขันทีในวังหลวงมีมาก หรือสามารถ
มองได้ว่าสิ่งที่ข้าพหยังเรียกร้องไม่ได้เกี่ยวข้องกับแก้ไขปัญหายั่งยืนแต่อย่างใด เป็นเพียงการลดแรงกดดันโดย
กำจัด “แพะ” ที่เป็นขันทีใกล้ตัวพระเจ้าเลนเต้ เป็นกุศโลบายที่ข้าพหยังใช้การแก้ไขปัญหายั่งยืนเป็น
เครื่องมือทางการเมือง ซึ่งไม่ว่าพระเจ้าเลนเต้มองทะลุถึงความตั้งใจของข้าพหยังหรือไม่ก็ไม่ได้เปลี่ยนผลลัพธ์
ที่ว่าปัญหานี้แก้ไขไม่ได้ จึงตอบฎีกานี้ด้วยการถอนพระทัย และเปลี่ยนฉลองพระองค์ อันเป็นการสิ้นสุดการว่า
ราชการนั่นเอง

หลังจากฎีกานี้ตัวบทได้ตอกย้ำความเหนียวแน่นระหว่างพระเจ้าเลนเต้กับขันทีว่า “พระเจ้าเลนเต้
มีความเคารพเชื่อฟังเดียวเหยียงขันทีผู้ใหญ่มาก ถึงกับเรียกเป็นพระบิดา การปกครองแผ่นดินมิชอบ
ด้วยทำนองคลองธรรมยิ่งมากขึ้นทุกวัน ทำให้ราษฎรเดือดร้อน และโจรผู้ร้ายชุกชุม” และในตอนเดียวกันได้
บรรยายว่าหนึ่งในขันทีฮองสี (封谿) เป็นไส้ศึกให้กับโจรโฝกผ้าเหลือง คอยรายงานการปฏิบัติงานของรัฐบาล
และประสานงานกับกลุ่มกบฏ เมื่อเรื่องถูกเปิดเผยพระเจ้าเลนเต้เพียงจงจำฮองสีไว้ สะท้อนให้เห็นถึงความ
ทรงอิทธิพลต่อพระเจ้าเลนเต้ของขันที โดยอาศัยสายสัมพันธ์กับพระจักรพรรดิขันทีที่สามารถอยู่เหนือกฎหมาย
แม้เกี่ยวข้องกับกบฏอย่างเปิดเผย สิ่งเหล่านี้ส่งผลใหญ่หลวงต่อการบริหารงานรัฐบาล กระตุ้นความขัดแย้ง
ระหว่างขุนนางและขันทีจนเกิดการจลาจลขึ้นในเมืองลั่วหยาง จนเป็นช่องว่างให้ตั้งโต๊ะอ้างความชอบธรรมใน
การเข้าควบคุมและปราบปรามในสามก๊กตอนที่ 2

เบื้องหลังการใช้วาทกรรมที่โยนความล้มเหลวของการบริหารงานส่วนกลางว่ามาจากขันทีประพฤติ

มิชอบนี้สามารถพิจารณาถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่เป็นต้นเหตุ กล่าวคือเป็นความขัดแย้งระหว่างขุนนางฝ่ายบริหารซึ่งมีโฮจิ้น (何进) ผู้ดำรงตำแหน่งแม่ทัพใหญ่ (大将军) และขุนนางในราชสำนักเป็นฝ่ายหนึ่ง และมีเหล่าขันทีถืออำนาจในวัง มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการบริหารราชการมาอย่างต่อเนื่องเป็นอีกขั้วอำนาจหนึ่ง

ฝ่ายโฮจิ้นแม่ทัพใหญ่มีความเกี่ยวข้องเป็นพระญาติกับพระเจ้าเลนเต้โดยตรง กล่าวคือน้องสาวของโฮจิ้นเป็นสนมในพระเจ้าเลนเต้ เมื่อมีบุตรชายชื่อว่าหองจูเปียน (皇子辩) จึงได้แต่งตั้งเป็นฮองเฮา (皇后) ซึ่งหมายถึงราชินีหรือมเหสี จึงได้นำมาเรียกว่าพระนางโฮเฮา พระเจ้าเลนเต้หลังจากแต่งตั้งพระนางโฮเฮาเป็นราชินีแล้วได้โปรดสนมองปีหยิน¹³ (王贵人) จนมีบุตรชายอีกหนึ่งคนชื่อว่าหองจูเหียบ (皇子协) พระนางโฮเฮาเกิดริษยาและวางยาสังหารสนมองปีหยิน หองจูเหียบจึงเติบโตผ่านการเลี้ยงดูของพระนางตั้งไทฮอ (董太后) ผู้เป็นพระอัยยิกา

ซึ่งการขึ้นสู่ตำแหน่งจักรพรรดิต่อจากพระเจ้าเลนเต้ที่ประจวบนักในสามก๊กตอนที่ 2 ระหว่างหองจูเปียนเจ้าชายพระองค์โตและหองจูเหียบเจ้าชายพระองค์เล็กนี้เองที่เป็นชนวนความขัดแย้งระหว่างฝ่ายโฮจิ้นพระนางโฮเฮา และขุนนางในราชสำนักสนับสนุนหองจูเปียน ส่วนพระนางตั้งไทฮอและขันทีบางส่วนสนับสนุนหองจูเหียบ ตำแหน่งรัชทายาทนี้ที่ผลักดันให้สองฝ่ายสร้างวาทกรรมเพื่อลดคุณค่าของฝ่ายตรงข้ามมาคาดคิดขันทีผู้ละเมิดขนบธรรมเนียมจึงได้ถูกผลิตซ้ำเพื่อเป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อกีดกันกลุ่มขันทีให้ออกจากการแก่งแย่งอำนาจนั่นเอง

นอกจากปัญหาข้างต้นที่มีเหตุหรือเกี่ยวข้องกับเหล่าขันทีตลอดเรื่องสามก๊กยังได้ยกพฤติกรรมที่ถูกมองว่าเป็นความไม่ซื่อสัตย์ของขันทีไว้อีกหลายครั้ง ในหลายตอน ดังที่ปรากฏต่อไปนี้

ตอนที่ 1 หลังจากชวหยงถวายฎีกาแก่พระเจ้าเลนเต้ ขันทีเทาจี้ด (曹节) กับพรรคพวกได้ให้ความใส่ร้ายชวหยงจนถูกให้ออกจากตำแหน่งขุนนางและถูกเนรเทศไปนอกเมืองลั่วหยาง

ตอนที่ 1 ฮองสีหนึ่งในขันทีที่ทั้งสิบรับสินบนผ้าแพรจากกบฏโจรโฝกฝ้าเหลื่องหวังให้ฮองสีช่วยทำการเป็นไส้ศึกอยู่ในวัง ต่อมาความรู้ถึงพระเจ้าเลนเต้ฮองสีจึงถูกจำคุก

ตอนที่ 3 ช่วงปลายของสงครามปราบปรามโจรโฝกฝ้าเหลื่อง เมื่อตอนที่ขันทีกุมอำนาจได้ทั้งหมดได้ปรึกษาร่วมกันว่าถ้าผู้ใดไม่ยอมสวามิภักดิ์ด้วยพวกขันทีที่ต้องกำจัด และสองขันทีเตียวต่ง (赵忠) กับเตียวเหียง ยังส่งคนออกไปเรียกเอาผ้าแพรจากนายทหารที่ได้ปูนบำเหน็จความชอบในการปราบโจรโฝกฝ้าเหลื่องมาบรรณาการแก่ขันทีทั้งสิบ ซึ่งสองแม่ทัพรถศึก¹⁴ ฮองฮูสง (皇甫嵩) กับจูฮี้ (朱俊) ไม่ยอมจึงถูกให้ออกจากราชการในเวลาต่อมา

ตอนที่ 2 - 3 หลังการปราบปรามกบฏโจรโฝกฝ้าเหลื่อง ขันทีได้แทรกแซงการตัดสินพระทัยของพระเจ้าเลนเต้ในการเลือกตำแหน่ง Taizi 太子 (รัชทายาท) เมื่อพระเจ้าเลนเต้ทรงประจวบนักหนึ่งในขันที

¹³ Guiren 贵人 (สนมเอก) ตำแหน่งสนมในราชวงศ์ฮั่นตะวันออก เป็นรองเพียงราชินี ศึกษารายละเอียดได้ที่ Houhanshu Huanghouji 后汉书·皇后纪 (ประวัติศาสตร์ราชวงศ์ฮั่นยุคหลัง บทชีวประวัติราชินี)

¹⁴ Cheji Jiangjun 车骑将军 (แม่ทัพรถศึก) หนึ่งในตำแหน่งสูงทางการทหาร เป็นรองเพียงแม่ทัพใหญ่ (大将军) และแม่ทัพม้ากล้า (骠骑将军) มีหน้าที่ดูแลกองครึกษในพระราชวัง ข้อมูลจาก 孙永都, 2006, p. 67

ทั้งสิบเกนหวน (塞硕) ก็ได้กราบทูลว่าหากมีพระราชประสงค์ให้ห้องจูเหียบขึ้นเป็นรัชทายาทแล้ว จำเป็นต้องกำจัดแม่ทัพใหญ่โฮจิ้น ไม่ให้เป็นเสี้ยนหนามในการขัดขวางพระราชดำริ เมื่อโฮจิ้นทราบเรื่องนี้เกนหวนก็ถูกสังหารดังที่ได้กล่าวในส่วนของห้องจูเปียนและห้องจูเหียบ เหล่าขันทีและยังประสบความสำเร็จในการใช้พระนางโฮ-เฮาเป็นเครื่องมือ ลวงโฮจิ้นมาเข้าเฝ้าและสังหารที่พระที่นั่งฉางเล่อในเวลาต่อมาอีกด้วย

ตอนที่ 100 - 101 ในยุคสามก๊ก ระหว่างการรบจ๊กก๊กและวุยก๊ก ในสงครามพิพิตภาคเหนือครั้งที่ 3 ของมหาเสนาบดีจูกัดเหลียง (诸葛亮) ณ สมรภูมิมิริมที่ริมฝั่งแม่น้ำอูย (渭水) ระหว่างการศึกก๊ออัน (苟安) ของจ๊กก๊กส่งเสบียงกองทัพล่าช้ากว่ากำหนดจึงถูกขงเบ้งลงโทษโบยกว่า 80 ครั้ง ภายหลังก๊ออันได้ สวามิภักดิ์ต่อวุยก๊ก และเป็นเครื่องมือของสุมาอี้ (司马懿) ในการกลับไปกระจายข่าวลือในเมืองหลวงเซี่ยงโต๋ (成都) ว่าขงเบ้งมีชัยในการศึกหลายครั้ง กำลังทะนงตนจะล้มราชบัลลังก์ เหล่าขันทีข้างตัวพระเจ้าเล่าเสี้ยน (刘禅) จักรพรรดิแห่งแคว้นจ๊กก๊กก็ทูลพระเจ้าเล่าเสี้ยนว่าขอให้มีราชโองการเรียกตัวขงเบ้งกลับ และปลดจากตำแหน่ง ภายหลังเมื่อขงเบ้งกลับเมืองหลวงจึงได้สั่งประหารและเนรเทศขันทีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว

ตอน 115 ได้กล่าวถึงความขัดแย้งภายในแคว้นจ๊กก๊ก อันมีขึ้นที่เป็นหนึ่งในสาเหตุหลัก ระหว่างการรบของแม่ทัพใหญ่จ๊กก๊กเกียงอูย (姜维) กับแม่ทัพวุยก๊กเตงงาย (邓艾) ที่เซากิซาน ระหว่างการรบขันทีผู้ใหญ่อูยโฮ (黄皓) ผู้ทรงอิทธิพลต่อการบริหารงานของพระเจ้าเล่าเสี้ยนเป็นอย่างมาก ได้อาศัยความใกล้ชิดเป็นส่วนตัวกับแม่ทัพเจียมอู (阎宇) และได้ทูลพระเจ้าเล่าเสี้ยนให้แทนเกียงอูยผู้ซึ่งออกศึกหลายครั้งแล้วยังไม่เจอสัยชนะด้วยเจียมอูแทน พระเจ้าเล่าเสี้ยนจึงได้เรียกเกียงอูยเลิกทัพกลับเมืองฮั่นตง (汉中) เมื่อเกียงอูยทราบเบื้องหลังว่าอูยโฮหวังจะช่วยให้เจียมอูมีความชอบจึงได้นำทหารเข้าไปในพระราชอุทยานขณะพระเจ้าเล่าเสี้ยนเสพสุรา แล้วกล่าวโทษอูยโฮเหมือนขันทีทั้งสิบและเจ้าเกา และเรียกร้องโทษประหารต่อเหล่าขันทีที่เกี่ยวข้องเช่นกัน แต่ขันทีอูยโฮได้อาศัยพระเจ้าเล่าเสี้ยนขอชีวิตไว้ภายหลังเกียงอูยกลัวความผิดจึงรับคำแนะนำขับเจ้งไปอยู่ที่เมืองถ่าจง (沓中)

จากตัวบทสามารถจำแนกพฤติกรรมของขันทีได้ว่าส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อจักรพรรดิ ในทางตรงขันทีได้กำลัวงกิจการของฝ่ายบริหาร เช่นการเรียกเก็บสินบนจากขุนนางเป็น การมีส่วนร่วมการเลือกตำแหน่งรัชทายาท เป็นต้น ส่วนทางอ้อมมีส่วนทำให้จักรพรรดิไม่สามารถตั้งพระทัยในการบริหารประเทศ ลุ่มหลงกับการแสวงหาความสุขส่วนพระองค์ เป็นต้น

จากที่ได้กล่าวเบื้องต้นเกี่ยวกับหน้าที่ของขันที ซึ่งเมื่อการใช้ชีวิตรอบด้านของจักรพรรดิล้วนต้องพึ่งพาขันที ความสนิทชิดเชื้อจึงเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะจักรพรรดิที่เมื่อต้องห่างจากมารดาแต่เล็ก ล้วนต้องพึ่งพาขันทีในการจัดการธุระส่วนตัว แม้แต่สอนเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ และบันทึกเรื่องส่วนพระองค์เกี่ยวกับเรื่องในราชสำนัก และล่องไปยังกิจการบ้านเมืองที่เกี่ยวข้องกับขุนนางและหน่วยงานภายนอกเป็นจำนวนมาก

Charles Patrick Fitzgerald ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์นี้ว่าเป็นความสัมพันธ์ที่มีช่องว่างให้เกิดการแทรกแซงการบริหาร หรือมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของจักรพรรดิ เนื่องจากขันทีเป็นผู้ชายกลุ่มเดียวที่ผูกขาดความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับองค์จักรพรรดิ ดังนั้นจึงรู้จักกันต่าง ๆ ในนิยายคือเป็นอย่างดี และฉกฉวยประโยชน์จากอคติความชอบของพระองค์ สนองตอบความอำเภอใจของจักรพรรดิได้ไม่ว่าความต้องการจะพลิกผันเพียงไรก็ตาม ขันทียังเป็นช่องว่างให้จักรพรรดิทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ห่างไกลออกไปจากพระราชวัง นอกเสียจากเรื่องที่เป็นกิจการบ้านเมืองที่ขุนนางเสนบดีทั้งหลายได้ทูลถวายรายงาน หรือทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา เช่นเรื่องสุขดิบนิทาจากโลกภายนอก และแน่นอนการผูกขาดช่องทางการสื่อสาร หมายถึงการที่จักรพรรดิจะทรงได้ยินแต่เฉพาะเรื่องราวที่พวกขันทีได้เลือกแล้วว่าที่จะทูลให้ทรงทราบ (Charles Patrick Fitzgerald, 1950, p.523)

พระเจ้าเล่าเสี้ยนแห่งจ๊กก๊กได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในผู้นำที่ทรงไม่พระปรีชาสามารถในการบริหารกิจการของประเทศ และขันทีฮุยโฮก็เป็นผู้ยุยงพระเจ้าเล่าเสี้ยนได้ตามอำเภอใจ ขันทีฮุยเองถูกประหารโดยสุมาเจียว (司马昭) จากข้อหาในสามก๊กตอนที่ 119 สองม่ายาคติที่แฝงอยู่ในตัวบทสามก๊ก ส่งทอดสู่ผู้ผ่านรุ่นสู่รุ่น และส่งผลต่อทัศนคติของชาวจีนต่อพระเจ้าเล่าเสี้ยนอย่างใหญ่หลวง ดังที่ปรากฏสุภาษิต “สุขสบายจนไม่ได้คิดถึงจ๊กก๊กอีก” (乐不思蜀) อันหมายถึงความลุ่มหลงและเพลิดเพลินในความสุขจนลืมบ้านและภาระหน้าที่ของตนเองเป็นมรดกที่ตกทอดมายังภาษาจีนในยุคปัจจุบัน

พระเจ้าเล่าเสี้ยนได้เสด็จดำรงตำแหน่งจักรพรรดิของจ๊กก๊กต่อจากพระเจ้าเล่าปี่ในปรีชาการเจี้ยนชิ่ง (建兴) ที่ 1 (ค.ศ. 223) และบริหารประเทศด้วยความสงบสุขเป็นเวลา 12 ปีก่อนที่ขงเบ้ง (孔明) ตายลงไปในปีเจี้ยนชิ่งที่ 12 (ค.ศ. 234) ในช่วงเวลาหลังจากปีเจี้ยนชิ่งที่ 12 จวบจนจ๊กก๊กสิ้นชาติในปรีชาการจิ่งเย่า (景耀) ที่ 6 (ค.ศ. 263) เป็นเวลากว่า 29 ปีที่พระเจ้าเล่าเสี้ยนได้บริหารบ้านเมืองด้วยตัวพระองค์เอง โดยมีผลงานที่โดดเด่นอาทิเช่นการยกเลิกตำแหน่งอัศวินหาเสนาบดีหรือตำแหน่งนายกรัฐมนตรียองขงเบ้ง และตั้งขุนนางตำแหน่ง Shangshuling 尚书令 (ราชเลขาธิการ) ตำแหน่งแม่ทัพใหญ่ และ Dasima 大司马 (ผู้ทำหน้าที่กุมอำนาจทางทหารสูงสุดในส่วนกลาง) ขึ้นคานอำนาจกันเอง แยกอำนาจของฝ่ายทหารกับฝ่ายปกครองออกจากกัน หลังจากที่เคยมารวมศูนย์ไปที่ตัวขงเบ้งแต่เพียงผู้เดียว โดยแต่งตั้ง เจียวอ้วน (蒋琬) และบิฮุย (费祎) เป็นผู้รับผิดชอบตามลำดับ แต่ทั้งสามคนล้วนไม่ได้มีอำนาจเหมือนขงเบ้งเคยมี

นอกจากนี้เล่าเสี้ยนยังได้ปรับนโยบายการต่างประเทศ เน้นการตั้งรับในรบกับวุยก๊ก กำกับเกียจอุยหายาของขงเบ้งไม่ให้ทำการรบตามอำเภอใจ และสืบทอดความสัมพันธ์อันดีทางการทูตต่อ ง่อก๊ก ซึ่งส่งผลให้ประเทศมีเสถียรภาพมากกว่า 3 ทศวรรษ

จึงกล่าวได้ว่าความพระภรรณเบาของพระเจ้าเล่าเสี้ยนต่อขันทีฮุยโฮ เป็นเพียงหนึ่งในมายาคติที่ปรากฏในปัจจัยหลายข้อซึ่งเป็นเหตุนำจ๊กก๊กถึงจุดจบเท่านั้น ด้วยความซับซ้อนของสถานการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าว การถึงจุดจบของจ๊กก๊กไม่สามารถโทษความผิดที่เล่าเสี้ยนหรือขันทีฮุยโฮได้ทั้งหมด สิ่งที่ยุยโฮกระทำล้วนอยู่ในกรอบที่เล่าเสี้ยนอนุญาตให้ทำได้ ในกรณีของขันทีฮุยโฮ สามก๊กระหว่างตอนที่ 112 – 118 ได้ผลิตซ้ำวาทกรรมเหล่านี้ต่อขันทีฮุยโฮว่าเป็นต้นตอของการสิ้นชาติเป็นจำนวนมากกว่า 10 ครั้งด้วยกัน ได้แก่

1) ตอนที่ 112 ขุนนางผู้ใหญ่ต้าจิว (譙周) กล่าวเป็นครั้งแรกว่า ช่วงเวลาดังกล่าวพระเจ้าเล่าเสี้ยนเชื้อคำสอพลอของซันที่ฮุยโฮมาก [หน้า 1649]

2) ตอนที่ 113 สุมาปอง (司马望) และเตงงายของวุยก๊กปรึกษากลวิธีเอาชนะการรบกับจ๊กก๊กที่เขากิซาน (祁山) สุมาปองได้กล่าวว่าเนื่องจากพระเจ้าเล่าเสี้ยนเชื่อแต่คำซันที่ฮุยโฮ ควรจะใช้ฮุยโฮให้เป็นประโยชน์ในการตั้งเกียกองกลับเมืองเซ่งโต [หน้า 1667]

3) ตอนที่ 114 เกียกองกลับนครเซ่งโตทูลต่อพระเจ้าเล่าเสี้ยนว่าอย่าทรงเชื่อฟังคำคนต่ำช้าสื่อถึงซันที่ฮุยโฮ [หน้า 1670]

4) ตอนที่ 115 ตัวบทกล่าวถึงพระเจ้าเล่าเสี้ยนว่าไม่เคยว่างจากการดื่มสุรา และฟังแต่คำทูลของซันที่ฮุยโฮ [หน้า 1689]

5) ตอนที่ 115 ซันที่ฮุยโฮต้องการให้แม่ทัพเจียมอุไปรบป้องกันจ๊กก๊กแทนเกียกองดังที่ได้กล่าวถึงเบื้องต้น [หน้า 1686]

6) ตอนที่ 115 เกียกองเปรียบซันที่ฮุยโฮเป็นเจ้าเงาะ [หน้า 1688]

7) ตอนที่ 117 กล่าวถึงพระเจ้าเล่าเสี้ยนว่าอยู่แต่กับการสรรหาความสนุกสนาน เมื่อได้ยินกองทัพอของจงโฮย (钟会) ของวุยก๊กที่เดินทางเข้าในเขตแดนจ๊กก๊กก็เชื่อคำซันที่ฮุยโฮในการหาหมอดูมาทำนายเหตุการณ์บ้านเมืองแทนการสั่งการอื่น ๆ [หน้า 1696]

8) ตอนที่ 117 ม้าเซียว (马谡) เจ้าเมืองอิวกัง (江油) ของจ๊กก๊ก ม้าเซียวปรับทุกข์กับภรรยาว่าบ้านเมืองเป็นทุกข์เพราะพระเจ้าเล่าเสี้ยนเชื่อแต่คำซันที่ฮุยโฮ และม้าเซียวสวามีภักดีต่อเตงงายที่รักมาถึงเมืองอิวกังต่อในเวลาต่อมา [หน้า 1710]

9) ตอนที่ 118 หลังจากพระเจ้าเล่าเสี้ยนเปิดประตูนครเซ่งโตยอมแพ้ต่อเตงงาย มีกลอนบทหนึ่งบรรยายว่า “ทัพเมื่องวุยยาตราเข้าเมืองจ๊ก เล่าเสี้ยนยกเมืองให้ไม่คิดสู้ เหตุฮุยโฮโหดเหี้ยมเปิดประตูเกียกองก็เหลือล้นไม่พ้นภัยฯ”

10) ตอนที่ 118 กล่าวว่าภายหลังเข้าเมืองเซ่งโต เตงงายรู้ว่าฮุยโฮเป็นคนสอพลอจนถึงกับเสียชาติจึงคิดจะสังหารเสีย แต่ฮุยโฮได้เอาทองและไข่มุกไปติดสินบนคนสนิทของเตงงาย จึงรอดตายมาได้

กรณีซันที่ฮุยโฮที่ปรากฏในตัวบทล้วนเป็นการตอกย้ำภาพมายาคติของซันที่ว่าเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในขนบประเพณีจารีต (礼) ไม่ซื่อสัตย์ต่อภาระหน้าที่ (忠) ขาดการยับยั้งชั่งใจ (欲) ไม่มีคุณธรรม ไร้การแยกแยะผิดชอบชั่วดี (道) ซึ่งการไร้คุณสมบัติเหล่านี้ย่อมถูกประณามจากชาวจีนผู้สืบทอดแนวคิดขงจื๊อมาปรับใช้ในวิถีชีวิตในแทบทุกยุคทุกสมัย เป็นมายาคติที่ตกทอดอยู่ในวัฒนธรรมจีนและยอมรับโดยนักวิชาการจีนโดยกว้างขวาง อาทิเช่น อี้จิงเทียนกล่าวถึงโจโฉอีกหนึ่งตัวละครที่มีเป็นบิดาเป็นบุตรเลี้ยงของซันที่ อันส่งผลโดยตรงต่อภูมิหลังที่มักโดนกล่าวถึงในทางลบ และกระทบต่อหน้าที่การงาน เป็นภาพของซันที่ในช่วงปลายราชวงศ์ฮั่นตะวันตกไว้ว่าเป็นผู้ก่อความวุ่นวายให้ประเทศ (易中天, 2007, p. 591) ซึ่งภาพความวุ่นวายหลายครั้งในตัวบทสามก๊กก็ถูกสร้างขึ้นจากมายาคตินี้ โดยมีขุนนาง ขุนศึก ตลอดจนผู้มีอำนาจล้วนเข้ามาถกฉวยโอกาสในการชูสิทธิอันชอบธรรมของตนเองในปราบปราม รวมไปถึงการได้มาซึ่ง อำนาจในการบริหารงาน และหาประโยชน์ให้ตนเอง

สรุป

สามก๊กเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ เล่าเรื่องประเทศจีนปลายยุคราชวงศ์ฮั่นตะวันออกซึ่งสภาพการเมืองผลักให้ประเทศแบ่งออกเป็นสามก๊ก ได้แก่ วุยก๊ก ง่อก๊ก และจ๊กก๊ก เรื่องราวของสามก๊กถูกเล่าขานเป็นนิทานพื้นบ้านมาในหลายยุคหลายสมัย แฝงคติชน คุณธรรมตามลัทธิขงจื๊อตามที่ถูกประพันธ์ได้เพิ่มเติมมาในแต่ละช่วงเวลา Sanguozhi Yanyi ของ Luo Guanzhong เป็นสามก๊กฉบับพิมพ์ที่เก่าแก่ที่สุดและเป็นหนึ่งในเอกสารหลักที่ Mao Lun และ Mao Zonggang นักวรรณคดีในราชวงศ์ชิงใช้ในการเรียบเรียง Sanguo Yanyi ที่เป็นที่ยอมรับโดยนักอ่านทั่วไปอยู่ในยุคปัจจุบัน ในประเทศไทยสามก๊กถูกแปลขึ้นในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ราวปี ค.ศ.1802 โดยมีเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เป็นผู้อำนวยการแปล

สามก๊กแฝงไปด้วยสัญลักษณ์ แนวคิด วาทกรรม มายาคติ ฯลฯ ซึ่งสามารถนำแนวคิดเรื่องมายาคติ ของ Roland Barthes มาวิเคราะห์หนึ่งในตัวละครหลักที่ถูกมองเป็นด้านลบ ได้แก่ ชวนที่ ช่วงต้นของสามก๊กซึ่งถูกเรียกว่าเป็นสาเหตุของความไม่สงบทั้งหลายที่เกิดขึ้นในช่วงปลายรัชการของพระเจ้าเลนเต้ ได้แก่ภัยธรรมชาติ และกบฏโจรโผล่ผ้าเหลือง มายาคตินี้ถูกสร้างขึ้นจากภาพลักษณ์ของชนที่มีชื่อเสียงในการแทรกแซงอำนาจบริหารและทุจริตวางตัวเหนือกฎหมายในอดีตในอดีต ตัวบทสามก๊กเชื่อมโยงความประหลาดมิชอบของชนที่เข้ากับการปัญหาหลักในการบริหารจากส่วนกลาง ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ว่าตัวบทได้ใช้มายาคติดังกล่าวเป็นดังวาทกรรมที่ลดทอนคุณค่าให้กับซำที่ และกำจัดชนที่ออกจากกลุ่มคนที่เข้ามาแย่งชิงอำนาจการบริหารในช่วงเปลี่ยนผ่านราชการ ผู้ใช้มายาคตินี้เป็นวาทกรรมได้แก่ ชวนหยง ตังโต๊ะ เป็นต้น

ด้วยหน้าที่การทำงานของชนที่ที่ต้องใกล้ชิดจักรพรรดิ อาทิเช่น การตามเสด็จ จัดการเรื่องส่วนพระองค์ รักษาความสะอาด ดูแลทรัพย์สิน อารักขาความปลอดภัย จัดการเรื่องพิธีกรรมภายในวัง ฯลฯ ทำให้เกิดความสนิทสนมกับบุคคลที่อาศัยอยู่ในวังหลัง อาทิเช่น สนม ราชนี ไทเฮา หรือแม้แต่จักรพรรดิอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงถูกมองจากขุนนางจากราชสำนักว่าเป็นต้นเหตุให้การบริหารราชการของพระจักรพรรดิไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งตัวบทสามก๊กผลิตมายาคตินี้ซ้ำในตอนที่ 101 ที่ขงเบ้งถูกเรียกให้กลับจากแนวหน้าในการรบกับวุยก๊กเพราะชนที่ข้างตัวพระเจ้าเล่าเสี้ยนยุ่งเหยิง หรือกรณีชนที่สุยโฮแห่งจ๊กก๊กที่รับสินบนและยุยงพระเจ้าเล่าเสี้ยนให้ปลดเกียงจยจากตำแหน่งแม่ทัพ ในตอนที่ 115 เป็นต้น พฤติกรรมของชนที่สุยโฮนี้ถูกประณามจากตัวบทเป็นจำนวน 10 ครั้งด้วยกัน ผ่านตัวละครจากหลากหลายฝ่าย สร้างความคิดเห็นต่อสุยโฮที่เป็นสากลว่าเป็นต้นเหตุของการสิ้นชาติของจ๊กก๊ก

จากภาพรวมสามารถมองได้ว่าตัวบทสามก๊กสร้างมายาคติให้ชนที่เป็นผู้ขาดคุณธรรมที่สำคัญของลัทธิขงจื๊อ อาทิเช่น เป็นผู้ไม่อยู่ในขอบประเพณีจารีต ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อภาระหน้าที่ ขาดการยับยั้งชั่งใจ ไร้การแยกแยะผิดชอบชั่วดี เป็นต้น ซึ่งล้วนทรงอิทธิพลต่อความคิดชาวจีน การขาดคุณธรรมเหล่านี้สร้างมายาคติที่เป็นลบต่อชนที่จวบจนปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ผลของการศึกษามายาคติเกี่ยวกับชั้นที่ในสามก๊กชี้ให้เห็นว่านวนิยายจีนแฝงทรศนะของชาวจีนต่อสิ่งต่างๆ อย่างซับซ้อน สะท้อนการให้คุณค่าหรือลดทอนคุณค่าแนวคิดต่างๆ แตกต่างกัน การศึกษาแนวคิดอื่นๆ ที่แฝงอยู่ในตัวบท อาทิเช่น ศาสนา คติชน แนวคิดทางการเมือง ฯลฯ ประเด็นเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในสังคมและวัฒนธรรมจีนมาเป็นเวลานาน ส่งผลต่อโลกทัศน์ของชาวจีนอย่างมาก การใช้ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ที่สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษาจะสร้างมุมมองที่แปลกใหม่ให้กับผู้อ่าน เพิ่มความหลากหลายให้กับการศึกษาวรรณคดีจีนในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- ถาวร ลิกขโกศล. (2558). *ชี้อ แซ่ และระบบตระกูลแซ่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ประพิน มโนมัยวิบูลย์. (2509). *สามก๊ก: การศึกษาเปรียบเทียบ วิทยานิพนธ์ (อ.ม.)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณไว พัทโนทัย. (2554). *สามก๊กฉบับแปลใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ
- วรรณพิมล อังคศิริสรพ. (2558). *มายาคติ สรรนิพนธ์ Mythologies ของ Roland Barthes*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิศึกษาเพื่อประชาธิปไตยและการพัฒนา โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
- สังข์ พัทโนทัย. (2553). *พิชัยสงครามสามก๊ก ฉบับบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- สุรเดช โชติอุดมพันธ์. (2560). *ทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ตะวันตกในคริสต์ศตวรรษที่ 20*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสือจุฬาฯ 2560
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. (2471). *ตำนานหนังสือสามก๊ก ประกอบกับหนังสือฉบับงานพระเมรุสมเด็จพระปิตุจฉาเจ้าฯ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.
- 蔡景仙. (2013). 《中国古代宦官传》. 湖南: 青苹果数据中心
- 范华编撰、李贤. (1965). 《后汉书》. 北京: 中华书局
- 罗贯中编撰、刘世德点校. (2011). 《三国演义》北京: 中华书局.
- 孙永都. (2006). 中国历代职官知识手册. 天津: 百花文艺出版社.
- 袁行霈. (2014). 《中国文学史》. 北京: 高等教育出版社.
- 易中天. (2007) 《百家讲坛》. 北京: 中华书局.

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงาน
วิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

THE CORRELATION BETWEEN THE SCHOOL ADMINISTRATOR'S SKILLS IN 21st
CENTURY AND ACADEMIC ADMINISTRATION UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

สมประสงค์ กลิ่นเจ็ก

Somprasong Klinjek

คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Faculty of Education, Panyapiwat Institute of Management

Corresponding author, E-mail: mtiwat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านทักษะการสร้างทีมงาน และต่ำที่สุดคือ ด้านทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และต่ำที่สุดคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก ($r_{xy}=0.760$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การบริหารงานวิชาการ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) the level of school administrator's skills in 21st century 2) the level of academic administration of school and 3) the correlation between the school administrator's skills in 21st century and academic administration of school under the secondary educational service area office 4. the samples consisted of directors, deputy directors, academic supervisors, and group leaders under the secondary educational service area office 4, amount 240 people. the tools used for collecting data were questionnaires. the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and pearson product moment correlation coefficient.

The findings include: 1) the level of school administrator's skills in 21st century as a whole was at a high level ranking by the mean scores; teamwork skill are at the highest level, and effective communication skill is the lowest level 2) the level of academic administration of school as a whole was at a high level ranking by the mean scores; school curriculum development is the highest level and development and usage of technology in education is the lowest level and 3) The correlation between the school administrator's skills in 21st century and academic administration under the secondary educational service area office 4 was significantly positive correlation ($r_{xy}=0.760$) with statistical significance of .01

Keywords: The School Administrator's Skills in 21st Century, Academic Administration

บทนำ

สังคมไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีขั้นสูงก่อให้เกิดการหลั่งไหลของข้อมูลสารสนเทศและข่าวสาร ซึ่งมีผลกระทบต่อคนในสังคมแทบทุกด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ในส่วนของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (พ.ศ.2560-2579 (นั้น ได้กล่าวถึงการศึกษากับการพัฒนาสังคมเป็นหลักสำคัญ โดยรวมของความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555: 16) ที่กล่าวถึง ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 ได้เตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบท (Context) ที่หลากหลายน่าจะเปรียบได้กับ “ผู้บริหารมืออาชีพ” จึงจะเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่จะทำหน้าที่สำคัญให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นศักยภาพ คุณภาพ เกิด

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาแห่งนั้น (อำพร เรืองศรี, 2560, หน้า 2) พรหมแดนในการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์รอบด้านเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ในยุคของการเปลี่ยนแปลง ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่ต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานอื่นในการบริหารสถานศึกษาถือเป็นงานเสริมหรืองานสนับสนุน (อุษา แซ่เตียว, 2559, หน้า 44) ดังนั้นการมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะในการบริหารการศึกษาที่ยอดเยี่ยมนำพาให้การบริหารงานวิชาการอันเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่ประสบผลสำเร็จด้วย

การดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในการประเมินผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2561 พบว่ามีทั้งค่าคะแนนที่สูงและต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4, 2561, หน้า 14) อีกทั้งผลการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสาม พบว่ามีทั้งโรงเรียนที่ผ่านและไม่ผ่าน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559, หน้า 86) เมื่อพิจารณาแล้วทำให้เกิดข้อสงสัยว่าผลดังกล่าวสัมพันธ์กับตัวแปรใดบ้าง โดยเฉพาะตัวแปรที่เกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร และถ้าทราบผลความสัมพันธ์แล้วจะเกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 อย่างไร

จากปัญหาและความสำคัญข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สูงเชื่อได้ว่าอาจจะช่วยให้สามารถบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

บททวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าทักษะส่วนใหญ่เป็นกรอบเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีจากนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ วิจารณ์ พานิช, สมหมาย อ่ำดอนกลอย, มัทนา วังนอมศักดิ์, แพร้วดาว

สนองฝัน, ชัยยนต์ เพาพาน, ศศิตา เพลินจิต, องค์การความร่วมมือและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ, ปัทมพร พงษ์เพชร, สมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมแห่งชาติประเทศไทย, Hoyle English and Steffy, Baird, Doe, Loc, Crawford, Puccio, Murdock, and Mance, Robinson, Greenberg, Joshi, Badillo, NASSP, NCDPI, Rocky View Schools, Toastmaster, Brunson, CCL, Kabyemera, Shalom, Strock และ Podolny จากนั้นผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ทักษะที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและพิจารณาทักษะที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 15 ขึ้นไป เพื่อคัดสรรเป็นทักษะที่เป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) เพื่อการวิจัย ได้จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการบริหารจัดการองค์กร 2) ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ทักษะการสร้างสรรคนวัตกรรม 4) ทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์ และ 5) ทักษะการสร้างทีมงาน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวนโยบายบริบทของสถานศึกษาเพื่อสร้างบรรยากาศของการทำงาน มีความรับผิดชอบสูง มีความยืดหยุ่นในบริบทส่วนตัว ริเริ่มสร้างสรรค์ เปิดรับแง่มุมใหม่ ๆ สามารถนำความรู้ ความชำนาญ มาปฏิบัติงานและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนและรับผิดชอบงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา มีเป้าหมายเดียวกันสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่หลากหลายผ่านทางมัลติมีเดียเพื่อความก้าวหน้าในอนาคต มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 5 ด้าน ตามนิยาม ดังนี้

1) ทักษะการบริหารจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายประสบผลสำเร็จ ใช้ความรู้ความสามารถเชิงการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย แผนกลยุทธ์ การควบคุมและติดตามงาน จัดระบบงาน และการประเมินผล มีความเป็นผู้นำ มีกรอบและทิศทางที่ชัดเจน ในการกำหนดวิสัยทัศน์และการบริหารคน เป็นนักการจัดการที่ดี มีการระดมทรัพยากรและใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม เป็นนักประสานงานและประสานประโยชน์ มีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพและรู้จักแก้ปัญหา

2) ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการติดต่อสื่อสารได้อย่างชัดเจน น่าเชื่อถือ โดยเข้าใจและเข้าถึงกระบวนการสื่อสารเป็นอย่างดี ทั้งการพูด การเขียน และการใช้สัญลักษณ์ สามารถสรุปประเด็นได้อย่างถูกต้อง รัดกุม สามารถเจรจาต่อรอง นำเสนอความคิดได้ทั้งระหว่างบุคคล และองค์กร สื่อสารได้ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนอื่น ๆ สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาไปสู่ชุมชน และองค์กรภายนอกด้วยวิธีและช่องทางที่หลากหลายโดยอาศัยเทคโนโลยีในการสื่อสารที่มีลักษณะเป็นเครือข่าย

3) ทักษะการสร้างสรรคนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างสรรคนวัตกรรม มีการระดมสมองสร้างสิ่งใหม่ที่มีคุณค่า แสดงออกโดยการปฏิบัติอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ และเข้าใจข้อจำกัดที่เป็นจริง การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนและผู้เรียนสร้างนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ การนำนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ สร้างและพัฒนาเว็บไซต์ โลก เฟสบุ๊ค ของ

สถานศึกษาเพื่อใช้ในการเผยแพร่กิจกรรมของสถานศึกษา และสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4) ทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่น เข้าใจในความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการศึกษา เปิดมุมมองโลกทัศน์ใหม่ ๆ รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างและนำมาบูรณาการอย่างสร้างสรรค์ สร้างบรรยากาศที่ดีและลดความกดดันในการทำงาน การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้เป็นที่ยอมรับนับถือ มีความสามารถในการประสานงาน ประสานประโยชน์ เห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสามารถสร้างเครือข่ายภายนอกองค์กรได้

5) ทักษะการสร้างทีมงาน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจให้ทีมงาน อำนวยความสะดวก สนับสนุนการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอนงาน ช่วยเหลือในกระบวนการทำงานของทีม ให้ทุกคนร่วมกันแสดงความคิดเห็น รับผิดชอบและแก้ปัญหาพร้อมกันอย่างบูรณาการ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ติดตามผลงานอย่างสม่ำเสมอ และการพัฒนาทีมงานให้เข้มแข็ง

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การบริหารงานวิชาการ พบว่าการบริหารงานวิชาการส่วนใหญ่เป็นกรอบเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีจากนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ อุทัย บุญประเสริฐ, กมล ภูประเสริฐ, รุจิร ภูสาระ, กระทรวงศึกษาธิการ, ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, ราชกิจจานุเบกษา, ภารดี อนันต์นวิ, รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, กาญจนา เรืองมนตรี, จอมพงศ์ มงคลวนิช, ทิพย์ารณ์ เตียวเจริญ, พระมหาปริยญา เตชปญโญ, สัมมา ธรนิตย์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, จรุณี แก้วเอียน, วิจิตร คงทรัพย์, มณีนรัตน์ คำจำปา, วชิรินทร์ ปะนามะเก, วรรณกร เรืองกิจ, สุกันยา ศรีสวัสดิ์, เกรียงไกร กันทะนะ, พัทธานี พักทองพรรณ, วิไลวรรณ ถิ่นทับปุด, ณัฐพัชร์ ศิริเสถียร, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, มูนา จารง, สมพิศ สำเนียงแจ่ม, ทศนี วงศ์เย็น และปัทมพร พงษ์เพชร จากนั้นผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่การบริหารงานวิชาการที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 15 ขึ้นไป เพื่อคัดสรรเป็นกรอบการบริหารงานวิชาการที่เป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) เพื่อการวิจัย ได้จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 3) การนิเทศ 4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ 7) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 9) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ 10) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการงานของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอน บริหารหลักสูตร ประเมินผลการเรียนและ

บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดปัจจัยเกื้อหนุนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 10 ด้าน ตามนิยาม ดังนี้

1) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา การวัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ ผลการเรียนรู้ และการอนุมัติผลการเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการปฏิบัติและผลงาน ส่งเสริมให้จัดระบบสารสนเทศ และพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

2) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และมุ่งสู่ความเป็นสากล การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพของสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม การนิเทศการใช้หลักสูตร การติดตาม การประเมินผล การปรับปรุง และการพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3) การนิเทศ หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความตระหนักให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายใน พัฒนาปรับปรุงวิธีการนิเทศให้มีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา ติดตาม ประเมินผล ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศ จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น ๆ หรือเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในกำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่องการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ให้อรรถประโยชน์ เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิตใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

5) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

การศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและความต้องการของชุมชน จัดระบบบริหารและสารสนเทศโดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดทำและดำเนินการตามแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษาตามวงจรการพัฒนาคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ตรวจสอบ ทบทวน ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

6) การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้พอเพียงเพื่อสนับสนุนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

7) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองตามความสนใจและความถนัด ผ่านสื่อและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก พัฒนาคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม เสริมแรง ให้ข้อมูลย้อนกลับ และประเมินผลการเรียนที่หลากหลาย

8) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการศึกษา วิเคราะห์ กำหนดนโยบาย แนวทาง และพัฒนาการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

9) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูได้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ และการแก้ปัญหาจากประสบการณ์จริง ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และทักษะชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

10) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาที่เป็นจุดเน้นเฉพาะ จัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสมและจำเป็น ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการ บริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยในครั้งนี้ประชากร คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้าฝ่าย วิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งหมด 43 โรงเรียน จำนวน 557 คน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน ที่ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน เทียบสัดส่วน แล้วสุ่ม อย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบสอบถาม มี 2 แบบ ได้แก่ แบบสอบถามเป็นชุด และ Google Form ที่สแกนผ่านคิวอาร์โค้ด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.953 จึงได้ แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนมีนาคม – เมษายน 2563 โดยกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล 4 วิธี ดังนี้

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่เข้าพบผู้อำนวยการสถานศึกษาที่โรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ทำแบบสอบถาม สำหรับให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยได้ตั้งคิวอาร์โค้ดที่สแกนแบบสอบถามทาง Google Form ไว้ที่โรงเรียนเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและคิวอาร์โค้ดที่สแกนแบบสอบถามทาง Google Form มาวางที่กล่องรับข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถาม ณ สำนักงานเขตพื้นที่ฯ

4. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระฯ ให้ส่งแบบสอบถามที่เป็นคิวอาร์โค้ดที่สแกนแบบสอบถามทาง Google Form กับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 และระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1: ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กร	4.17	0.178	มาก
2. ด้านทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.14	0.244	มาก
3. ด้านทักษะการสร้างสรรคนวัตกรรม	4.16	0.238	มาก
4. ด้านทักษะการมีมนุษยสัมพันธ์	4.16	0.276	มาก
5. ด้านทักษะการสร้างทีมงาน	4.17	0.462	มาก
ภาพรวม	4.16	0.279	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะการสร้างทีมงาน อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างทีมงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 อาทิ โครงการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ และโครงการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (ชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ) เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของบุษบงค์ ผื่นแจ่ม (2562 ,หน้า 5) ที่กล่าวว่า สิ่งที่เป็นอย่างยิ่งในการใช้ทักษะการสร้างทีมงานของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะต้องพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานเป็นทีมได้อย่างเต็มตามศักยภาพแล้ว ยังต้องส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สอนงาน ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และให้ความช่วยเหลือเป็นประจำ ส่วนทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยศึกษาแนวโน้มของปัจจัยที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses : W) พบว่า โครงสร้างการบริหารงานไม่สัมพันธ์กัน มีการแบ่งฝ่ายงานที่มากเกินไปจึงทำให้การติดต่อประสานงานล่าช้า (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4, 2561, หน้า 49) สอดคล้องกับแนวคิดของยาเบ็น เรืองจรรยา (2562 ,หน้า 26) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะใช้ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน โดยผ่านสื่อหรือช่องทางต่าง ๆ ที่เหมาะสม

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2: ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.16	0.251	มาก
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.17	0.350	มาก
3. ด้านการนิเทศ	4.16	0.264	มาก
4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.15	0.420	มาก
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.16	0.216	มาก
6. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	4.16	0.219	มาก
7. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.16	0.252	มาก
8. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.16	0.346	มาก
9. ด้านการพัฒนาระบบงานการเรียนรู้	4.16	0.256	มาก
10. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ	4.16	0.330	มาก
ภาพรวม	4.16	0.290	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการพัฒนา

หลักสูตรของสถานศึกษา อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 อาทิ โครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว และโครงการเพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Taba (1962, p. 5) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาเปรียบได้กับการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ส่วนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ด้านเทคโนโลยี (Technological : T) ในส่วนของปัจจัยด้านอุปสรรค (Threats) พบว่า โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีไม่ครอบคลุมและไม่เสถียร ส่งผลให้ไม่สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขาดผู้สร้างและพัฒนาโปรแกรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4, 2561, หน้า 40) สอดคล้องกับแนวคิดของ เนาวนิตย์ สงคราม (2559 , หน้า 15) ที่กล่าวว่า แนวทางในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาต้องมีการสร้างกรอบแนวคิด การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางแผน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 3 ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวม

ตารางที่ 3: ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในภาพรวม และรายด้าน กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวม

ตัวแปร	Y	ระดับ
X ₁	**0.334	น้อย
X ₂	**0.554	ปานกลาง
X ₃	**0.558	ปานกลาง
X ₄	**0.656	มาก
X ₅	**0.750	มาก
X	**0.760	มาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (**p-value = .01)

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน

พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านทักษะการสร้างทีมงานกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กรกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้ดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการพัฒนาองค์กรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฯ โครงการสนับสนุนนโยบายเร่งด่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโครงการประชุมสัมมนาเชิงวิชาการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดของศศิตา เพลินจิต) 2558 , หน้า 10) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการดำเนินงาน ทำหน้าที่กำกับ ควบคุมดูแลบริหารและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร่วมงานเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

ผลการวิจัยทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านทักษะการสร้างทีมงาน และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่าโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านทักษะการสร้างทีมงานกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านทักษะการบริหารจัดการองค์กรกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

เนาวนิตย์ สงคราม. (2559). *การสร้างนวัตกรรม : เปลี่ยนผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างนวัตกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 5.

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุษบงค์ ผืนแจ้ง. (2562). *การทำงานเป็นทีม*. เชียงใหม่: กองคลังสำนักงานมหาวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ยานเบียน เรื่องจรูญศรี.)2559). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2563. จาก

http://www.krooba.or.th_files/2559_1.pdf

วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: บริษัท ตาตาพับลิเคชั่น จำกัด.

- ศศิตา เพลินจิต .(2558). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. (2561). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ
2561*. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559). *มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพสำหรับผู้บริหาร
สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อำพร เรืองศรี. (2560). *การวางแผนกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2562. จาก
http://www.educationinter.or.th_add_information/files/60_pdf
- อุษา แซ่เตียว .(2559). *ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Taba, Hilda. Curriculum. (1962). *Development : Theory and Practice*. New
York : Harcourt. Brace and World Inc.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

THE CORRELATION BETWEEN THE CORE COMPETENCIES OF SCHOOL
ACADEMIC ADMINISTRATORS AND ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL
UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ธนัท เล็กเกา

Thanat Lekpao

คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

Faculty of Education, Panyapiwat Institute of Management

*Corresponding author, Email: thanat@tbs.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 209 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.956 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ สูงที่สุดคือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการบริการที่ดีกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และต่ำที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามลำดับ 2) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ สูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และต่ำที่สุดคือ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ตามลำดับ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy}=0.439$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สมรรถนะหลัก ผู้บริหารงานวิชาการ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the level of core competencies of academic administrators, the level of academic administration of school, and the correlation between core competencies of academic administrators and academic administration of school under the Secondary Educational Service Area Office 4. The samples consist of school directors, deputy director's academic affair, chiefs of academic department, and supervisors of academic department under the Secondary Educational Service Area Office 4, amount 209 people. The research instrument used for collecting data was a questionnaire with a reliability at 0.956. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the research revealed that 1) Overall and each of the levels of core competencies of academic administrator is at a high level in all aspects which can be ordered as follows: the highest is the focus on the academic administration of the school, followed by the good service of the academic administration of the school. And the lowest is working as a team with academic administration of the school 2) Overall and each of academic administration level of the school was at the high level. They can be ordered as follows, the highest is the curriculum development, followed by the evaluation, evaluate and transfer grades. And the lowest is the development of instructional media and 3) The overall of relationship between the core competencies of academic administrators and academic administration of school under the Secondary Educational Service Area Office 4 was positive correlation ($r_{xy}=0.439$) with statistical significance at the level of .01

Keywords: Core competency, Academic administrator, Academic administration of school

บทนำ

ท่ามกลางยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน สมรรถนะหลัก ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ทุกประเภท รวมถึงผู้บริหาร และบุคลากรทุกระดับ ในด้านการปฏิบัติงานที่จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โลกของข้อมูลข่าวสารที่เกิดการแข่งขันกันอย่างไร้พรมแดน ภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และภาวะที่มีทรัพยากรอย่างจำกัด ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ด้วยข้อมูลผูกพันต่อการให้บริการสาธารณะ และมีความสามารถในการกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานให้เกิดผลที่ดี และเกิดประโยชน์ต่อทุกฝ่ายอย่างสูงสุด ผู้บริหารรุ่นใหม่ให้

มีคุณลักษณะเหมาะสมกับยุคปฏิรูปทั้งในปัจจุบันและอนาคตสอดคล้องกับแนวคิดของวันชัย บุญทอง (2560, หน้า 64) ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้บริหารงานวิชาการ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ รู้จักประยุกต์ใช้ทฤษฎีและหลักการบริหารงานวิชาการในด้านต่าง ๆ มาปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของจันทราณี สงวนนาม (2557, หน้า 148) แต่ในการบริหารงานสถานศึกษานั้นโดยเฉพาะงานด้านบริหารวิชาการให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้บริหารงานวิชาการจำเป็นต้องมีความรู้ และทักษะเกี่ยวกับศาสตร์การบริหารงาน ต้องประยุกต์เอาความรู้ หลักการ ทฤษฎีต่าง ๆ มาปรับใช้ควบคู่กับสมรรถนะหลักทั้ง 4 สมรรถนะ คือ ความสามารถของผู้บริหารทางด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง และการทำงานเป็นทีม การดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จากการดำเนินงานในการจัดการศึกษา ซึ่งพอสรุปประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 โดยข้อมูลจากการประเมินคุณภาพด้านการประเมินผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2561 ของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4, 2561, หน้า 19) พบว่า ยังมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปรับปรุง จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและศึกษาว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักใดของผู้บริหารงานวิชาการบ้าง ดังนั้นจึงทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4” เพื่อทราบสภาพความเป็นจริงของสมรรถนะหลักผู้บริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และสภาพความเป็นจริงของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ยังไม่สามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามนโยบายการศึกษาของชาติ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างที่เราควรจะเป็นได้ บ่งชี้ให้เห็นถึงการบริหารงานวิชาการต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น

จากปัญหาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและศึกษาว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักใดของผู้บริหารงานวิชาการบ้าง ดังนั้นจึงทำการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4” เพื่อทราบสภาพความเป็นจริงของสมรรถนะหลักผู้บริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา และสภาพความเป็นจริงของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ถ้าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน การพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการก็จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพเกิด

ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะช่วยให้พัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4

ทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์สมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ พบว่าสมรรถนะหลัก (Core Competencies) เป็นกรอบเชิงทฤษฎี ซึ่งมีผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีจากนักวิชาการและ นักการศึกษาหลายท่านและหน่วยงานได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ให้ความหมายของสมรรถนะ หลักไว้ หมายถึง คุณลักษณะร่วมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่ง เพื่อหล่อหลอม ค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน มี 4 สมรรถนะ คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนา ตนเอง การทำงานเป็นทีม, อารมณ์ดี, คงความดี , สุขชัย เยวาะประภาส, อธิภัทร วงษ์สว่าง, สำนักพัฒนา ระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ, สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา, ศัจธร วัฒนะ มงคล, สำนักพัฒนาระบบงานตำแหน่ง และค่าตอบแทน, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, Bobbit, Bryant and Poustie, Byham & Moyer, Chell, Chester, Cronbach, Forest, James and Kevin Kinser, Hentrich, Stephan, Zimber, Andreas; Garbade, Sven F, Gregersen, Sabine; Nienhaus, Albert; Petermann, Hulya Gunduz Cekmecelioglu, และ Author links open the author work space.Gonul KayaOzbag, จากนั้นผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่สมรรถนะหลักที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและ พิจารณาสมรรถนะหลักที่มีค่าความถี่สูง เพื่อคัดสรรเป็นสมรรถนะหลักที่เป็นกรอบแนวคิด สำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อการวิจัย ได้จำนวน 4 สมรรถนะ ได้แก่ 1) การมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การทำงานเป็นทีม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

“สมรรถนะหลักของผู้บริหาร” หมายถึง ความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ เป็นขีด ความสามารถที่มีได้ทั้งในระดับผู้บริหาร และระดับผู้ปฏิบัติงานโดยจะแตกต่างกันตามบทบาทและหน้าที่ความ รับผิดชอบ (Role-based (แตกต่างกันตามตำแหน่งทางการบริหารงานที่รับผิดชอบ ซึ่งบุคลากรในองค์กรทุกคน

จำเป็นต้องมีในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จและต้องสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจขององค์การ เช่น การวางแผน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การคำนึงถึงต้นทุน การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหาและตัดสินใจ ภาวะผู้นำ ความคิดสร้างสรรค์ การเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่

“ สมรรถนะหลักของข้าราชการ ” หมายถึง คุณลักษณะร่วมของข้าราชการทุกตำแหน่งเพื่อหล่อหลอมค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกันซึ่งในปัจจุบันหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจได้เห็นถึงความสำคัญและให้ความสนใจในการนำระบบสมรรถนะมาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้นำสมรรถนะหลักของข้าราชการพลเรือนมาพัฒนาเป็น สมรรถนะหลักของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และใช้กับข้าราชการในสังกัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกตำแหน่งพร้อมกับการหล่อหลอมค่านิยม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน โดยมีองค์ประกอบ 4 สมรรถนะหลักดังกล่าวคือ

1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์หรือให้เกินมาตรฐานที่มีอยู่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ระบบการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเชิงกลยุทธ์

1.2 การบริการที่ดี หมายถึง ความตั้งใจและความพยายามของข้าราชการในการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ กล่าวคือ ประการที่หนึ่งความสามารถในการสร้างพัฒนาระบบการให้บริการ คือ การศึกษาความต้องการของผู้รับบริการ การจัดทาระบบการให้บริการบนพื้นฐานของข้อมูลความต้องการในทุกระดับ ประการที่สอง คือ ความสามารถในการให้บริการ คือ ความตั้งใจ เต็มใจ และกระตือรือร้นในการให้บริการ การศึกษาผลการให้บริการเพื่อปรับปรุงพัฒนาการให้บริการ และความพึงพอใจของผู้รับบริการ การตอบสนองความต้องการของผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน นักศึกษา ตลอดจนบุคลากรของภาครัฐอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความรัก ความโอ้อ้อมอารี ความเมตตา กรุณาทั้งความคิด คำพูด และการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้ร่วมงานอย่างเสมอภาค แสดงวุฒิภาวะทางอารมณ์โดยสามารถจัดการและควบคุมอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงเป็นที่พึ่งทางอารมณ์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ มีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม และสามารถติดต่อสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ด้วยรอยยิ้มอย่างจริงใจ เป็นผู้แสดงออกด้านการแต่งกายที่ถูกกาลเทศะ ตามวัฒนธรรมองค์กรและวิชาชีพ โดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย เป็นแบบอย่างด้านบุคลิกภาพทั้งภายใน ภายนอก คิดดี มีไหวพริบ สุภาพ อ่อนโยน กิริยามารยาทเรียบร้อย เป็นที่ชื่นชมนำศรัทธาเลื่อมใสของสังคม

1.3 การพัฒนาตนเอง คือ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ติดตามองค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในวงวิชาการเพื่อพัฒนางาน ความสามารถในการวิเคราะห์ตนเอง คือ วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยด้วยตนเองการเลือก วิธีการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับจุดเด่น จุดด้อย ความสามารถในการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คือ การจับใจความ การสรุปความ จากการอ่านและการฟัง ความชัดเจนในการอธิบายและการอ่าน ยกตัวอย่าง

การตั้งคำถามและตอบ คำถามได้ตรงประเด็น ความสามารถในการติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการและวิชาชีพ คือ การใช้ Computer เบื้องต้น การใช้ e-mail Internet การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมงาน ความสามารถในการประมวลความรู้และนำความรู้ไปใช้ คือ การวิเคราะห์รวบรวมองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางาน ความขวนขวาย สนใจใฝ่รู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพ ความรู้ความสามารถของตนในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย คือ การศึกษา การค้นคว้าหาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ความสามารถในการครองตนและประพฤติปฏิบัติถูกต้องเหมาะสมทั้งตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่นได้ มีความภูมิใจในวัฒนธรรมไทย สามารถส่งเสริมและพัฒนาเอกลักษณ์ไทย เห็นคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีตนเอง ประพฤติตนบนพื้นฐานความพอเพียง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คือ การคิดหาแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนาหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถแสดงภาวะผู้นำโดยวิเคราะห์ทางเลือกและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คือ การแสดงออกถึงความตั้งใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลาเพื่อให้มีความรู้และสามารถในการจัดการกับปัญหาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป มีความรู้ในสายวิชาชีพ คือ มีความรู้และความเข้าใจในระบบหรือขั้นตอนการทำงาน รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จ มีความถูกต้องแม่นยำ คือ การจัดทำข้อมูลและการปฏิบัติงานใด ๆ ให้ถูกต้องโดยมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลและการปฏิบัติงานต่างๆให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

1.4 การทำงานเป็นทีม หมายถึง การให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสริมแรงให้กำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นหรือแสดงบทบาทผู้นำ ผู้ตาม ได้อย่างเหมาะสม

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การบริหารงานวิชาการ พบว่าการบริหารงานวิชาการส่วนใหญ่เป็นกรอบเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีจากนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ, จันทรานี สงวนนาม, จรุณี แก้วเอี่ยม, ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, แก่นนคร พูนกลาง, ราชกิจจานุเบกษา, รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, จรุณี แก้วเอี่ยม, มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, มูนา จารง, และอุทัย บุญประเสริฐ จากนั้นผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่การบริหารงานวิชาการที่มีค่าความถี่สูงตั้งแต่ 10 ขึ้นไป เพื่อคัดสรรเป็นกรอบการบริหารงานวิชาการที่เป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) เพื่อการวิจัย ได้จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) การประกันคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน 6) การพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ 7) การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ ประสพการณ์ เป็นผู้นำทางวิชาการที่มีสมรรถนะทั้งทางด้านหลักสูตร และการเรียนการสอน ซึ่งหมายความว่า ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องรู้ และเข้าใจกรอบแนวความคิดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

เป็นอย่างดี จนสามารถนำไปดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง และในขณะเดียวกันก็สนองต้องการความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น ตลอดจนต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 7 ด้าน ตามนิยาม ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การบริหารจัดการในสถานศึกษาเกี่ยวกับจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย จัดทำหลักสูตร จัดเนื้อหาวิชา การนำหลักสูตรไปใช้ให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน รวมถึงการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพตามสภาพจริงให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงทางสังคม วัฒนธรรม และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และของท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางทักษะความรู้ ความคิดสติปัญญาไปสู่การพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างสูงสุด เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.2 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้ครูร่วมบูรณาการรายวิชาเพื่อจัดการเรียนการสอน สร้างความรู้ และนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยการใช้กระบวนการทักษะทางปัญญา ทางสังคม ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และมีส่วนร่วมในการเรียน ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน เน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้หลากหลายวิธีการสอน หลากหลายแหล่งความรู้ สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดพหุปัญญา สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน รวมทั้งเน้นการวัดผลอย่างหลากหลายวิธีอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 การบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การบริหารงานในด้านการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมหลาย ๆ มิติ ทั้งทางด้านการบริหารกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงกิจกรรมด้านทักษะชีวิตทุกชนิด ในสถานศึกษา ยังรวมถึง การที่ผู้บริหารได้เข้าร่วมกับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในการวางแผน การกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการปฏิบัติ และเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าที่จะเข้าใจได้ง่าย และให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมวางแผนในการจัดกิจกรรมหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อที่จะได้มีความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติได้ตรงกัน และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.4 การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาในข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชน จัดระบบการบริหารและสารสนเทศ จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางาน และการสร้างระบบประกันคุณภาพ

ภายในและมาตรฐานการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน จัดทำและดำเนินการตามแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการทบทวนการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เพื่อเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และการประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในระดับเขตพื้นที่การศึกษาฯ และระดับกระทรวง

2.5 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน หมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษาในการสร้างหรือปรับปรุง พัฒนาตัวกลางที่ใช้เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้ โดยการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา รวมทั้งเครือข่ายจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน อาจหมายถึงวิทยากรหรือบุคคลในชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความชำนาญในด้านต่าง ๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2.6 การพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้นำการจัดให้มีห้องสมุดที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่หลากหลายน่าสนใจภายในสถานศึกษาให้เพียงพอสำหรับการสนับสนุนการสืบค้น การแสวงหาความรู้ของผู้เรียนได้ด้วยตนเอง มีจัดระบบข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนิทรรศการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น และสถาบันให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนควบคู่กับการนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้กับการจัดการห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดที่สามารถเรียนรู้ออนไลน์ และสืบค้นข้อมูลได้ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับบุคคลในชุมชน องค์กร หน่วยงานทั้งทางภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียงได้ร่วมกันส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกันเป็นห้องสมุดแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ได้ใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ได้อย่างหลากหลาย

2.7 การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้นำการกำหนดระเบียบการวัด และประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบ และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการ ทั้งหมด 43 โรงเรียน จำนวน 430 คน และกลุ่มตัวอย่างจำนวน

209 คน

2. สร้างเครื่องมือจากการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of congruence: IOC) เกณฑ์คือทุกข้อต้องได้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ นำไปทดลองใช้ (try-out) และหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.956 ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูล จำนวน 209 คน โดยมีขั้นตอนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่เดือน มีนาคม 2563 – เมษายน 2563 ผู้วิจัยได้มีขั้นตอนดำเนินการโดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจาก สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จากนั้นลงพื้นที่เข้าพบผู้อำนวยการสถานศึกษาที่โรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ทำแบบสอบถามสำหรับให้กลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ มีดังนี้

7.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่ง โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

สมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์

7.2 วิเคราะห์ระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ และระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 209 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ ส่วนใหญ่มีอายุ 40 – 49 ปี รองลงมา อายุ 50 ปีขึ้นไป และต่ำสุดคือ อายุ 30 – 39 ปี ระดับการศึกษาชั้นสูงสุดส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาโท รองลงมาจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และต่ำสุดคือระดับปริญญาเอก ประสบการณ์การทำงานด้านการศึกษา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 20 ปี ขึ้นไป รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 – 19 ปี และต่ำสุดมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 9 ปี ตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน และต่ำสุดคือตำแหน่งรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหาร

2. ผลการวิจัยสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 รายด้านและภาพรวม

ตารางที่ 1: ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 รายด้านและภาพรวม

สมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์	.434	0.278	มาก
2. ด้านการบริการที่ดี	.429	0.256	มาก
3. ด้านการพัฒนาตนเอง	4.27	0.268	มาก
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.31	0.303	มาก
ภาพรวม	.430	.0178	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และต่ำที่สุดคือ ด้านการพัฒนาตนเอง

ตารางที่ 2: ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 รายด้านและภาพรวม

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.36	0.359	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.28	0.246	มาก
3. ด้านการบริหารหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4.32	0.303	มาก
4. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.31	0.223	มาก
5. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน	4.17	.0215	มาก
6. ด้านการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้	4.23	.0266	มาก
7. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.34	0.257	มาก
ภาพรวม	4.29	0.152	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และต่ำที่สุดคือ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

ตารางที่ 3: ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4

ตัวแปร	Y	ระดับ
X_1	**0.314	ค่อนข้างต่ำ
X_2	**0.184	ค่อนข้างต่ำ
X_3	**0.190	ค่อนข้างต่ำ
X_4	**0.424	ปานกลาง
$X^{**}0.439$		ปานกลาง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (**p-value = .01)

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ($r_{xy}=0.439$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ รายด้านกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวม พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เรียงตามลำดับ ดังนี้ ความสัมพันธ์สูงที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ($r_{x4y}=0.424$) รองลงมา คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ($r_{x1y}=0.314$) และความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านการบริการที่ดีกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ($r_{x2y}=0.184$)

อภิปรายและสรุปผล

1. จากข้อค้นพบ สมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ สูงที่สุดได้แก่ ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการให้ความสำคัญสูงสุดกับความมุ่งมั่น กระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้มีการนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมาปรับปรุงและพัฒนาให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์หรือให้เกินมาตรฐานที่มีอยู่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงโดยตรงกับการบริหารงานเชิงกลยุทธ์องค์กรใช้ วิสัยทัศน์พันธกิจวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ซึ่งอยู่ในแผนกลยุทธ์ขององค์กรเป็นกรอบในการกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ ส่งเสริมการเรียนรู้หรือพัฒนาผู้อื่นในระยะ สอดคล้องกับแนวคิดของวิลเลียมส์ ศรีสาอาง (2556, หน้า 87) ที่กล่าวว่า สมรรถนะหลักด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นความสามารถหลักและเป็นสมรรถนะที่คาดหวังจากบุคลากรทุกคน ซึ่งสะท้อน

ให้เห็นถึงพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของบุคลากรในทุกระดับและทุกกลุ่มงานที่องค์กรต้องการให้มี สมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถลำดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานเป็นทีม การรับฟังความคิดเห็นยอมรับข้อตกลงของทีมงาน ด้วยคุณธรรม จริยธรรม การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันยึดมั่นในหลักการและจรรยาบรรณของวิชาชีพ จากที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 กล่าวคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้จัดทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด อาทิ การจัดกิจกรรมทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ช่อมแซม อาคารเรียน สร้างตาสายกันนกพิราบ และพัฒนาการศึกษา พร้อมทั้งในด้านการจัดกิจกรรมอื่นๆ ที่หลากหลาย แล้วก็ตามแต่ก็ได้ส่งผลให้สมรรถนะหลักด้านการทำงานเป็นทีมสูงขึ้น

2. จากข้อค้นพบ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ สูงที่สุด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการให้ความสำคัญสูงสุดกับการจัดการ ในสถานศึกษาเกี่ยวกับจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ทั้งในด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย จัดหาหลักสูตร จัดเนื้อหาวิชา การนำหลักสูตรไปใช้ให้เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน รวมถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพตามสภาพจริงให้เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน และความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ โดยเฉพาะเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริงทางสังคม วัฒนธรรม และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และของท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางทักษะความรู้ ความคิดสติปัญญาไปสู่การพัฒนาศักยภาพตนเองอย่างสูงสุด เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ สอดคล้องกับแนวคิดของจรรยา แก้วเย็น (2557, หน้า 39) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ผู้บริหารมีการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนได้นำไปปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติ ค่านิยม พัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนก้าวหน้า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถลำดับค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการให้ความสำคัญค่อนข้างน้อยกับการกำหนดนโยบายและวางแผน การพัฒนาตัวกลางที่ใช้เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมพัฒนา การจัดหาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สอดคล้องกับจิรพรรณ หิรัญวรเสฐ์ (2555, หน้า 65) ที่กล่าวว่า การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเป็นการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยจัดการเรียนการสอนมีเนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน

3. จากข้อค้นพบ ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ รายด้านกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวม พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงตามลำดับ ดังนี้ ความสัมพันธ์สูงสุดที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ด้านการบริการที่ดีกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และหัวหน้างานในกลุ่มบริหารงานวิชาการให้ความสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. (ERO) (2557) ที่ได้ทำการวิจัยความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นการค้นหาความสามารถภายในที่ต้องการให้มีในผู้บริหารสถานศึกษา (School Principal) ประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อใช้ในการบริหารบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการประเทศนิวซีแลนด์ ได้แก่ เป็นเครื่องมือช่วยแปลงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ ยุทธศาสตร์หลักขององค์กรมาสู่กระบวนการบริหารบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาได้ (บุญหนุน ชาเสน, 2558, หน้า 51) การแต่งตั้งหรือการเลื่อนตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา (In the appointment of principals) การพัฒนาวิชาชีพนักบริหารการศึกษา และฝึกฝนทักษะการบริหาร (In the professional development and training of principals) การหาความต้องการของการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา (As a focus for aspiring principals) การฝึกอบรมกรรมการการศึกษา (In the training board members) เมื่อมีการฉีกความสามารถ แบบมุ่งมั่นในการทำงาน (When the issue of incompetency has to be addressed) และเพื่อชี้ให้เห็นถึงธรรมชาติและขอบข่ายความรับผิดชอบงานการบริหารสถานศึกษาต่อประชาชนที่อยู่นอกวงการศึกษา (To indicate the nature and scope of school principal ship to people outside education) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของจันทราณี สงวนนาม ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหาร จะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร จากที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับการดำเนินงานของสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 กล่าวคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ได้ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวกับสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อาทิ กิจกรรมการอบรมตามโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง “การยกระดับคุณภาพด้วยการพัฒนาครูตามหลักสูตรใหม่ที่เน้นความแตกต่างตามพหุปัญญา (MI) ด้วยแนวคิดกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครู (PLC) ครอบคลุมเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง(AL) และ STEM Education ประจำปีงบประมาณ 2563 กิจกรรมการจัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ พร้อมกับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เข้ารับเข็มที่ระลึกผู้ทำคุณประโยชน์หรือผู้มีอุปการคุณ ณ โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา มัธยมวัดหัตถสารเกษตร ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จังหวัดปทุมธานี โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ ไปเปิดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ "เฉลิมราชย์องค์ราชา พยุหยาตรา สายธาราสู่กลุ่มโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ฯ" และการแสดงผลงานนักเรียนกลุ่มโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ฯ ประจำปีการศึกษา 2562 เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ, ปลุกฝังจิตสำนึกเรื่องความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มโรงเรียนในพระราชูปถัมภ์ฯ 15 แห่งทั่วประเทศ และการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ครั้งที่ 1/2563 เพื่อปรึกษา และรับมอบนโยบายการบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ณ ห้องประชุมหลวงพ่อลงกต โรงเรียนเทพศิรินทร์ พุแค จังหวัดสระบุรี ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าหากผู้บริหารงานวิชาการสามารถพัฒนาสมรรถนะหลักของตนให้สูงขึ้น ก็จะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วยเช่นกัน ในทางตรงกันข้ามหากผู้บริหารงานวิชาการมีสมรรถนะหลักของตนต่ำก็จะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาไม่ประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพต่ำลงด้วยเช่นกัน แต่จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางนั้น มีสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ประการแรกการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่ฯ ที่เกี่ยวกับการอบรม การสัมมนา การดำเนินโครงการ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการนั้น เมื่อจบการดำเนินงานแล้ว ไม่มีการดำเนินการต่อเนื่องและไม่มีผลสะท้อนกลับจึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการไม่ค่อยมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ประการที่สองโครงสร้างหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน อาทิ หลักสูตรวิทยาการคำนวณที่ต้องนำมาจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยที่ผู้เรียนไม่มีพื้นฐานความรู้จึงส่งผลให้ผลการเรียนต่ำ หรือแม้แต่การแยกกลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์จากเดิมอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีมาสังกัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จึงส่งผลให้ผู้บริหารงานวิชาการมีความสับสนเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนดังกล่าวจึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนต่ำลงตามลำดับ ประการที่สามเนื่องจากในปีการศึกษา 2561 ที่ผ่านมามีอัตราการเกษียณของข้าราชการในตำแหน่งผู้บริหารค่อนข้างมากและเป็นช่วงการเปลี่ยนถ่ายผู้บริหารรุ่นเก่ากับ

ผู้บริหารรุ่นใหม่ จึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการในช่วงเปลี่ยนถ่ายนี้มีปัญหาในกระบวนการบริหารงาน และประการสุดท้ายเป็นการเปลี่ยนแปลงโลกสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนแต่เท่าที่ได้ศึกษาสถานศึกษาหลาย แห่งยังจัดการเรียนการสอนแบบเดิมอยู่จึงส่งผลให้ไม่เกิดประสิทธิภาพมากนัก ดังนั้นด้วยเหตุผลข้างต้นจึง ส่งผลให้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ ในรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำนั่นเอง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีกหลายงานที่สอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของ Hulya Gunduz Cekmecelioglu, Author links open the author work space.Gonul KayaOzbag (2006) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงกับความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละ บุ ค ค ล (analyze the relationship between transformational leadership and individual creativity by focusing on four dimensions of transformational leadership) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงกับความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้ผู้นำพัฒนาและปลูกฝัง ความสามารถในการสร้างสรรค์ของพนักงาน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการกระตุ้น ทางปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงในเชิงบวก ระหว่างแรงจูงใจสร้างแรงบันดาลใจ แรงบันดาลใจในอุดมคติและความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล งานวิจัย ของวิมลรัตน์ ศรีสำอาง ได้ศึกษาเกี่ยวกับ สมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็น ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมี ความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาตนเองมีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของสงวนพงศ์ ขวนชม ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด นครราชสีมา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัด โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างงานวิชาการกับ ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง บริหารงานวิชาการด้านต่างๆ กับประสิทธิผลของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีการบริหารงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศ ภายในสถานศึกษา และ 4) ด้านการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม แลเทคโนโลยีทางการศึกษาที่สัมพันธ์ และส่งผลโดยตรงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่ว่าสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการบริการที่ดีกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ถึงแม้จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ ในระดับมากแต่ก็เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นจึงขอเสนอแนะให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อการปฏิบัติงานเป็นทีม รับฟังความคิดเห็นยอมรับ ข้อตกลงของทีมงาน ด้วยคุณธรรม จริยธรรม ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกันยึดมั่นในหลักการและ จรรยาบรรณของวิชาชีพ ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตนด้วยความโปร่งใส และสนับสนุนให้กำลังใจ ยก ย่อง ให้เกียรติผู้อื่นในโอกาสที่เหมาะสมมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยที่ว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นจึง ขอเสนอแนะให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบาย และวางแผนการพัฒนาตัวกลางที่ใช้เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมพัฒนาการจัดหาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สร้างเครือข่ายทางวิชาการและชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษา เป็นแบบอย่างในการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และ สร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ รวมถึงการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในการจัดหา ผลิตใช้ และการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 จากผลการวิจัยที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารงานวิชาการกับการ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยภาพรวมมี ความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำหน้าที่หลักเกี่ยวกับการบริหาร วิชาการต้องพัฒนาตนเอง รวมถึงการเข้ารับการอบรม สัมมนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความชำนาญ และนำ ความรู้ความสามารถมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร ได้แก่ สมรรถนะหลัก ของผู้บริหารงานวิชาการ และการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนั้นในครั้งต่อไปควรศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะรองของผู้บริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ต่อไปควรศึกษาโดยการเพิ่มวิธีการเก็บ ข้อมูลด้วยวิธีอื่นผสมด้วย เช่น ใช้วิธีการขอความอนุเคราะห์เข้าศึกษาดูงานในสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ในทุกระดับ

2.3 ควรศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานอีก 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

2.4 ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- จรูญ เก้าเอียน. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในการศึกษา (กลยุทธ์และแนวทาง) การปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2557). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรพรรณ หิรัญวรเสถียร. (2555). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอเสริมงาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. (2561). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2561*. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.
- วิมลรัตน์ ศรีสำอาง. (2556). *สมรรถนะหลักทางการบริหารสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยนครพนม).
- บุญหนุน ชาญเสน. (2558). *การพัฒนาสมรรถนะหลักครูของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).
- Anthony, R.N. (1965). *Planning and Control System : A Framework for Analysis*. Boston Massachusetts : Division of Research, Harvard Business School, 75.
- Bartol, K. M., & Martin, D. C. (1986). *Management*. (2nd ed.). New York: McGraw – Hill, 251.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education*. Boston : Allyn and Bacon.
- Bobbitt (1972). *The Curriculum*. Boston : Houghton Mifflin Company reprinted New York : Arno Press.
- Boyatzis, R.E., et.al. (1996). *Competencies Can Be Developed, But Not The Way We Thought*.
- Taba, Hilda. Curriculum. (1962). *Development : Theory and Practice*. New York : Harcourt. Brace and World Inc.
- Waston , S. H. (2000). *Leadership requirements in the 21st century: The perceptions of Canadian private sector leaders*. n.p. New York.

รูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

QUALITY AND MORAL SCHOOL MANAGEMENT MODEL : PATUMWAN DEMONSTRATION SCHOOL , SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

ผศ.ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล^{1*},สุนทร ภูริปริชาเลิศ², พิชญ์นิดา สองสน³, อุทัย แก้วเพชร⁴,
ชวลิต ศรีคำ⁵, ณัฐพล สัจกุล⁶, เบญจมาศ พงษ์พล⁷, เฌอณรินทร์ วรรณรัตน์⁸,
มานิตา ยืนยง⁹, ศักรินทร์ อะจิมา¹⁰, ชนาภานต์ ธนนิวัฒน์¹¹

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

²⁻¹¹ อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

*Corresponding author, E-mail: chaisak@satitpatumwan.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 3) เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรมโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 2) การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยการสำรวจสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน แหล่งข้อมูลคือผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน โดยการใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) 3) การสร้างรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

นทรวีโรฒ ปทุมวัน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 รอบ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ประกอบด้วย อดีตผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนผู้บริหารปัจจุบัน คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้าของฝ่ายวิชาการโดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ระยะที่ 2 การประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนา อาจารย์ และผู้ปกครองของนักเรียนโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ (1) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร (2) คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน (3) คุณลักษณะของบุคลากรสายสนับสนุน 2) ด้านกระบวนการ ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การจัดกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) การจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนานักเรียน (4) การจัดแหล่งเรียนรู้ (5) การจัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ (6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ท้องถิ่น และชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน (7) การบริหารงบประมาณ (8) การบริหารงานอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และ 3) ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ (1) ด้านคุณภาพผู้เรียน (2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม

ABSTRACT

The research on “Quality and Moral School Management Model: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University ” aims: 1) to study the current management in Moral Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University, 2) to create the management form for Moral Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University, and 3) to examine the management form for Moral Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University. Researchers conducted 2 phases which were 1) created and developed the form of Moral

Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University. There were 3 stages for this process. The first stage was studied on current education, problems, and needs on learners' moral and quality in Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University by studying documents relevant to Moral Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University. The second stage was studied on the current management in Moral Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University by observing the current environment. The resources were 30 people which included the executives of Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University, the counselor and development committees of Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University, teachers, and the parents of Matthayom 1-6. The samples were collected by purposive sampling method and used a semi-structured interview to collect data. The third stage was created the form of management for Moral Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University. Researchers used EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) technics as suggested by the experts. The data was collected from the specialists who have experiences in Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University management, consisted of the former executive, representative of the present executive, the counselor and development committees, head of learning department, and head of academic department. Researchers selected the specialist by purposive sampling method and specified the criteria for selection. The instruments were used in this research was the semi-structured interview that used to collect the opinion from the experts. The usefulness and possibility of implementation assessment of the management form for Moral Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University was used in the second phase. The closed questionnaire with five rating scales was used to assess the usefulness and possibility of implementation of the management form for Moral Quality School.

The results of this research showed that the management form for Moral Quality School: Patumwan Demonstration School, Srinakharinwirot University. 1. input factors which included 1) executives 2) teachers 3) educational staffs. 2. processes included 1) the development of a school curriculum 2) processes of child centered approach 3) student developing activities and projects 4) preparation for learning center 5) technological learning and resource 6) parents' participation 7) financial management 8) the management of place, equipment and facility. 3. the results were 1) learners' quality 2) the moral and desirable characteristics of learners

Keywords: Quality and Moral School Management Model

บทนำ

ทิศทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษาที่ได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ข้อที่หนึ่งว่า คนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดพันธกิจหลักในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เป็นบุคคล ที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีความสามารถ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากล โดยนำสู่การปฏิบัติที่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 – 2561 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2552:3)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เป็นสถานศึกษาที่มีการกำหนดนโยบายการบริหารการศึกษาที่เป็นต้นแบบด้านนวัตกรรมจัดการศึกษา เพื่อผลิตผู้เรียนที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ กิจกรรม คุณธรรม สามารถเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ และมีความเป็นสากล บนฐานความเป็นไทย โดยการพัฒนากระบวนการจัดการที่มีคุณภาพตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาแหล่งการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผลิตงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และนวัตกรรมด้านการจัดการศึกษา ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ สืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดจนเผยแพร่สู่สากล

ผลการประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นนั้น พบว่า การจัดการระบบการศึกษาในด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ การผลิตผู้เรียนที่มีความเป็นเลิศด้านวิชาการ กิจกรรม คุณธรรม สามารถเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ และมีความเป็นสากล บนฐานความเป็นไทย และตอบสนองพันธกิจ ในการปฏิรูปการศึกษาและการจัดการมัธยมศึกษาที่สร้างคุณภาพคนไทยยุคใหม่ โดยการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนทุกคนให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีความสามารถ ตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากล

จากเหตุผลดังกล่าวผู้บริหารและคณาจารย์ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาของนักเรียนทุกคนให้ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน และองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและการพัฒนาการจัดการศึกษา ทั้งด้านความเป็นเลิศทางด้านวิชาการและด้านคุณธรรมอย่างมีคุณภาพที่ยั่งยืนต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นฐานความรู้สำหรับใช้ในการศึกษาโดยมีประเด็นการค้นคว้าเป็นดังต่อไปนี้

กระบวนการพัฒนารูปแบบ

Smith and Others (2001: 461 – 462 อ้างถึงในพิชญ์นิตา สองสนู, 2561: 39) กล่าวถึงการพัฒนาแบบมี 2 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกผู้วิจัยจะต้องสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อนเป็นรูปแบบสมมติฐานโดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด รูปแบบและผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ และขั้นตอนที่สองคือการทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบคือการนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบว่ามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสำคัญน้อยออกจะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมมากขึ้น

แนวคิด ทฤษฎีการบริหารจัดการการศึกษา

Campbell และคณะ (1983 อ้างถึงในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2557: 12) นำเสนองานบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่าประกอบด้วย 1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และกฎของโรงเรียนเพื่อเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน 2) กำหนดกลยุทธ์และมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียน 3) จัดตั้งและประสานงานในองค์กรเพื่อการนำนโยบาย แผนงาน โครงการไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่ทำให้บุคลากรเข้าใจระบบงาน 4) จัดหาแหล่งสนับสนุนทรัพยากร รวมถึงการบริหารทรัพยากรและงบประมาณให้เพียงพอและประสบผลสำเร็จ 5) สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและสร้างการยอมรับในการบริหารจัดการ 6) บริหารจัดการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า

การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน

“คุณภาพการศึกษา” เป็นคำที่มีความหมายกว้างขึ้นอยู่กับมุมมองของนักการศึกษาว่าจะมองในมิติใด แต่ส่วนใหญ่่มองเป็น 3 มิติ คือ 1) คุณภาพของทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรวมถึงคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน 3) คุณภาพของผลผลิต นอกจากนี้ยังหมายถึงความคาดหวังของชุมชนที่เห็นได้จากการที่มีการกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาร่วมกันและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

ความสำคัญของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560 : 10) กล่าวถึงการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนในปัจจุบันให้เป็นไปตามนโยบายและแผนของประเทศ ได้แก่ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 –

2567 รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ในมาตรา 54 ว่าการศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีหรือแม้แต่รัฐบาลปัจจุบันก็ยังมโนบายที่จะจัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นต้น และที่สำคัญ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูรที่ว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง – มีคุณธรรม มีงานทำ – มีอาชีพ และเป็นพลเมืองดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อหารูปแบบที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน พร้อมองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการจัดการ และตัวบ่งชี้คุณภาพของแต่ละองค์ประกอบในการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานของสภาพการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบบันทึกผลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยการสำรวจสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning) ในปัจจุบัน มีสภาพการดำเนินงานเป็นอย่างไร มีจุดแข็งและจุดอ่อนอย่างไร จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน เพื่อนำมาสรุปเป็นกรอบประเด็นการสร้างรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียน อาจารย์ และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของโรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 5 คน โดยเป็นผู้บริหารมีความรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2. คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียน จำนวน 4 คน โดยเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียนที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
3. อาจารย์ของโรงเรียน จำนวน 9 คน โดยเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
4. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนสาธิต จำนวน 12 คน โดยเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ทั้งภาคปกติและภาคภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยใช้หลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้หลักเกณฑ์ ดังนี้

1. เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้และมีบทบาทต่อการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
2. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
3. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ไม่น้อยกว่า 5 ปี และได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

4. เป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (Ethnographic Delphi Future Research) จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 รอบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

รอบที่ 1 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาจัดทำเป็นกรอบประเด็นการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดการสัมภาษณ์เฉพาะแนวโน้มที่คาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็น (Most Probable) เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต และนำไปสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

รอบที่ 2 การวิเคราะห์จัดทำแบบสอบถาม เพื่อให้ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 21 คน เป็นฉันทามติ (Consensus) โดยผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์จากตัวแทนผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน ในรอบ ที่ 1 มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบ แล้วนำมาสร้างและพัฒนาเป็นแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความถูกต้องครอบคลุมขององค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน และให้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดจำนวน 21 คน ลงความเห็น

รอบที่ 3 การยืนยันความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 21 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นในด้านความถูกต้องและครอบคลุมเกี่ยวกับองค์ประกอบในการพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 2 มาสร้างแบบสอบถามใหม่ที่ใช้ข้อความเดิมโดยเพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และค่าตำแหน่งที่ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนตอบส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคำตอบ แล้วตอบกลับมาอีกครั้ง ซึ่งผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปใช้สรุปเป็นแนวทางในการร่างรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม :โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ประกอบด้วย อดีตผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 4 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 2 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 9 คน และหัวหน้างานของฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คน โดยผู้วิจัยทำการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. เป็นอดีตผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 4 คน
2. เป็นผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 5 คน
3. เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 2 คน
4. เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการและมีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 9 คน
5. เป็นหัวหน้าสำนักงานบริการการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 เกี่ยวกับแนวโน้มที่คาดว่าจะเป็นไปได้และน่าจะเป็น (Most Probable) ของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยครอบคลุมกรอบการจัดการใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการบริหาร และด้านผลผลิต
2. แบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่วิเคราะห์และสังเคราะห์คำตอบจากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 โดยแยกประเด็นเพื่อสร้างแบบสอบถามให้มีข้อคำถามครอบคลุมการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการบริหาร และด้านผลผลิต
3. แบบสอบถาม ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายปิดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และช่องแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงเหตุผลกรณียืนยันความคิดเห็นเดิม หรือในกรณีที่เปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ให้สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญคนอื่น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้แสดงตำแหน่งมัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) และตำแหน่งค่าตอบเดิมของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคน เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้ทรงคุณวุฒิ หากผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบเดิมที่มีความแตกต่างๆ จากความคิดเห็นของกลุ่ม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงเหตุผลในการยืนยันคำตอบเดิมของตนเอง

ระยะที่ 2 การประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ผู้วิจัยนำร่างรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ที่พัฒนาขึ้นมาประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

แหล่งข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียน อาจารย์ของโรงเรียน และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 100 คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 5 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการ จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน
2. ที่ปรึกษาพัฒนาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 4 คน
3. อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มละ 3 คน จำนวน 9 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้นจำนวน 27 คน
4. ผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการบริหาร และด้านผลผลิต

การวัดผล/การวิเคราะห์ผลการวิจัย (Outcome measurement / Data Analysis)

ระยะที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการจัดกระทำข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและ คุณธรรมของผู้เรียน : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการจัดกระทำข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เพื่อให้ได้กรอบประเด็นในการสร้างรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพ คุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นกรอบร่างรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทร วิโรฒ ปทุมวัน

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 2 มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile Range) ดังนี้

2.1 ค่ามัธยฐาน (Median) ที่ได้จากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายชื่อ กำหนดเกณฑ์ในการ พิจารณาไว้ ดังนี้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2540: 34) เกณฑ์การตัดสินใจค่ามัธยฐาน (Median) ที่คำนวณได้จาก คำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีค่า 3.50 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่าองค์ประกอบนั้นมีความเหมาะสมในการพัฒนา รูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มากและ มากที่สุด

2.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ ดังนี้ ผู้วิจัยทำการคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ค่าพิสัยควอไทล์ของข้อความที่มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อ ข้อความนั้นสอดคล้องกันหรือได้รับฉันทามติ (Consensus) แต่ถ้าค่าพิสัยควอไทล์ของข้อความที่มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกันหรือไม่ได้รับฉันทามติ (Consensus)

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ทรงคุณวุฒิในรอบที่ 3 มาทำการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์ (Interquartile Range) ดังนี้

3.1 ค่ามัธยฐาน (Median) ที่ได้จากคำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นรายชื่อ กำหนดเกณฑ์ในการ พิจารณาไว้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน. 2540: 34) เกณฑ์การตัดสินใจค่ามัธยฐาน (Median) ที่คำนวณได้จาก

คำตอบของผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีค่า 3.50 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่าองค์ประกอบนั้นมีความถูกต้องครอบคลุมในการพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มากและมากที่สุด

3.2 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ ดังนี้ ผู้วิจัยทำการคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ค่าพิสัยควอไทล์ของข้อความที่มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกันหรือได้รับฉันทามติ (Consensus) แต่ถ้าค่าพิสัยควอไทล์ของข้อความที่มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกันหรือไม่ได้รับฉันทามติ (Consensus)

ระยะที่ 2 การประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาค่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การพิจารณาความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติของรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา โดยใช้ข้อความที่มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไม่เกิน 1.50

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน” การวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา มีการตรวจสอบและประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้เทคนิคการขอความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อเสนอแนะรวมถึงความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จากการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ปกครองและนักเรียน ปีการศึกษา 2561 – 2562 รวมถึงรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบปัญหาและอุปสรรคในแต่ละด้านดังนี้ 1. ด้านหลักสูตร พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนบางท่านไม่ดำเนินการส่งแผนการจัดการเรียนรู้รายคาบเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงระดับชั้นที่สอนและบางรายวิชาไม่มีสัปดาห์ประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นผู้สอน ดังนั้นบทบาทของอาจารย์ในโรงเรียนจึงเป็นอาจารย์นิเทศในการให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์ผู้สอนบางคนไม่บันทึกหลังสอนในสมุดบันทึกเนื่องจากมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมาก อาจารย์บางท่านไม่ได้สำเร็จการศึกษาจากคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์เนื่องจากจบในสาขาวิชาที่มีความ

เฉพาะ เช่น วิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์จึงมีความสามารถเรื่องเนื้อหาที่ลุ่มลึกแต่ต้องบูรณาการเรื่องศาสตร์ การสอนเพิ่มเติมเข้าไป (รายงานการประเมินตนเองงานส่งเสริมทักษะและกิจกรรมการเรียนรู้ ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2562 : 29 - 30) 2. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ ผู้เรียนบางคนต้องใช้เวลาในการค้นพบศักยภาพและความถนัดของตนเอง ผู้เรียนบางคนไม่สามารถใช้อุปกรณ์สื่อสารได้อย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดคำนวณของนักเรียนยังไม่ดีเท่าที่ควร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามโปรแกรมการเรียนรู้ พิเศษยังไม่ดีเท่าที่ควร (รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2562 : 77)

3. การจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ โรงเรียนมีการจัด โครงการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวนมากและในแต่ละภาคการศึกษามีกำหนดวันหยุดราชการ บางครั้ง มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งเป็นการส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนจึงทำให้ทางโรงเรียนต้องจัดการเลื่อน คาบเวลาเรียนทำให้เวลาเรียนในคาบเรียนหลักได้รับผลกระทบ (รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหาร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2562) 4. ด้านการจัดการแหล่งเรียนรู้ พบปัญหาและ อุปสรรค ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ เช่น สารสนเทศวิชาการ สารสนเทศ นักเรียน และสารสนเทศบุคลากร เป็นต้น แต่การเชื่อมโยงข้อมูลยังไม่สมบูรณ์ และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อน รวมทั้งไม่สะดวกในการนำข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ได้อย่างทันท่วงที (รายงานการ ประเมินตนเอง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2562 : 76) 5. ด้านสื่อและเทคโนโลยี การเรียนรู้ พบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ อาจารย์บางคนยังไม่ค่อยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียน การสอน บุคลากรมีจำกัด ทำให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถจะถูกเชิญให้ไปช่วยงานในหลาย ๆ ฝ่าย จน มีภาระงานค่อนข้างมาก เวลาที่มีอยู่ ไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกอบรมหรือถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีและ นวัตกรรมที่ต่อเนื่อง (รายงานการประเมินตนเองฝ่ายพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา, 2562: 12) 6. การร่วมมือของผู้ปกครอง ท้องถิ่น และชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนมีการสร้าง โอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา อาทิเช่น ร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน พ.ศ. 2561 – 2565 และมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน โครงการ และกิจกรรม เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ และโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากสมาคมศิษย์เก่าสาธิตปทุมวัน และสมาคมผู้ปกครองและครูสาธิตปทุมวัน อย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง มีจุดที่ควรพัฒนาคือควรนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในไปใช้พัฒนาทั้ง ในด้านพัฒนาโรงเรียน พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และพัฒนานักเรียน (รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2562 : 57) 7. การบริหารงบประมาณพบปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ สำนักงานอำนวยการเป็นสถานที่เปิดและตั้งอยู่พื้นที่เดียวกับห้องผู้อำนวยการ บางครั้งมีบุคลากรเข้า พบจึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่มีสมาธิในการปฏิบัติงาน การจัดซื้อจัดจ้างของฝ่ายและกลุ่มสาระฯ ต่างๆ ดำเนินการ ไม่ตรงกับโครงการที่วางไว้ ทำให้ไม่ตรงตามแผน (รายงานการประเมินตนเองฝ่ายบริหารโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2562: 56) 8. การบริหารงานอาคารสถานที่ พบปัญหาและอุปสรรค

ได้แก่ ขาดช่างชำนาญงานโดยเฉพาะช่างซ่อมบำรุงมีไม่เพียงพอ ทำให้การซ่อมแซมล่าช้า อาจารย์-เจ้าหน้าที่ประจำอาคาร ขาดความเข้าใจในระบบการดำเนินการ ปริมาณงานมากเกินไป ปัญหาสุขภาพของคณาจารย์ ขาดความร่วมมือของอาจารย์ในสายงาน แต่ละอาคาร หัวหน้าอาคารไม่มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นในฝ่ายบริหาร การให้ความสำคัญกับฝ่ายบริการน้อยกว่าฝ่ายวิชาการ ทั้งที่ขอบข่ายงานมากกว่ามีชั่วโมงสอนมาก ทำให้การดูแลงานอาคารได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร (รายงานการประเมินตนเอง ฝ่ายพัฒนากายภาพและสิ่งแวดล้อม, 2562 : 18)

ส่วนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการด้านคุณภาพและคุณธรรมของผู้เรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรมของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 5 คน คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 4 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้ากลุ่มกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวม 9 คน ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 12 คน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรมในปัจจุบันมีความเป็นไปได้ตามแนวทางที่ได้วางไว้เป็นอย่างดี มีการดำเนินการในส่วนของการโครงการและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณภาพและคุณธรรม แต่ยังไม่ได้นำข้อมูลทั้งระบบการดำเนินการของโรงเรียนมาทำการตรวจสอบและพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบอย่างเป็นรูปธรรม ผลผลิตของโรงเรียนที่เด่นชัดคือด้านคุณภาพของผู้เรียนจากการทดสอบวัดผลในระดับชาติและระดับนานาชาติ

คณะกรรมการที่ปรึกษาและพัฒนาโรงเรียนรวมถึงหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ควรมีรูปแบบการจัดการโรงเรียนเพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นคนเก่งควบคู่กับการเป็นคนดีมีคุณธรรม ควรมีการพัฒนาแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่เด่นชัดในจุดมุ่งหมายในการสอนในแต่ละคาบเรียนให้มีการสอนสอดแทรกคุณธรรมชัดเจน รวมถึงการยกตัวอย่างสถานการณ์ในแต่ละรายวิชาที่สะท้อนถึงการใช้ความรู้ในชีวิตประจำวันที่ควบคู่กับคุณธรรม

ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ายอยากให้ทางโรงเรียนส่งเสริมเรื่องคุณธรรมของนักเรียนเนื่องจากนักเรียนยังไม่ค่อยมีวินัย แบ่งเวลาไม่ได้ ขาดความรับผิดชอบ เพื่อนใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม เพื่อนหรือคุยเล่นเวลาเรียนจนขาดสมาธิ งานกลุ่มมักไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในกลุ่ม นอกจากการประเมินด้าน IQ แล้วอยากให้เพิ่มการประเมินด้าน EQ หรือ SQ

ส่วนที่ 3 การสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

1. ด้านปัจจัยนำเข้าของการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ทรวีโรฒ ปทุมวัน

1.1 ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร

- 1.1.1 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และมีความเป็นผู้นำ
- 1.1.2 ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา
- 1.1.3 ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษา
- 1.1.4 ผู้บริหารมีความเป็นประชาธิปไตย และยึดหลักการบริหารอย่างมีส่วนร่วม
- 1.1.5 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับของสังคม

เป็นที่ยอมรับของสังคม

1.2 ด้านคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน

1.2.1 อาจารย์ผู้สอนมีความรู้และความเข้าใจในหลักสูตรสถานศึกษาและสามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

1.2.2 อาจารย์ผู้สอนมีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

1.2.3 อาจารย์ผู้สอนมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง

1.2.4 อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านจิตวิทยา และพัฒนาการของนักเรียน

1.2.5 อาจารย์ผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน

1.2.6 อาจารย์ผู้สอน มีคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคม

1.2.7 อาจารย์ผู้สอนมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และสามารถใช้กระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

1.3 ด้านคุณลักษณะของบุคลากรสายสนับสนุน

1.3.1 บุคลากรสายสนับสนุนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดีและมีความรับผิดชอบ

1.3.2 บุคลากรสายสนับสนุนมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน

1.3.3 บุคลากรสายสนับสนุนมีความเข้าใจในแนวทางการจัดการศึกษา

1.3.4 บุคลากรสายสนับสนุนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเป็นอย่างดี

1.3.5 บุคลากรสายสนับสนุนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคม

2. ด้านกระบวนการ

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.1 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ชุมชน และสังคม เพื่อนำผลมาวางแผนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.2 หลักสูตรมีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา

2.1.3 โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2.1.4 การนำผลประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

2.2.1 ศึกษา วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล และนำมาพัฒนานักเรียน

2.2.2 จัดการเรียนการสอนเน้นให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้กระบวนการกลุ่มและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2.2.3 การบูรณาการเรียนรู้อย่างบูรณาการกับกลุ่มวิชา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2.4 จัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียน และเพิ่มพูนศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

2.3 ด้านการจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนานักเรียน

2.3.1 ศึกษา วิเคราะห์ โครงการและกิจกรรมพัฒนานักเรียน เพื่อนำผลมาวางแผน และส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

2.3.2 จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ให้นักเรียนได้แสดงออกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3.3 จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

2.3.4 ประเมินโครงการและกิจกรรมพัฒนานักเรียน

2.3.5 นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนานักเรียน

2.4 ด้านการจัดแหล่งเรียนรู้

2.4.1 สำรวจ วิเคราะห์ แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง

2.4.2 จัดให้มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.4.3 ประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.4.4 รายงานผล เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม

2.5 ด้านการจัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้

2.5.1 สำรวจ วิเคราะห์การจัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.5.2 จัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ เพื่อเป็นตัวกลางหรือช่องทางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์กับผู้เรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

2.5.3 ประเมินผลการจัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ เพื่อพิจารณาคุณภาพและประสิทธิผลอย่างเที่ยงตรง

2.5.4 รายงานผลการประเมินการจัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้และนำผลที่ได้มาพัฒนาการจัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2.6 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ท้องถิ่น และชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.6.1 กำหนดนโยบายและวางแผนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ท้องถิ่น และชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.6.2 การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา ต่อการพัฒนาชุมชน ในการจัดโครงการและกิจกรรม เพื่อ พัฒนานักเรียน

2.6.3 ประเมินผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.6.4 รายงานผล และนำผลที่ได้มาพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน

2.7 ด้านการบริหารงบประมาณ

2.7.1 จัดทำงบประมาณ เพื่อการวางแผนและควบคุมการใช้งบประมาณ

2.7.2 การบริหารงบประมาณ เหมาะสม และเพียงพอ

2.7.3 ติดตามและควบคุมการใช้งบประมาณที่ชัดเจน

2.7.4 รายงานผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.8 ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก

2.8.1 วางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติงานอาคาร สถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก

2.8.2 จัดอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพออยู่ในสภาพที่ดีและปลอดภัย

2.8.3 จัดระบบสาธารณูปโภค ให้อยู่ในสภาพใช้ได้ดี ปลอดภัยและมีระบบการป้องกันอันตราย

2.8.4 ติดตามและควบคุมการบริหารงานอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก

2.8.5 รายงานผลแผนปฏิบัติงานอาคาร สถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกและนำผลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาให้มีความเหมาะสม

3. ด้านผลผลิต

3.1 ด้านคุณภาพผู้เรียน

3.1.1 นักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

3.1.2 นักเรียนมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมาตรฐานการสอบระดับชาติ

3.1.3 นักเรียนสามารถใช้ภาษาไทยภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.1.4 นักเรียนมีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับสถานการณ์

3.2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3.2.1 นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็น
กัลยาณมิตร

3.2.2 นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองอย่างมีเหตุผลและกล้าแสดงออก

3.2.3 นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2.4 นักเรียนตระหนักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

3.2.5 นักเรียนมีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์

3.2.6 นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี รักการออกกำลังกาย ปลอดภัยเสพติด

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้รูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ประกอบด้วย 1) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ (1) ด้านคุณลักษณะของผู้บริหาร (2) คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอน (3) คุณลักษณะของบุคลากรสายสนับสนุน 2) ด้านกระบวนการ ได้แก่ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การจัดกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) การจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนานักเรียน (4) การจัดแหล่งเรียนรู้ (5) การจัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ (6) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ท้องถิ่น และชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน (7) การบริหารงบประมาณ (8) การบริหารงานอาคารสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก และ 3) ด้านผลลัพธ์ ได้แก่ (1) ด้านคุณภาพผู้เรียน (2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

รูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรมที่พัฒนาขึ้นมีปัจจัยนำเข้าคือ 1. ผู้บริหาร 2. อาจารย์ผู้สอน และ 3. บุคลากรสายสนับสนุน ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา บุญญะสิทธิ์ ทศนา แสงศักดิ์ และสมชาย เทพแสง (2561) ในการศึกษาปัจจัยผู้บริหารและปัจจัยครูที่ส่งผลต่อการจัดการโรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ซึ่งพบว่า 1) ปัจจัยผู้บริหารและปัจจัยครูมีความสัมพันธ์กับการจัดการโรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนเอกชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผู้บริหารและปัจจัยครูกับการจัดการโรงเรียนคุณภาพผู้บริหารนั้นว่ามีความสำคัญต่อการจัดการโรงเรียนคุณภาพ เป็นปัจจัยที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการให้โรงเรียนมีคุณภาพ วิสัยทัศน์ผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 2) ปัจจัยผู้บริหารและปัจจัยครูที่ส่งผลต่อการจัดการโรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนเอกชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยผู้บริหารนั้นว่ามีความสำคัญต่อการจัดการโรงเรียนคุณภาพ เป็นปัจจัยที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการให้โรงเรียนมีคุณภาพ พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนยังมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการบริหารงานในบทบาทหน้าที่และยังส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ในโรงเรียนอีกด้วย จึงถือเป็นกระบวนการของการนำไปสู่ประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถในการ

เปลี่ยนแปลง ปรับตัวให้ทันต่อสภาพแวดล้อม

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีปัจจัยด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ การจัดโครงการและกิจกรรมพัฒนานักเรียน การจัดแหล่งเรียนรู้ การจัดสื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ท้องถิ่นและชุมชนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน การบริหารงบประมาณ การบริหารงานอาคารสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับ Meindi. P. , Quirk. A. , and Graham., J. (2018) ในการนำเสนอรูปแบบการจัดการโรงเรียนคุณธรรมสรุปได้ว่า การพัฒนาการให้การศึกษาทางด้านคุณธรรมให้นักเรียนควรมีหลักการ 4 ข้อ ดังนี้ 1. โรงเรียนจะต้องลดการสอนคุณธรรมที่เป็นนามธรรมลงแต่ครูจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเป็นการปลูกฝังโดยไม่ให้นักเรียนรู้ตัวโดยครูจะต้องให้ความสำคัญกับสังคม และการสร้างสัมพันธภาพ โดยการปลูกฝังคุณธรรมผ่านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและหลักสูตร 2.การสอนคุณธรรมโดยตรงสามารถทำได้บ้างเพื่อให้สามารถเข้าถึงอิทธิพลทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีพลังมากที่สุดในการปลูกฝังคุณธรรม วิธีการนี้อาจทำได้โดยการเผยแพร่บทความ ความรู้ทางด้านคุณธรรม การลงบทความชื่นชมผู้ที่ประพฤติดี ลงโปสเตอร์ หรือวารสารของโรงเรียน เป็นต้น 3. การปลูกฝังคุณธรรมโดยไม่ให้นักเรียนรู้ตัวจะช่วยลดและป้องกันการเกิดปฏิกิริยาต่อต้าน และลดการกระทำที่ตรงข้ามกับสิ่งที่ครูจะพยายามจะสอน 4. ครูจะต้องบรรจุการปลูกฝังคุณธรรมโดยไม่ให้นักเรียนรู้ตัวลงในหลักสูตรให้มากขึ้น นักเรียนมีคุณสมบัติหลักทางด้านคุณธรรมด้วย นั่นคือการฝึกควบคุมตนเอง และรู้จักเป็นผู้ถ่อมตน การควบคุมตนเองจะช่วยลดข้อขัดแย้งที่เกิดจากอารมณ์ และช่วยทำให้การกลั่นแกล้ง หรือทำผิดลดลง การควบคุมตนเองจะสามารถถูกสร้างขึ้นได้จากการฝึกฝน ครูจะต้องแนะนำและส่งเสริมนักเรียนให้มีความสามารถในการควบคุมตนเอง สำหรับผลผลิตของรูปแบบโรงเรียนคุณภาพคุณธรรม : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ผู้วิจัยนำเสนอไว้ 2 ประการคือ ด้านคุณภาพและด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยผลผลิตของรูปแบบที่เกิดขึ้นไปเป็นตามคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยมีที่มาจากการสังเคราะห์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สมรรถนะ 5 ข้อ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ค่านิยม 12 ประการ และภาพลักษณ์ของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยพิจารณาจากจุดเน้น 4 ด้านหลักคือ ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านร่างกาย กอปรกับค่านิยม 12 ประการ สมรรถนะสำคัญศตวรรษที่ 21 (วิทยานิเทศโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2560 : ออนไลน์) ด้านคุณภาพประกอบด้วยนักเรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยมาตรฐานการสอบระดับชาติ สามารถใช้ภาษาไทย ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและก้าวทันเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความหลากหลายในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับสถานการณ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ประกอบด้วย นักเรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตระหนักในคุณค่าของศิลปะ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยนักเรียนมีสุขภาพจิตดี ร่างกายแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ และมีสุนิษย์ที่ดี รักการออกกำลังกาย ปลอดภัยเสพติด

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา บุญญะสิทธิ์ ทศนา แสงศักดิ์ และสมชาย เทพแสง. (2561). ปัจจัยผู้บริหาร และปัจจัยครูที่ส่งผลต่อการจัดการโรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี.ปีที่ 10. ฉบับที่ 1 (ม.ค. – มิ.ย. 61).
- งานส่งเสริมทักษะและกิจกรรมการเรียนรู้ ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. (2562). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2540). การวิจัยอนาคตแบบ EDFR Ethnographic Delphi (Futures Research).ใน ทัศนา แคมมณี และสร้อยสน สกลรักษ์ (บรรณาธิการ). แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา (หน้า 259 – 270). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฝ่ายบริหาร โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. (2562). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562.
- ฝ่ายพัฒนากายภาพและสิ่งแวดล้อม โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. (2562). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562.
- ฝ่ายพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. (2562). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562.
- ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. (2562). รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2562.
- พิชญ์นิตา สองสน. (2561). รูปแบบการบริหารโครงการพัฒนากีฬาชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินญา กศ.ด. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน. (2558). แบบประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2558.
- _____. (2560). วิทยานิเทศ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2563, สืบค้นจาก www.satitpatumwan.ac.th
- _____. (2561). รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2561.
- _____. (2561). สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะจากการประชุมผู้ปกครอง. รายงานการ

ประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ปีการศึกษา 2561.

_____. (2562). รายงานการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2562.

_____. (2562). สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะจากการประชุมผู้ปกครอง. รายงานการ
ประชุมคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ปีการศึกษา 2562.

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2560). กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมทำอย่างไรให้ประสบ
ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2558). การคัดเลือกนักเรียนและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัล
พระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2558. สืบค้นจาก

<https://www.sesao1.go.th/news.html>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่
สอง 2552 – 2561. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). รายงานการวิจัยและพัฒนาเรื่องรูปแบบการ
บริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Meindi. P. , Quirk. A., Graham. , and J. (2018). Best Practices for School – Based Moral
Education. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 5(1), 3 - 10